

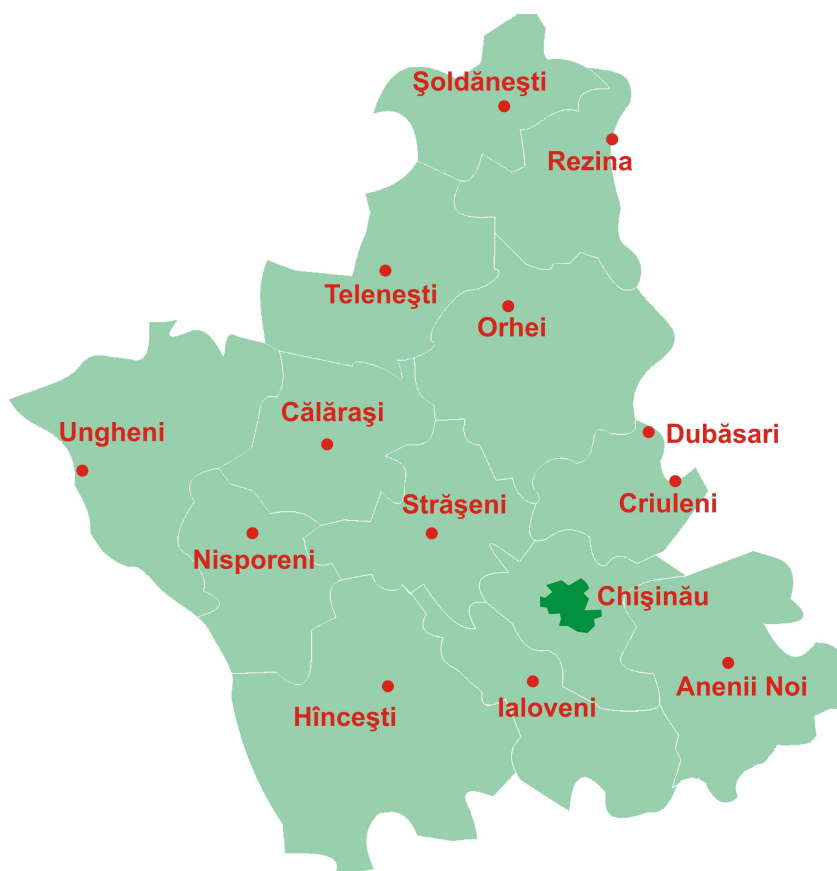
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
Agenția de Dezvoltare Regională Centru

Aprobat prin decizia Consiliului
Regional pentru Dezvoltare Centru
nr.04-02 din 10.10.2012

*Modificat prin decizia Consiliului Regional
pentru Dezvoltare Centru nr.05-04 din
19.12.2012*

PLAN OPERAȚIONAL REGIONAL AL REGIUNII DE DEZVOLTARE CENTRU 2013 – 2015

Cuprins:

Lista acronimelor și abrevierilor.....	3
Introducere.....	7
I.Cadrul regional strategic	9
II. Cadrul operațional	12
Drumul regional G-442, G444 reconstruit; Interconexiunea îmbunătățită între localitățile raioanelor Strășeni, Orhei, Hîncești, Călărași, mun. Chișinău și drumurile naționale/internaționale; acces îmbunătățit spre/din localitățile date; acces spre municipiul Chișinău (din Voinova, Chirianca, Zubrești, Recea, Ghelauza, Strășeni) și spre alte localități amplasate în raioanele Strășeni, Orhei, Hîncești, Călărași, mun. Chișinău, îmbunătățit; acces îmbunătățit la locurile de muncă și/sau la instituția de învățământ, la terenurile agricole din preajma sectorului dat de drum;	17
„Drumul R33 Pășcani-Secăreni-Bolșun - M1 – drum al speranței de relansare economică regională”	18
Satele Lăpușna, Pășcani, Secăreni, Cornești din raionul Hîncești și Bolșun din raionul Nisporeni....	18
15 mii locuitori cu acces confortabil la drumul național M1 (Chișinău-Leușeni); Acces de deplasare a populației către centrele rationale îmbunătățit; timp mediu de parcurs redus; Grad de uzură al vehiculelor diminuat, atractivitatea investițională a localităților și nivelul de trai al populației majorat.....	18
5543 rețele de apă potabilă construite; 2 stații de potabilizare construite; 1 puț de apă reconstruit; 11543 m de rețele gravitaționale de canalizare; 4460 m de rețele de canalizare sub presiune; 3 stații de pompare de canalizare; 1 stație de epurare a apelor uzate;.....	32
1.Laborator chimic de evidență a calității apei epurate; 2.Autospecială pentru curățarea căminelor de vizită și depozitelor de deșeuri lichide achiziționată; O autobasculantă pentru evacuarea namolului uscat;	33
O instalație de curățire și spălare a rețelelor de canalizare;.....	33
O autospecială destinată pentru achiziția de deservire;.....	33
8 panouri informative; 300 de afișe de conștientizare;.....	33
Obiectivul general: Eliberarea izvorului r. Bîc în s. Temeleuți în scopul reabilitării cantității apei în râul Bîc.	34
Obiectivele specifice: Aprovizionarea cu apă potabilă a s. Temeleuți din izvoarele situate pe dealul Bălănești; Crearea sistemului de canalizare și tratare a apelor uzate în s.Temeleuți; Creșterea nivelului de conștientizare a populației despre importanța protecției râului Bîc.....	34
Obiectivul general: Crearea în raionul Hîncești a unui sistem integrat.....	45
al managementului deșeurilor la nivel regional;.....	45
Proiectul urmărește nemijlocit construcția Poligonului de depozitare și livrare a deșeurilor animaliere de pe teritoriul aferent Fermei de porcine în extravilanul orașului Hîncești, îmbunătățirea infrastructurii, obținerea biomasei, energie alternative, traseu turistic inedit, mediu din regiune mai salubru.....	45

Dezvoltarea culturii ecologice a populației din localitățile date.46

Obiectivul general: Implementarea sistemului performant de management al deșeurilor pentru colectarea selectivă și reducerea cantității de deșeuri depozitate în zona orașului Ungheni și localitățile adiacente..48

Obiectivele specifice: Extinderea colectării și transportării deșeurilor către zone nedeservite în prezent; Promovarea unui sistem de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile.....48

Proiectul prevede crearea unui sistem integrat performant de management al deșeurilor în raionul Ungheni, care va vor duce la îmbunătățirea standardelor de viață prin asigurarea serviciilor de utilități publice în managementul deșeurilor, la calitatea și cantitatea necesare prin extinderea sistemului către localități mai puțin dezvoltate. Scopul proiectului este de a reduce cantitatea de deșeuri depozitate la gunoiște, care ulterior va duce la ridicarea calității vieții populației raionului;48

Obiectivul general: Dezvoltarea economico-socială durabilă în zona orașului Anenii Noi; modernizarea elementelor de infrastructură de mediu din domeniul gestionării deșeurilor urbane în vederea creșterii gradului de reciclare și valorificare a deșeurilor; îmbunătățirea nivelului de protecție a mediului ambiant și reducerii riscurilor asupra populației din zona țintă.48

Obiectivele specifice: Intensificarea cooperării economice și sociale în zona Centru a republicii prin crearea unui sistem integrat de colectare selectivă în or. Anenii Noi prin: construcția a 10 puncte de colectare selectivă a deșeurilor, achiziționarea a 1340 pubele, 40 containere și 1 autospecială; realizarea unei companii de informare în rândul populației și al agenților economici, pentru a înțelege importanța colectării selective a deșeurilor și prevenirii producerii de deșeuri, precum și reciclarea lor în alte forme de valorificare a acestora ,astfel încât să se reducă volumul de deșeuri eliminate.....48

Proiectul prevede următoarele realizări concrete: conduce , pe termen mediu, la creșterea atractivității zonei țintă în care se implementează proiectul în vederea atragerii de investiții în sectorul de afaceri; contribuie în mod direct la stimularea colectării selective și la valorificarea superioară a deșeurilor reciclabile, prin extinderea procesului de implementare a 10 puncte de colectare selectivă a deșeurilor și instalare a 1340 pubele în gospodăriile din sectorul particular, desăvârșind astfel acoperirea întregii arii cu serviciul dat; contribuie la reducerea volumului deșeurilor, prin valorificarea deșeurilor reciclabile într-un procent foarte ridicat; Proiectul vine în întâmpinarea obiectivelor privind modernizarea elementelor de infrastructură de mediu din domeniul gestionării deșeurilor ;49

Obiectivul general: Dezvoltarea și îmbunătățirea coeziunii sociale și a mediului la nivelul raionului Telenești pentru a îmbunătăți sistemul de colectare al deșeurilor;.....49

Obiectivele specifice: 1.Implementarea unui sistem de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile; 2. Creșterea cu circa 15 mii a numărului de beneficiari de servicii de salubritate; 3. Creșterea cantității totale de deșeuri reciclabile valorificate; 4.Protecția mediului prin adoptarea de strategii comune de gestionare, valorificare a deșeurilor; 5. Campanii de conștientizare și informare în scopul colectării selective a deșeurilor;.....49

Obiectivul general: Îmbunătățirea serviciilor municipale din orașul Șoldănești și din localitățile vecine prin extinderea serviciilor de salubritate, precum și construirea unui depozit sanitar pentru stocarea deșeurilor, conform standardelor europene minime obligatorii și a unei stații centrale de compactare....50

Obiectivele specifice: Construcția și amenajarea poligonului regional de stocare a deșeurilor din regiunea Șoldănești conform standardelor europene; Reducerea deșeurilor organice din gospodăriile agricole prin compostare; Prelucrarea și tratarea controlată a fluxurilor speciale de deșeuri; începerea construcției unității de deshidratare a nămolului la depozitul de deșeuri; Supravegherea construcției și dezvoltarea

programului de extindere a depozitului de deșeurilor; Minimizarea deșeurilor prin instalarea stației de sortare, compactare și depozitare controlată a deșeurilor reciclabile; Extinderea sistemului de colectare a deșeurilor în orașul Șoldănești și 7 localități vecine; Informarea și instruirea ecologică a beneficiarilor serviciului de salubritate extins;.....50

Obiectivul general: Extinderea sistemului eficient de gestionare a deșeurilor menajere solide, prin colectare în containere și transportare la gunoiera autorizată a Primăriei Orhei (etapa II) din comunele Piatra, Păhârnici, Seliște, Ivancea, Peresecina, Trebujeni (raionul Orhei); Mașcăuți (raionul Criuleni).. 51

Obiectivele specifice: Crearea unui sistem eficient de colectare și de transportare a deșeurilor menajere solide (DMS) pentru 7 comune din 2 raioane; Protejarea mediului ambiant prin creșterea gradului de colectare a deșeurilor menajere solide și diminuarea cantității de deșeurilor depozitate neautorizat; Extinderea serviciului de salubritate în zona vizată; Conștientizarea populației referitor la necesitatea unui sistem eficient de gestionare a DMS; Ameliorarea condițiilor sanitare pentru populația din comunele vizate, ridicarea nivelului de trai.....51

Obiectivul general: Promovarea parteneriatelor dintre toate părțile interesate în bazinul râului Bîc ca un instrument de rezolvare a problemelor de mediu și dezvoltare regională;.....52

Obiectivele specifice: Creșterea capacităților Consiliului de Bazin Bîc în domeniul managementului integrat al resurselor de apă; Creșterea capacităților APL situate în bazinul râului Bîc pentru atragerea de fonduri necesare prin crearea de parteneriate publice-private cu scopul de a îmbunătăți infrastructura publică, cu un impact semnificativ asupra mediului și asupra sănătății populației; Atragerea de fonduri în infrastructura publică de alimentare cu apă, canalizare și tratare a apelor uzate, managementul deșeurilor și tilizarea energiei regenerabile în bazinul râului Bîc; Informarea populației despre probleme și soluții în bazinul r. Bîc;.....52

Obiectivele specifice: Introducerea în instituțiile educaționale ori educative cu tematica “Salubritate și sănătate” pentru formarea deprinderilor de preselectare și acumulare a deșeurilor în locuri special amenajate; Formarea abilităților de participare și activitate în parteneriat cu alte comunități beneficiare din cadrul proiectului; Extinderea serviciului regional de salubritate din raioanele Nisporeni, Călărași și Strășeni și în comunitățile Lozova, Stejăreni și Vorniceni.....53

Proiectul prevede crearea unui serviciu regional integrat de management al deșeurilor solide pentru 13 localități.....54

Obiectivul general: Consolidarea eforturilor pentru ridicarea gradului de atractivitate investițională și creșterea imaginii turistice a localităților din zona Centru a țării prin crearea traseului turistic „Drumul muzeelor”.....59

Obiectivul general: Îmbunătățirea situației economice și sociale prin creșterea contribuției sectorului de turism la economia regională.....60

Locuitorii or. Hîncești și s. Stolniceni – circa 17 mii persoane; APL de nivelul I și II din raion – Primăriile Hîncești și Stolniceni, Consiliul Raional Hîncești; Turisții care vizitează zonele turistice ale raionului Hîncești; Operatori în turism, firme turistice, firme de construcție ce vor oferi bunuri și presta serviciile solicitate; Implementatorii proiectului. Populația raionului Hîncești, în ansamblu – circa 120 mii de locuitori.....60

Casa contesei Dolgorukii restaurată și amenajată cu expoziție a Locatiei geto-dacice și vinotecă; 200 m de treceri subterane restaurate de la Conacul Manuc-Bey și amenajate cu expozitii pentru a fi incluse în traseul turistic; 10 ha de teritoriu a Complexului „Manuc-Bey” amenajate; 2 ha de teritoriu a Locației geto-dacice din s. Stolniceni amenajate; 2,0 km de drum de acces spre Locația geto-dacică din s. Stolniceni construite; Nivel crescut de dezvoltare a economiei grație deschiderii noilor locuri de muncă în sectorul turismului.....61

Trei obiecte importante din raionul Hîncești: Mănăstirea Hîncu, Locatia geto-dacică din s. Stolniceni si Complexul de cladiri „Manuc Bey” din or. Hîncești introduse în circuitul turistic al RM; Oferte turistice ale raionului diversificate; Piață extinsă a serviciilor turistice prestate; Noi locuri de muncă în sectorul turismului create; Defalcări sporite în buget din partea prestatorilor de servicii turistice; Populația va obține un plus de satisfacție, mîndrie și cunoștințe mai profunde despre istoricul plaiului.....61

Obiectivele specifice: Reabilitarea monumentului arhitectural din s. Pohrebea;.....61

Obiectivul general: Crearea oportunităților de atragere a turiștilor străini și locali în regiunea de dezvoltare Centru;.....62

Obiectivele specifice:62

Obiectivele specifice: 1.Crearea condițiilor optime de dezvoltare a turismului sportiv regional prin construcția centrului turistic sportiv în s. Vălcineț; 2. Promovarea zonelor turistice sportive din regiunea Centru prin elaborarea Ghidului Turistic Sportiv. 3.Conștientizarea tinerilor privind modul sănătos de viață prin organizarea competițiilor sportive.....62

65

ANEXA Lista proiectelor incluse în POR 2013-201568

Lista de acronime și abrevieri

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrația Publică Locală
APP	Apel de Propuneri de Proiecte
BNS	Biroul Național de Statistică
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
DUP	Documentul Unic de Program
DMS	Deșeuri Menajere Solide
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
MCDR	Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale
ONG	Organizații neguvernamentale
PIB	Produsul Intern Brut
POR	Planul Operațional Regional
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RDN	Regiunea de Dezvoltare Nord
RDS	Regiunea de Dezvoltare Sud
RM	Republica Moldova
SDR	Strategia de Dezvoltare Regională
SDRC	Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru
SND	Strategia Națională de Dezvoltare
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională
SP	Sector Public
UE	Uniunea Europeană
ZEL	Zonă Economică Liberă

Introducere

Planul Operațional Regional (în continuare POR), în conformitate cu prevederile Legii nr. 438-XVI din 28.12.2006 cu privire la Dezvoltarea Regională a Republicii Moldova, reprezintă planul de implementare a Strategiei de dezvoltare regională, prevăzut pentru o perioadă de 3 ani. POR conține programe, proiecte și activități prioritare. Conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 127 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.438-XVI din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională a Republicii Moldova și Anexei nr.2 a Regulamentului cadru al Consiliului Regional pentru Dezvoltare din 08.02.2008 Consiliul Regional pentru Dezvoltare este responsabil de aprobarea Planului Operațional Regional.

Reieșind din prevederile legislației în vigoare Strategia de dezvoltare regională în calitate de document strategic pe termen mediu a fost elaborată pentru o perioadă de 7 ani. POR în calitate de document operațional este elaborat pe termen scurt. Prezentul POR 2013-2015 este o continuitate a POR 2010-2012, care va asigura consecutivitatea activităților de implementare a SDR Centru 2010-2016.

Domeniile de intervenție ale POR sunt complementare domeniilor de intervenție ale celorlalte programe operaționale sectoriale, iar POR își propune să sprijine acest proces de creștere distribuită geografic, dându-i o dimensiune locală mai pregnantă, și permițând diferitelor spații ale regiunii să-și valorifice resursele specifice pe baza nevoilor locale și a potențialului local, a resurselor și a punctelor lor forte.

Obiectivul general al POR este de a crea platforma de implementare a Strategiei prin ciclul de programe și activități prioritare pentru anii 2013 – 2015 prin mobilizarea capacităților actorilor regionali și ai grupurilor de interes, încurajând angajamentul lor de a contribui la dezvoltarea regională și locală prin soluționarea problemelor și utilizarea durabilă a resurselor.

Metodologia elaborării POR. La baza procesului de elaborare a POR au stat principiile de planificare a programelor și activităților prioritare, care acționează în sinergie, fiind grupate în structuri logice ce-și au rădăcinile în Prioritățile și măsurile Strategiei de Dezvoltare Regională. Elaborarea POR a cuprins următoarele etape: (i) **Etapa de pregătire** a prevăzut definitivarea metodologiei și a structurii documentului, organizarea evenimentelor de training și ateliere de lucru pentru definitivarea Programelor și activităților prioritare ale POR și racordarea lor la Prioritățile și Măsurile aprobate în SDR. În conformitate cu legislația în vigoare¹: în Planul Operațional se operează cu noțiunile de programe, proiecte, activități prioritare, iar în strategie sunt stabilite Prioritățile și Măsurile de dezvoltare regională a regiunii. Astfel, POR-ul respectiv include un șir de Programe și proiecte concrete care reies și corespund în totalitate Priorităților și Măsurilor aprobate în Strategie. Mai mult ca atât, prin conținutul și esența lor programele reies din măsurile din SDR, iar un program poate contribui la realizarea mai multor priorități ale SDR. (ii) **Elaborarea POR**- în urma celui de-al doilea apelul de propuneri proiecte anunțat la 27.03.2012 – 10.05.2010 au fost colectate 41 propuneri de proiecte. Propunerile de proiecte au fost evaluate și selectate conform criteriilor de selectare stabilite. Propunerile de proiecte *au fost în POR grupate pe programe*, racordate la prioritățile și măsurile Strategiei, orientate fiind spre atingerea obiectivelor strategice și a viziunii de dezvoltare a regiunii. Acțiunile Prioritare pot fi prezentate atât în format de activități implementate de ADR în scopul implementării cu succes a Strategiei, cât și elaborate pentru a complementa Proiectele care fac parte din Programe, pentru a sinergiza efortul de implementare a programelor și a obține rezultate durabile în implementarea programelor. Unul din scopurile principale ale procesului de elaborare a fost de a mobiliza capacitățile actorilor regionali și ai grupurilor de interes, încurajând angajamentul lor de a contribui la dezvoltarea regională și locală, prin expunerea necesităților reale și propunerea acțiunilor concrete pentru soluționarea problemelor și utilizarea durabilă a resurselor.

¹ Articolul 1, Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova № 438 din 28.12.2006.

Planul Operațional, fiind parte componentă a strategiei, conține reiterarea succintă a Viziunii Strategice, Priorităților și măsurilor de dezvoltare aprobate de către Consiliul Regional de Dezvoltare. Nivelul operațional prevede lista Programelor elaborate în scopul implementării priorităților stabilite în Strategie. Fiecare program include proiecte și activități prioritare.

Programele sunt prezentate fiecare în parte, cu indicarea proiectelor aprobate de consiliu, beneficiarii, perioada de implementare și ponderea surselor de finanțare necesare pentru implementarea cu succes a proiectelor în cauză. De asemenea sunt generalizați indicatorii de produs și rezultat per fiecare Program.

În cazul surselor neidentificate de finanțare, Agenția va întreprinde măsuri pentru atragerea interesului Partenerilor de dezvoltare în scopul acoperirii costurilor necesare. Mijloacele de implementare a fiecărui Program sunt indicate detaliat, în valoarea lor absolută în tabelul de generalizare a surselor și termenilor de asimilare a mijloacelor financiare per Program.

I. Cadrul regional strategic

VIZIUNEA STRATEGICĂ A RDC

RDC urmează să devină o regiune prosperă, dinamică, diversificată și atractivă pentru investitori. Locurile de muncă bine remunerate, valorile umane și culturale, mediul ambiant curat și participarea activă a cetățenilor va pune baza coeziunii sociale a comunității și va asigura bunăstarea și crearea condițiilor favorabile de trai pentru locuitorii săi. Regiunea va folosi beneficiile proximității sale de centrul multifuncțional al țării, mun. Chișinău, precum și de locația sa favorabilă, prin dezvoltarea unei funcționări sigure "a logisticii", și stimularea parteneriatelor interregionale și internaționale.

Planul Operațional Regional Centru 2013-2015 este un document strategic de programare și un instrument de implementare SDR Centru, prevăzut pentru o perioadă de trei ani, ce cuprinde programe, proiecte și activități prioritare, și care împreună cu alte programe operaționale sectoriale, contribuie la implementarea politicilor naționale de dezvoltare întru atingerea viziunii strategice a RDC și obiectivelor de dezvoltare durabilă a regiunii.

Politicile naționale, Strategia Națională de Dezvoltare Regională (HG Nr. 158 din 04.03.2010) și Strategia de Dezvoltare Regională (SDR) Centru reprezintă punctul de plecare în elaborarea Planului Operațional Regional. Acesta reprezintă o continuitate operațională a acțiunilor SDR Centru, aprobate prin decizia Consiliului Regional de Dezvoltare Centru nr. 04-02 din 10.10.2012.

Viziunea strategică a Regiunii de Dezvoltare Centru reprezintă o perspectivă realistă, credibilă și atractivă pentru regiune. Viziunea strategică descrie setul de idealuri, priorități, principii și valori fundamentale, pe care se bazează dezvoltarea regiunii, precum și elementele care diferențiază regiunea respectivă de alte regiuni ale Moldovei.

Viziunea strategică a RDC reiese din viziunea strategică a întregii țări, stabilită în Constituție și în Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020, și prevede stabilirea unor măsuri adecvate pentru îmbunătățirea condițiilor de trai. Abordarea orientată spre îmbunătățirea condițiilor de trai este privită ca factor multilateral, deoarece, suplimentar la dezvoltarea economică, aceasta include și libertatea omului și a accesului la educație, protecția sănătății și servicii sociale. Strategia RDC, de asemenea, derivă din obiectivele Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională, care prin "dezvoltarea unui mecanism eficient de implementare crează un mediu atractiv pentru asigurarea unei creșteri durabile în regiunile de dezvoltare, care va duce la atingerea obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare".

Realizarea viziunii strategice a Regiunii de Dezvoltare Centru și implementarea acestor priorități nu va fi posibilă fără participarea activă a întregii societăți în implementarea Strategiei de Dezvoltare Regională Centru. SDR Centru a fost dezvoltată în mod participativ, cu participarea substanțială a agenților economici, organizațiilor non-guvernamentale, autorităților publice de diferite niveluri, precum și persoanelor interesate de rând. Aceasta trebuie să fie urmată de implementarea transparentă, echitabilă și eficientă a programelor convenite în SDR Centru.

Viziunea strategică a RDC reflectă consensul și aspirațiile formulate de diferite părți interesate în dezvoltarea regiunii – reprezentanți ai autorităților publice, ai sectorului privat și ai societății civile.

În acest context, următoarele afirmații/prevederi au fost formulate pentru a asigura realizarea viziunii:

- a. Regiunea va deveni competitivă, cu o economie dinamică și diversificată.
- b. Regiunea va dezvolta infrastructura traseelor de acces și va utiliza avantajele locației sale geografice.
- c. Regiunea va dezvolta cooperarea și parteneriatele internaționale.

- d. Spiritul antreprenorial trebuie să fie încurajat și susținut.
- e. Participarea cetățenilor în gestionarea comunității va fi încurajată și promovată.
- f. Dezvoltarea economică nu va deteriora mediul ambiant, astfel ca regiunea să prezinte un loc sănătos pentru viață și agrement.
- g. Dezvoltarea economică va promova valorile umane și culturale din regiune.

Toate obiectivele propuse vor fi realizate de ADR Centru, autoritățile locale, în strânsă cooperare cu societatea civilă, sectorul privat și cu cetățenii de rînd.

Evident, că POR nu poate singur să impulsioneze dezvoltarea regională, nici să joace rol de echilibrare, dacă acționează izolat de intervențiile structurale în domeniile asigurării accesului populației la surse de apă calitativă, căi de acces, transport public, alte servicii de calitate, cât și de intervenții de eficientizare a consumului de energie, de dezvoltare economică și a resurselor umane, de protejare a mediului, care sunt incluse în alte programe operaționale și care constituie niște precondiții pentru succesul POR 2013-2015.

Domeniile de intervenție ale POR sunt complementare domeniilor de intervenție ale celorlalte programe operaționale sectoriale, iar POR își propune să sprijine acest proces de creștere distribuită geografic, dîndu-i o dimensiune locală mai pregnantă și permițînd diferitelor spații ale regiunii să-și valorifice resursele specifice pe baza nevoilor locale și a potențialului local, a resurselor și a punctelor lor forte.

Prezentul POR 2013-2015 este o continuitate a POR 2010-2012, care va asigura consecutivitatea activităților de implementare a SDR Centru 2010-2016.

În perioada 2013 – 2015 proiectele din POR Centru vor fi finanțate din Bugetul de Stat, prin intermediul Fondului Național de Dezvoltare Regională, care constituie 1% din veniturile bugetului de stat, precum și din Fondurile Structurale Europene și ale partenerilor de dezvoltare, în conformitate cu prevederile Legii nr.438-XVI din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

Fondurile publice alocate POR pentru perioada 2013 – 2015 vor sprijini investiții în cadrul următoarelor domenii prioritare:

- **Prioritatea I: Reabilitarea infrastructurii fizice.**
- **Prioritatea II: Susținerea dezvoltării sectorului privat și pieței forței de muncă.**
- **Prioritatea III: Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice.**

Prioritățile menționate sînt completate cu măsuri și programe privind sporirea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie, în scopul implementării politicilor naționale de dezvoltare, stipulate în Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2012-2020.

PRIORITATEA 1	PRIORITATEA 2	PRIORITATEA 3
Reabilitarea infrastructurii fizice	Susținerea dezvoltării sectorului privat și a pieței forței de muncă	Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice
Măsura 1.1: Eficientizarea sistemului de planificare teritorială.	Măsura 2.1: Promovarea sectorului agricol și industriei alimentare.	Măsura 3.1: Introducerea procedurilor de monitorizare a mediului.
Măsura 1.2: Modernizarea și dezvoltarea traseelor de acces, infrastructurii rutiere și conexiunilor internaționale.	Măsura 2.2: Îmbunătățirea mediului de afaceri și stimularea IMM-urilor și întreprinderilor începătoare din industria prelucrătoare.	Măsura 3.2: Promovarea protecției mediului, agriculturii ecologice și tehnologiilor nepoluante.
Măsura 1.3: Reabilitarea și construcția rețelelor de apă și canalizare și stațiilor de tratare a apei.	Măsura 2.3: Dezvoltarea sectorului logistic și a legăturilor funcționale cu capitala.	Măsura 3.3: Dezvoltarea sistemelor integrate de management pentru prelucrarea deșeurilor solide, precum și crearea poligoanelor moderne de depozitare a deșeurilor nereciclabile.

Măsura 1.4: Creșterea eficienței energetice în clădirile și facilitățile publice. <i>Măsura H 1.1: Dezvoltarea infrastructurii industriale și logistice de scală largă în regiune.</i> <i>Măsura H 2.1: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și de învățământ profesional-tehnic în regiune și primăriile sale.</i>	Măsura 2.4: Promovarea clusterelor de afaceri și lanțurilor producător-furnizor. <i>Măsura H 1.1: Dezvoltarea infrastructurii industriale și logistice de scală largă în regiune.</i> <i>Măsura H 1.2: Dezvoltarea strategică și promovarea infrastructurilor specifice orientate spre afaceri.</i> <i>Măsura H 1.5: Asigurarea serviciilor de consiliere în afaceri și consultanță de specialitate.</i> <i>Măsura H 1.6: Identificarea și exploatarea oportunităților de investiții.</i> <i>Măsura H 2.1: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și de învățământ tehnico-profesional în regiune și localitățile sale.</i> <i>Măsura H 2.3: Dezvoltarea resurselor umane prin furnizarea instruirii profesionale și educație la nivel local, adaptate la necesitățile economiei.</i> <i>Măsura H 2.4: Promovarea spiritului antreprenorial și a competențelor manageriale.</i>	Măsura 3.4: Conservarea stațiunilor naturale și al patrimoniului cultural. Măsura 3.5: Dezvoltarea de oferte turistice și crearea oportunităților de investiții în turism. <i>Măsura H 1.4: Îmbunătățirea infrastructurii de turism, servicii și marketing.</i> <i>Măsura H 2.3: Dezvoltarea resurselor umane prin acordarea instruirii profesionale și educației, la nivel local, adaptate la necesitățile economiei.</i> <i>Măsura H 2.4: Promovarea spiritului antreprenorial și a competențelor manageriale.</i> <i>Măsura H 2.5: Creșterea calității resurselor umane în prestarea serviciilor și turism.</i>
--	---	--

II. Cadrul operațional

În urma apelului de propuneri proiecte (APP), anunțat la 27 martie 2012, au fost colectate 99 note conceptuale, dintre care 74 note conceptuale au susținut preselecția și au trecut la etapa a II a APP II. Pentru etapa II a APP II, au fost depuse 46 cereri de finanțare, acestea au fost evaluate și selectate conform criteriilor de selectare stabilite, astfel 41 cereri de finanțare au fost aprobate de către CRD Centru pentru a fi incluse în POR 2013-2015 (Decizia CRD Centru nr. 03-03 din 16 august 2012) dintre care 36 de Cereri de Finanțare au fost transmise către Comisia interministerială spre evaluare și propunere spre aprobare de către CNCDR de a fi incluse în DUP 2013-2015. Apelul de Propuneri de proiecte cu finanțare din FNDR reprezintă instrumentul de informare despre colectarea propunerilor de proiecte elaborate de administrațiile publice locale și alți actori regionali.

Propunerile de proiecte au fost grupate în POR pe programe, racordate la prioritățile și măsurile Strategiei, orientate fiind spre atingerea obiectivelor strategice și a viziunii de dezvoltare a regiunii.

La nivel operațional POR 2013-2015 este completat cu 8 programe, în scopul realizării priorităților și măsurilor SDR Centru fiecare program conține o descriere succintă a situației în domeniile prioritare SDR Centru, obiectivele specifice domeniilor avizate, propuse pentru perioada 2013-2015, indicatori, proiecte și activități de implementare a proiectelor și programelor POR. Fiecare program este completat cu tabele ce includ proiectele specifice programului, beneficiarii, perioada de implementare și valoarea proiectului de finanțare necesare pentru implementarea cu succes a proiectelor în cauză, indicatorii de produs și rezultat.

Proiectele și activitățile prioritare, incluse în POR, sunt selectate în funcție de perioada de implementare și valoarea proiectelor, cu o gradare în timp pe perioada termenului operațional 2013–2015. În baza acestor criterii, POR cuprinde proiectele care respectă o consecutivitate logică pentru realizarea viziunii de dezvoltare a regiunii.

În cazul surselor de finanțare neidentificate, Agenția va întreprinde acțiuni pentru atragerea interesului Partenerilor de dezvoltare în scopul acoperirii costurilor necesare. Mijloacele de implementare a fiecărui Program sunt indicate detaliat, în valoarea lor absolută în tabelul de generalizare a surselor și termenilor de asimilare a mijloacelor financiare per Program.

Planurile de activitate ale ADR Centru pentru anii 2013-2015 vor fi parte componentă a POR Centru 2013-2015.

2.1 Programe și proiecte investiționale

PRIORITATEA I: REABILITAREA INFRASTRUCTURII FIZICE

Argumentare:

Deficiențele de investiții în infrastructura publică din ultimele decenii au condus la deteriorarea semnificativă a drumurilor, sistemelor de apă și canalizare, sistemelor de epurare etc., fapt ce afectează în mod fundamental competitivitatea economică atât la nivel național, cât și la nivel regional. În RDC, doar localitățile urbane sunt dotate cu stații de epurare a apelor uzate, dar și în aceste localități ele funcționează în mod necorespunzător. Asemenea probleme grave vor fi abordate în primul rînd în realizarea priorității. Reabilitarea infrastructurii fizice va impulsiona atractivitatea regiunii pentru activitatea economică și va ridica calitatea vieții populației din RDC.

Programul 1. Modernizarea și dezvoltarea traseelor de acces, infrastructurii rutiere și conexiunilor internaționale.

Descrierea situației

RDC este situată în partea centrală a Republicii Moldova asigurând conexiunea între celelalte regiuni. La Vest RDC are conexiune directă cu România prin 3 puncte vamale, inclusiv unul feroviar – nodul feroviar Ungheni. La Est prin RDT – cu Ucraina, Rusia. Spre Nord și Sud conectivitatea regiunii trece prin RDN și, respectiv, prin RDS. Distanța până la orașele mari din țările vecine este de 20-150 km până la Iași, România, de 150-220 km până la Cernăuți, Ucraina și de 100 - 170 km până la Odessa, Ucraina.

Rețeaua de transport a RDC se prezintă prin două tipuri de transport: auto și feroviar. Traficul de mărfuri și pasageri este asigurat de transportul auto atât la nivel local, republican cât și la nivel internațional. Transportul feroviar este utilizat preponderent pentru traficul de mărfuri și pasageri la nivel internațional.

Rețeaua de drumuri internaționale și naționale. RDC este traversată de o rețea densă de trasee internaționale: Coridorul Economic European IX (CE IX); Coridorul Economic Budapesta - Odessa (BOC); Coridorul Giurgiulești-Briceni (GBC). Legătura RDC cu RDN se efectuează prin mun. Bălți pe traseele M2, M14, R13, R14, R17. Cele mai solicitate sunt drumurile M14 și R14 pe care circulația, pe unele porțiuni, este asigurată pe două benzi, fapt ce nu corespunde fluxului de transport permanent în creștere. Legătura RDC cu RDS se efectuează pe drumurile M14, M3, R-3, R-30, R-34, dintre care cel mai aglomerat este drumul R3 și necesită suplimentare cu minimum o bandă de circulație.

Rețeaua de drumuri intraregionale. Distanța maximă dintre localitățile RDC pe direcția Nord-Sud este de aproximativ 180 km, iar pe direcția Est-Vest aproximativ 120 km și legătura poate fi asigurată tranzit prin mun. Chișinău. Distanța dintre principalele centre urbane (Ialoveni, Strășeni, Ungheni, Orhei, Hâncești) nu depășește 150 km.

Legăturile între orașele RDC sunt asigurate în majoritatea cazurilor tranzitând municipiul Chișinău.

Rețeaua de drumuri locale. În afară de aceste drumuri există o rețea largă ramificată de drumuri de importanță locală. Densitatea drumurilor publice din RDC este de 32 km/100/km². Acest indicator este mai mic decât în RDN dar mai mare decât media națională care constituie 26,9 km/100 km². Drumurile naționale dețin o pondere de 36,5%, majoritatea absolută cu îmbrăcăminte rigidă. Cele mai multe drumuri sunt în raioanele Strășeni și Ialoveni. La extrema opusă se află raionul Hâncești. Starea drumurilor locale este deplorabilă și necesită reparație și reconstrucție. Din cauza stării nesatisfăcătoare a drumurilor localitățile rurale sunt neatractive. Ba mai mult, există localități care din cauza drumurilor deteriorate în timp ploios nu au legătură cu centrul raional. Bugetele austere ale primăriilor nu pot oferi mijloace pentru reparația capitală a drumurilor ce traversează satele.

Scopul programului dat este de a sprijini activitățile de reabilitare, amenajare a drumurilor și a podurilor regionale.

Obiectivele Programului:

- Îmbunătățirea condițiilor de mobilitate și reducerea costurilor pentru transportul auto de călători și mărfuri.
- Creșterea gradului de siguranță rutieră pentru utilizatorii drumurilor din RDC.
- Dezvoltarea serviciilor de reabilitare și întreținere a drumurilor locale și regionale.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
18	220.44 km de drumuri locale și regionale reabilite/construite (inclusiv poduri și podețe)	Ungheni, Nisporeni, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Anenii Noi, Orhei, Călărași, Criuleni	1,013,119.83	864,462.89

1.1. Proiecte investiționale

I. „Acces asigurat la viața publică”

Denumirea proiectului	„Acces asigurat la viața publică”
Localizarea	r-nul Ungheni, com. Pîrlița;
Aplicantul	Primăria comunei Pîrlița, Raionul Ungheni;
Parteneri	Primăria Agronomovca; Asociația utilizatorilor de servicii comunale și drumuri Pîrlița; Asociația Părinților și Pedagogilor „Vladnic”; Asoci Asociația Părinților și Pedagogilor „Moștenitorul”;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea calității vieții populației prin renovarea porțiunii de drum de importanță regională DN R17. Obiectivele specifice: Reparația sectorului de drum cu lungimea de 1,978 km (sectorul gimnaziu Ion Vatamanu–DN R17) din s. Pîrlița, r. Ungheni. (conform SNIP 2.07.01-89 tab.7, tab9–„Stradă în cartier locativ” cu L _{pc} =6,0m, L _t =1,0m.)
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat prevede reparația capitală a porțiunii de drum din sectorul gimnaziului Ion Vatamanu – DN R17. Odată cu realizarea proiectului vom schimba situația în bine atât la nivel local cât și celui regional. Porțiunea de drum din proiect, este unicul traseu de ocolire în cazul renovării capitale a traseului Iași – Chișinău. Dezvoltând infrastructura de drumuri în zona respectivă noi creăm noi oportunități pentru atragerea investițiilor, realizării proiectelor din domeniile turismului, celor economice și interculturale. Vor fi create condiții mai bune pentru a stopa migrația cetățenilor și oferirii locurilor de muncă pentru tinerii din com. Pîrlița. Muzeul Pîrlița, care este parte componentă a traseului de importanță internațională “Movila Măgura” va putea găzdui și mai mulți turiști și va promova mai eficient patrimonial cultural și valorile naționale ale Republicii Moldova. Muzeul Pîrlița face parte din rețeaua muzeelor din regiune și este parte componentă a unui accord de colaborare ce include muzeul de istorie și etnografie din mun. Bălți, complexul muzeistic din or. Iași.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Profesorii și 300 elevi ai gimnaziului „Ion Vatamanu”; 200 elevi ai gimnaziului, din s. Agronomovca și s. Hristoforovca; 500 elevi ai liceului „Alexei Mateevici”, inclusiv din satele vecine: Todirești, Rădeni, Bumbăta, Chirileni, Hristoforovca, Agronomovca, Coșeni; 280 copii de la grădinița „Prietenia”; enoriașii bisericii ortodoxe – aproximativ 90% a populației satului; centrul medicilor de familie și beneficiarii săi; utilizatorii drumurilor naționale R1 și R17; muzeul Pîrlița și turiștii ce vizitează această instituție; agenții economici din comună; locuitorii satului Pîrlița – în jur de 6096 persoane;
Activități principale	1.Semnarea acordului de grant și selectarea companiei de construcție; 2.Organizarea lucrărilor de construcție a drumului; 3.Lucrări pregătitoare; 4. Lucrări de terasamente; 5.Lucrări de consolidare; 6.Amenajarea sistemului rutier; 7.Montarea pietrelor de bordură; 8.Construcții pentru evacuarea apelor (podețe tubulare); 9.Amenajarea drumurilor laterale, trotuarelor, ajustarea fântânelor și organizarea siguranței rutiere; 10. Elaborarea

	planului de asigurare a durabilității drumului renovat.
Produsele proiectului	1,978 km de drum de importanță regională reparat capital și amenajat; servicii sociale la nivel de comună și regiune îmbunătățite;
Rezultatele proiectului	Conexiune între drumurile locale cu rețeaua de drumuri naționale R1 și R17 îmbunătățită considerabil; Oportunități pentru inițierea și dezvoltarea afacerilor noi create; Infrastructura de turism dezvoltată și oportunități pentru valorificarea potențialului turistic noi create; timp mediu de parcurs pe porțiunea de drum indicată redus cu 50%; oportunități pentru dezvoltarea turismului în regiunea dată inclusiv a turismului internațional noi create; infrastructura de drumuri din s. Pîrlița dezvoltată; acces către instituțiile sociale din comuna Pîrlița îmbunătățit; securitate rutiere crescută; număr de pericole de accidentare în urma modernizării infrastructurii rutiere redusă; aspectul s. Pîrlița prin renovarea acestei porțiuni de drum îmbunătățit; acces mai bun al populației din regiune către piața agricolă din com. Pîrlița, asigurat;
Durata proiectului	24 luni

II. „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic a Regiunii de Dezvoltare Centru”

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic a Regiunii de Dezvoltare Centru”
Localizarea	Raionul Nisporeni; Localitățile Nisporeni, Vărzărești, Șendreni;
Aplicantul	Consiliul Raional Nisporeni;
Parteneri	Primăria or. Nisporeni; Primăria com. Vărzărești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic a Regiunii de Dezvoltare Centru; Obiectivele specifice: Redirecționarea transportului de pe ruta R 25 „ Bucovăț -Nisporeni - Bărboieni” și L432 „ Nisporeni - Bălăurești” prin oferirea unei alternative mai scurte.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul propus urmărește creșterea lungimii drumurilor locale reabilite cu 6 km, care va contribui la crearea unor comunități durabile și creșterea numărului de vizitatori la principalele obiective turistice a raionului Nisporeni, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive, cum ar fi semnalizarea rutieră, care vin în sprijinul siguranței transportului, al scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil, direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă, asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabile a economiei și a îmbunătățirii calității vieții, facilitarea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice a raionului Nisporeni. Totodată proiectul va contribui la dezvoltarea și creșterea potențialului turistic din raionul Nisporeni. În urma implementării proiectului, obiectivele turistice vor fi incluse în rutele turistice naționale „Zona turistică Vest”, actualmente fiind marginalizate din cauza lipsei drumului de acces.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	12102 persoane – populația or. Nisporeni; 7000 persoane – populația com. Vărzărești; 350 agenți economici – din localitățile beneficiare; 10 mii excursioniști la mănăstire per/an; 40 mii pelerini la mănăstire per/an; Consiliul Raional Nisporeni; Primăria or. Nisporeni; Primăria com. Vărzărești; Populația r. Nisporeni; Agenții economici din regiune; Administrația de stat a drumurilor; Turisții, pelerinii care vor vizita Mănăstirea Vărzărești, Cimitirul Eroilor căzuți în cel de-al II-lea Război Mondial;
Activități principale	1. Lansarea proiectului; 2. Organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de construcție; 3. Realizarea lucrărilor de construcție; 4. Monitorizarea și evaluarea internă a proiectului;
Produsele proiectului	6 km de drum reabilitat; 40 de locuri de muncă direct create pe perioada implementării proiectului;
Rezultatele proiectului	Infrastructura rutieră de importanță regională pe drumul Nisporeni-Vărzărești-L428-M1 reabilitată; Locuri de muncă indirecte create; Materiale de promovare a proiectului; Obiective turistice (Mănăstirea Vărzărești, Muzeul ținutului local, Cimitirul Eroilor căzuți în cel de-al II-lea Război Mondial, Muzeul ținutului natal din Vărzărești) incluse în Ruta turistică națională „ Zona turistică Vest”; Număr de excursioniști și pelerini cu circa 20 mii/an sport;
Durata proiectului	24 de luni

III. „Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră”

Denumirea proiectului	„Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră”
Localizarea	Raionul Nisporeni, localitățile Nisporeni, Vărzărești.
Aplicantul	Primăria orașului Nisporeni;
Parteneri	Consiliul Raional Nisporeni; primăria com. Vărzărești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului social-economic a Regiunii de Dezvoltare Centru; Obiectivele specifice: Îmbunătățirea condițiilor sociale a populației raionului prin extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră: spitalul raional, policlinica; Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii social economice pentru localitățile raionului Nisporeni.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul propus urmărește creșterea lungimii drumurilor locale reabilite cu 0,7 km, care va contribui la crearea unor comunități durabile și extinderea căilor de acces spre obiective de importanță majoră, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă, îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive, cum ar fi semnalizarea rutieră, care vin în sprijinul siguranței transportului, al scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil, direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă, asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabilă a economiei și a îmbunătățirii calității vieții, facilitarea accesului populației din raion la principalele obiective de importanță majoră spitalul raional, policlinica.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	12102 persoane–populația or. Nisporeni; 7000 persoane – populația com. Vărzărești; 350 agenți economici – din localitățile beneficiare; Consiliul Raional Nisporeni; Primăria or. Nisporeni; Primăria com. Vărzărești; Populația Raionului Nisporeni; Agenții economici din regiune; Administrația de stat a drumurilor;
Activități principale	1.Lansarea proiectului; 2.Organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de construcție; 3.Realizarea lucrărilor de construcție; 4.Monitorizarea și evaluarea internă a proiectului;
Produsele proiectului	0,7 km de drum reabilitat; 15 de locuri de muncă pe perioada implementării proiectului direct create;
Rezultatele proiectului	Infrastructura rutieră de importanță regională reabilitată; Semnalizarea rutieră; Alternativă mai scurtă pentru accesul lucrătorilor de la serviciul urgență și ambulanță de la Spitalul raional Nisporeni către populație; Locuri de muncă indirecte create; Materiale de promovare a proiectului; Accesul la principalele obiective de deservire socială: Spitalul Raional, Policlinică, Centrul de Bătrâni "Încredere", Întreprinderea de Stat "Nis-Silva";
Durata proiectului	24 de luni

IV. „Reabilitarea și modernizarea drumului regional L442 (G442) și L444 (G444) Voinova – Chirianca – Zubrești – Recea - Ghelauza - orașul Strășeni”

Denumirea proiectului	„Reabilitarea și modernizarea drumului regional L442 (G442) și L444 (G444) Voinova – Chirianca – Zubrești – Recea - Ghelauza - orașul Strășeni”
Localizarea	Raionul Strășeni, localitățile Voinova, Chirianca, Zubrești, Recea, Ghelauza, Strășeni;
Aplicantul	Consiliul Raional Strășeni;
Parteneri	Primăria Voinova, Primăria Chirianca, Primăria Zubrești; Primăria Recea, Primăria Ghelauza;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Stimularea inițiativelor de dezvoltare regională în domeniul dezvoltării infrastructurii fizice, a îmbunătățirii infrastructurii de susținere a dezvoltării sectorului privat, a protecției mediului și a atractivității turistice; Obiectivele specifice: Reconstrucția drumului L-442 și L-444 (G-442 și G-444) între/prin satele Voinova – Chirianca – Zubrești – Recea – Ghelauza – Strășeni, interconexiunea între drumurile L442 – L444 - M1(E581) – M14 și R1;

Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat propune reconstrucția și modernizarea drumului dintre satele Voinova – Chirianca – Zubrești – Recea - Ghelauza și orașul Strășeni - un segment al traseului regional L-442 (M14 Recea – Ghelauza - Strășeni) și L-444 (Recea-Zubrești-Chirianca-Voinova) – 22 000 m, cu interconexiunea între drumurile L-442 - L444 - M1 (Chișinău-Leușeni-frontiera cu România (E581 Huși) - M14 (Brest-Odesa) și R1 (Chișinău –Sculeni – Iași) prin orașul Strășeni și au ca obiectiv menținerea viabilității rețelei rutiere, în condițiile dezvoltării continue a traficului, cu scopul îmbunătățirii accesului și siguranței circulației, reducerea timpului de transport și protecția mediului. Realizarea acestui proiect va duce și la îmbunătățirea infrastructurii, a climatului investițional, a mediului ambiant prin reducerea noxelor și prafului cauzat de unitățile de transport.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Locuitorii satelor Voinova, Chirianca, Zubrești, Recea, Ghelauza – total un număr de peste 10 050 locuitori; Locuitorii s. Voinova, s.Chirianca, s.Zubrești, s.Recea, s.Ghelauza; Agenții economici din localitățile menționate; APL-urile din Voinova, Chirianca, Zubrești, Recea, Ghelauza;
Activități principale	1.Managementul proiectului – formarea echipei de lucru; 2.Organizarea activităților legate de procedurile de achiziții publice; 3.Organizarea activităților legate de procedurile de achiziții publice, petrecerea licitației și contractarea antreprenorului; 4. Efectuarea lucrărilor de reconstrucție și amenajare; 5. Darea în exploatare; 6.Publicitate, informare, raportare și diseminarea rezultatelor proiectului;
Produsele proiectului	Drum regional G-442 și G-444 pe lungime totală de 22 000 m reabilitat și modernizat;
Rezultatele proiectului	Drumul regional G-442, G444 reconstruit; Interconexiunea îmbunătățită între localitățile raioanelor Strășeni, Orhei, Hincești, Călărași, mun. Chișinău și drumurile naționale/internaționale; acces îmbunătățit spre/din localitățile date; acces spre municipiul Chișinău (din Voinova, Chirianca, Zubrești, Recea, Ghelauza , Strășeni) și spre alte localități amplasate în raioanele Strășeni, Orhei, Hincești, Călărași, mun. Chișinău, îmbunătățit; acces îmbunătățit la locurile de muncă și/sau la instituția de învățământ, la terenurile agricole din preajma sectorului dat de drum;
Durata proiectului	24 luni

V. „Reabilitarea și modernizarea drumului regional L-452 (G-452) or. Strășeni - s. Scoreni (r-nul Strășeni) - s. Malcoci (r-nul Ialoveni)”

Denumirea proiectului	„Reabilitarea și modernizarea drumului regional L-452 (G-452) or. Strășeni - s. Scoreni (r-nul Strășeni) - s. Malcoci (r-nul Ialoveni)”
Localizarea	Satul Scoreni, raionul Strășeni – satul Malcoci, raionul Ialoveni;
Aplicantul	Primăria Scoreni, raionul Strășeni;
Parteneri	Consiliul Raional Strășeni; Primăria Malcoci, raionul Ialoveni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Reconstrucția și renovarea drumului local L452, pe porțiunea s. Scoreni, r-l Strășeni și s. Malcoci, r-l Ialoveni cu lungimea de 6200m. Obiectivele specifice: Interconexiunea între drumurile L452-L463-E581-M1; Reabilitarea drumului L452 va conecta localitatea Scoreni la drumul internațional M1, cu trecere prin localitatea Malcoci.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede reabilitarea drumului local L452, care va face conexiunea dintre localitatea Scoreni și Malcoci cu ieșire spre drumul internațional M1 și stipulează reabilitarea drumurilor conexe cu ieșire la drumurile magistrale și naționale. Relevanța proiectului se atestă în importanța regională pe care o reprezintă drumul L452, pentru că va conecta localități din două raioane diferite Ialoveni și Strășeni, economisind timp, distanță, carburanți și bani, parcurgând cu 10 km mai puțin decât pe drumul ocolitor ce trece prin or. Strășeni. Prin conexiunea pe care o face între Scoreni și Malcoci, cu ieșire la drumul M1 – traseul Chișinău-Leușeni. Reabilitarea drumului L452 este de importanță majoră pentru regiune. Pentru accesul populației din Scoreni spre orașul Chișinău este preferabilă utilizarea traseului dat, luându-se în considerație că în prezent conexiunea este efectuată prin orașul Strășeni–ceea ce mărește mult distanța și timpul de deplasare.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Populația localităților Scoreni și Malcoci- 6400 locuitori; Mediul de afaceri din aceste localități; Instituțiile publice; Autoritățile publice locale; 2262 gospodării casnice; 6 instituții publice (grădinițe, școli); 45 agenți economici și 1678 gospodării țărănești; Primăria Scoreni și Primăria Malcoci;
Activități principale	1.Lansarea proiectului; 2. Petrecerea licitației pentru contractarea antreprenorului; 3.Campanie de informare privind începerea proiectului; 4.Efectuarea lucrărilor de reconstrucție și amenajare; 5.Campanie de informare privind finalizarea proiectului;
Produsele proiectului	6200m de drum cu beton asfaltic, renovat pe L452, porțiunea s. Scoreni și s. Malcoci cu ieșire la traseul internațional Chișinău Leușeni – M1.
Rezultatele	Infrastructura regională prin renovarea drumului local L452 îmbunătățită; timp parcurs dintre

proiectului	localități prin modernizarea drumului, redus; gospodării casnice protejate de aluviuni, prin sistemul de scurgere pluvial a drumului renovat; Carburanți pentru călătoria dintre localitățile vizate și spre capitală economisiți; Infrastructura în EuroRegiunea Siret-Prut-Nistru reabilitată; Volum sporit a schimbului de mărfuri între sate; Poluarea mediului prin economisirea de carburanți diminuat;
Durata proiectului	19 luni

VI. „Drumul R33 Pășcani-Secăreni-Bolțun - M1 – drum al speranței de relansare economică regională”

Denumirea proiectului	„Drumul R33 Pășcani-Secăreni-Bolțun - M1 – drum al speranței de relansare economică regională”
Localizarea	Satele Lăpușna, Pășcani, Secăreni, Cornești din raionul Hîncești și Bolțun din raionul Nisporeni.
Aplicantul	Consiliul Raional Hîncești;
Parteneri	Primăriile Lăpușna, Pășcani, Secăreni, Bolțun, Consiliul Raional Nisporeni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Renovarea activității economice în localitățile dezavantajate din lunca râului Lăpușnița; Obiectivele specifice: Înlăturarea riscurilor distrugerilor gospodăriilor casnice în urma alunecărilor de teren și inundațiilor, prin reparația și curățirea podurilor, podețelor și canalelor de evacuare a apelor pluviale; Reparația a 23,5 km din drumul L567 Lăpușna-Pășcani-Secăreni; Construcția a 3,0 km din drumul Cornești (r-nul Hîncești)-Bolțun (raionul Nisporeni) pentru interconectarea drumurilor naționale Hîncești-Leușeni și Chișinău-Leușeni;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat este o arteră de legătură cu drumurile naționale M1 și R33 a satelor defavorizate din lunca râului Lăpușnița a raionului Hîncești. Se prevede amenajarea drumului cu beton asfaltic, pe tot traseul, reparația ori construcția trotuarelor prin satele Lăpușna, Pășcani, Cornești, Secărenii Noi, renovarea sistemului de scurgere a apelor pluviale, amenajarea, în localitățile Lăpușna, Pășcani, Cornești, a intrărilor în ogrăzi pentru a nu afecta sistemul de evacuare a apelor, realizarea conectărilor cu drumurile laterale pentru a nu permite deteriorarea drumului și a asigura durabilitatea lui. Renovarea drumului „Lăpușna-Pășcani-Secăreni- Bolțun- M1” va permite crearea unor centre economice și turistice în satele Lăpușna, Pășcani și Secăreni care vor mai da o șansă de înviore economică și altor localități situate în preajma luncii râului Lăpușnița, situate în apropierea acestui drum.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Locuitorii satelor Lăpușna, Pășcani, Secăreni, Cornești din raionul Hîncești și Bolțun din raionul Nisporeni – circa 15 mii de oameni; Agenți economici din regiune -300 întreprinderi; Reprezentanții asociațiilor obștești din raioanele Hîncești și Nisporeni - 3000 persoane.
Activități principale	1. Activități de coordonare, comunicare și management de proiect. Acesta presupune desfășurarea activităților de management, organizarea procedurilor de achiziții publice, efectuarea monitorizării, evaluării și raportării tehnice și financiare. 2. Lucrări de construcție, reabilitare și modernizare a Drumului R33 Pășcani-Secăreni-Bolțun - M1. În cadrul acestuia, urmează obținerea avizelor necesare și se va purcede la lucrările de reabilitare a porțiunii de drum menționate. 3. Activități de asigurare a vizibilității proiectului. Pe parcursul acestuia, se vor publica anunțuri în presă, comunicate despre etapele desfășurării proiectului, se vor elabora și distribui materiale promoționale. Totodată, va fi efectuat auditul în cadrul proiectului.
Produsele proiectului	23,5 km de drum reparat; 118475 m ² de beton asfaltic; 3607 m de borduri; 24 podețe reparate; 10 podețe nou-construite; Trotuare construite – 17725 m ² ; Intrări în curți construite – în număr de 187 sau 33811,7 m ² .
Rezultatele proiectului	15 mii locuitori cu acces confortabil la drumul național M1 (Chișinău-Leușeni); Acces de deplasare a populației către centrele raionale îmbunătățit; timp mediu de parcurs redus; Grad de uzură al vehiculelor diminuat, atractivitatea investițională a localităților și nivelul de trai al populației majorat.
Durata proiectului	24 luni

VII. „Construcția drumului Drăgușenii Noi – Horodca”

Denumirea proiectului	„Construcția drumului Drăgușenii Noi – Horodca”
Localizarea	Raionul Hîncești, localitățile Drăgușenii Noi, Horodca, Ulmu și Horodca r. Ialoveni;
Aplicantul	Primăria com. Drăgușenii Noi;

Parteneri	Consiliul Raional Hîncești; Consiliul local Ulmu, Ialoveni; Consiliul local Horodca, Ialoveni; SRL „VIONIX- Plus” GT „Capraru Simion” Asociația consumatorilor de apă „Botna” GT „Popa Gheorghe”
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea situației social-economice în cadrul regiunii de Dezvoltare Centru prin consolidarea coeziunii infrastructurii rutiere; Obiectivele specifice: Îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor din zonă, accesul copiilor de vîrstă preșcolară și școlară la educație; Stimularea dezvoltării social-economice; Îmbunătățirea durabilității drumurilor; Consolidarea cooperării regionale între administrațiile publice locale în domeniul managementului rutier;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede construcția porțiunii de drum de 4,29 km, care deschide perspective de dezvoltare regională a gospodăriilor țărănești din satele Drăgușenii Noi, Horodca, Ulmu, Horodca, r. Ialoveni și deplasarea elevilor dintr-o localitate în alta. Asume construcția acestei porțiuni- 4,29 km. de drum ne va permite să asigurăm copiilor acces pentru a se manifesta activ la desfășurarea tuturor activităților de pe teritoriul în întregime, fapt ce ar contribui eficient la dezvoltarea multilaterală a tinerei generații; Crearea accesului direct la această zonă ar facilita deschiderea de noi trasee turistice legate de obiective culturale și economice cu potențial turistic de nivel național precum Cetatea „Horodca”, mănăstirile Căpriană, Hincu, Vărzărești, care ar contribui la o inviorare a turismului rural în regiunea de Dezvoltare Centru.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Persoane fizice și juridice din cele 4 sate beneficiare-10000 locuitori satelor Drăgușenii Noi și Horodca; Potențiali antreprenori din zona regională, agenții economici, titularii agricoli-1200 persoane și instituții publice din aceste sate; 2300 locuitori din satele Drăgușenii Noi și Horodca;
Activități principale	1.Activități de pregătire a implementării proiectului; 2.Activități de organizare de licitații pentru lucrările și procurările planificate în cadrul proiectului; 3.Execuția construcției a 4,29 km. de drum; 4.Activități de consolidare a capacităților instituționale a autorităților locale în gestionarea drumurilor; 5.Activități de informare și comunicare;
Produsele proiectului	6 contracte de procurări semnate; 4,29 drum nou construit; un comunicat de presă realizat; un videomaterial elaborat; 100 CD/DVD-uri multiplicat; 1000 pliante publicat.
Rezultatele proiectului	Acces confortabil la drum a 2300 locuitori; Cale mai scurtă spre mănăstirea Hîncești și Căpriană și Vărzărești a 10000 locuitori; Atractivitatea investițională a localității și nivelul de trai a populației majorat considerabil; noi unități economice înființate în regiunea vizată;
Durata proiectului	12 luni

VIII. „Modernizarea drumului de centură Ungheni – conexiune europeană”

Denumirea proiectului	„Modernizarea drumului de centură Ungheni – conexiune europeană”
Localizarea	Raionul Ungheni, orașul Ungheni, comuna Zagarancea;
Aplicantul	Primăria orașului Ungheni;
Parteneri	Consiliul Raional Ungheni, Primăria comunei Zagarancea;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Optimizarea traficului rutier la intrarea în orașul Ungheni, aducerea acestuia la parametri tehnici corespunzători categoriei de drum național de centură; Consolidarea capacităților autorităților de crearea condițiilor de siguranță în circulația auto. Obiectivele specifice: Siguranță în infrastructură și evoluție economică; Desfășurarea traficului de mare tonaj;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul vizează problema infrastructurii drumurilor și anume porțiunea de drum de 2,2 km din tronsonul R1-Chișinău-Ungheni-Sculeni ce se află într-o stare de degradare continuă. Proiectul își propune aducerea drumului la parametri corespunzători de drum de centură națională (asigurând în același timp accesibilitatea sporită/directă la frontiera cu UE – punctul vamal Sculeni). Principalul avantaj obținut în urma realizării proiectului este îmbunătățirea condițiilor de viață la nivelul raionului prin mărirea fluidității traficului, prin creșterea nivelului de siguranță a cetățenilor și prin protecția infrastructurii. În acest sens, proiectul creează 2 mari avantaje: siguranța în infrastructură

	și evoluție economică.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	32000 locuitori ai orașului Ungheni; Primăriile orașului Ungheni, Zagarancea, Consiliul Raional Ungheni; Fabrici (6); ÎM ”Servicii Comunale Ungheni”; Locuitorii din raionul Ungheni - 120000 locuitori; Agenți economici ai ZEL -38; Transportul auto-circa 3 124 800 unități anual;
Activități principale	1.Constituirea Unității de Implementare a Proiectului (PIU); 2.Lucrări de renovare și amenajare a drumului; 3.Semnălizarea rutieră; Campania de sensibilizare și informare; 4.Eficientizarea gestionării drumului; 5.Monitorizarea și evaluarea proiectului.
Produsele proiectului	2,2 km renovat și modernizat- drumul de centură Ungheni; Gazonul de strat vegetal consolidat; Drumuri laterale renovate; Indicatoare rutiere și marcaje rutiere instalate; Piste pentru bicicliști și căi de acces amenajate; 4 Panouri de informare; 4 Emisiuni/ reportaje radio /TV; 1000 de plante elaborate;
Rezultatele proiectului	Condiții îmbunătățite pentru transportul auto pe drumul de centură Ungheni; Acces sporit la punctul vamal Sculeni, zona industrială; Decongestionarea traficului rutier de pe artera principală; Reducerea numărului de accidente rutiere; Premise create pentru dezvoltarea turismului și atragerea investițiilor; Îmbunătățirea desfășurării traficului de mare tonaj.
Durata proiectului	24 luni

IX. „Îmbunătățirea căii de acces în regiunea centru prin reabilitarea drumului Bănești - Telenești – Țibirica”

Denumirea proiectului	„Îmbunătățirea căii de acces în regiunea centru prin reabilitarea drumului Bănești - Telenești – Țibirica”
Localizarea	Raioanele Telenești și Călărași;
Aplicantul	Consiliul Raional Telenești;
Parteneri	Consiliul Raional Călărași; Primăria or. Telenești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Optimizarea infrastructurii rutiere de legătură a părții de Nord–Est a Republicii Moldova cu partea de Centru – Vest. Obiectivele specifice: 1.Îmbunătățirea stării tehnice a infrastructurii rutiere drumului “L289 Bănești – Telenești, R22 Telenești-Budăi- 7,6 km”, drumul de acces cu centru or. Telenești – 1,6 km, L402 drum de acces spre Țibirica - 2,2 km 2. Consolidarea cooperării autorităților competente din regiunea centru, în vederea creșterii gradului de accesibilitate și a fluidizării traficului în cadrul regiunii centru; 3. Reducerea numărului de accidente rutiere pe direcția Bănești-Telenești-Călărași; 4. Acces simplificat pentru 950 agenți economici și 150 mii persoane din regiune.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede modernizarea rutei “Bănești–Telenești–drumul expres M14 - Țibirica-Călărași” care va asigura conexiunea a trei drumuri republicane din centrul Moldovei prin modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii sociale în contextul creării premiselor pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, sănătate și educație ale locuitorilor acestor localități; renașterea și valorificarea meșteșugurilor tradiționale; promovarea regiunii și accesul facil la partenerii de afaceri prin îmbunătățirea accesului la punctele de trecere spre RO și UA; îmbunătățirea căilor de acces și asigurarea unei dezvoltări economice de durată; sporirea atractivității și pătrunderea capitalului privat în cadrul mediului rural; datorită atragerii de investitori, se realizează creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, și astfel se realizează necesitatea de creștere a programelor de formare profesională; diversificarea activităților economice și sociale; reintegrarea forței de muncă, care contribuie la îmbunătățirea nivelului de calificare sau la reconversia lor profesională; favorizarea dinamismului dezvoltării rurale.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	150 mii locuitori a localităților din raioanele de centru a Republicii Moldova; 110 autorități publice și instituții publice din zona cuprinsă în proiect; 950 agenți economici din raioanele Telenești și Călărași;
Activități principale	1.Activități de coordonare, comunicare și management de proiect: 2.Activități pentru asigurarea infrastructurii necesare pentru implementarea proiectului și documentația tehnică; 3.Realizarea lucrărilor de reabilitare a drumului “L 289Bănești – Telenești, R-22 Telenești - Budăi,.

	4. Organizarea campaniei de informare și conștientizare; Publicitatea proiectului.
Produsele proiectului	Legătură simplificată cu urbele Telenеști, Călărași, Ungheni și Iași; Centru economic și turistic dezvoltat; Activități economice noi dezvoltate; Legătură asigurată cu drumul republican R14 și punctele vamale Sculeni și Ungheni; Trafic asigurat, în condiții optime de siguranță și confort; Consum redus de carburanți și uzură minimă a mijloacelor de transport;
Rezultatele proiectului	Un proiect implementat cu succes, drum reabilitat; o echipă comună de management creată; materiale publicitare elaborate și distribuite.
Durata proiectului	24 de luni

X. „Dezvoltarea activității economice în sectorul cu potențial industrial regional a orașului Hîncești prin construcția capitală a drumului de ocolire”.

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea activității economice în sectorul cu potențial industrial regional a orașului Hîncești prin construcția capitală a drumului de ocolire”.
Localizarea	Orașul Hîncești, sector de drum dintre str. Chișinăului și str. Cogălniceanu cu ieșirea la drumurile republicane R34 și R3;
Aplicantul	Primăria orașului Hîncești;
Parteneri	Consiliul Raional Hîncești; Primăria Comunei Bozieni; Primăria satului Logănești; Primăria comunei Bobeica.
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Devierea traficului rutier regional ce trece prin centrul orașului, slăbirea intensității de circulație a transporturilor tranzit și de mare tonaj precum și asigurarea accesului transportului către zonele industrial-economice. Obiectivele specifice: Construcția unui sector de drum pichetul 9 +42 și instalarea sensului giratoriu în or. Hîncești cu accesul la traseele republicane R3, R34 și R33. Îmbunătățirea situației social-economice din regiune prin crearea drumului de ocolire.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Prima etapă a proiectului propune îmbunătățirea accesului spre drumul republican Chișinău-Hîncești-Cimișlia-Basarabeasca R3 și Chișinău-Leova R34, care îndeplinește o funcție deosebită ca drum de ocolire a transportului din direcția Basarabeasca către direcția Cahul, Chișinău și cel mai important către Europa prin Vama Leușeni. Prin construcția drumului de ocolire traficul național și internațional se va transfera în afara centrului urban, va contribui la dezvoltarea economică a localității și respectiv se vor îmbunătăți condițiile de viață a locuitorilor orașului. Drumul este important și pentru sectorul de exploatare a digurilor râului Cogilnic și a canalelor de desecare din luncă care deservește aceste construcții pe o lungime de peste 20,0 km. În afară de localitatea orașului Hîncești, drumul dat deschide o mare perspectivă de dezvoltare și pentru celelalte sate și localități a raioanelor învecinate.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	25726,5 locuitori ai raionul Hîncești; 15 Întreprinderi Agro-Industriale și 4 Întreprinderi Comerciale care își desfășoară activitatea pe teritoriul aferent drumului de ocolire; 400 agenții economici din regiune; 450 de gospodării casnice care sunt amplasate în regiune;
Activități principale	1.Elaborarea dosarului de licitație publică și contractarea lucrărilor; 2.Efectuarea lucrărilor fizice de construcție a sectorului de drum dintre str. Chișinăului și str. Cogălniceanu or. Hîncești; 3.Monitorizarea și recepția lucrărilor; 4.Mobilizarea agenților economici în amenajarea teritoriului și a spațiilor verzi adiacente drumului de ocolire.
Produsele proiectului	Drum de ocolire de 1,442 km construit; Sens giratoriu (cerc)-3883m2; cu îmbrăcăminte rutiere amplasată; Teritoriu adiacent drumului de ocolire amenajat; Zonă verde de-a lungul râului Cogilnic creată; Sistem de iluminare instalat; Pistă pentru bicicliști construită; Regiune cu o economie dezvoltată prin crearea Parcului Industrial de tip green – field; Drum de ocolire cu conexiune la Parcul Industrial care va genera efecte pozitive asupra economiei; Rata de ocupare a forței de muncă ridicată; Condiții pentru valorificarea potențialului agricol create; Sectorul de întreprinderi mici și mijlocii dinamizat;
Rezultatele proiectului	Circa 25726,5 de locuitori vor avea acces confortabil la drumul republican Chișinău-Hîncești-Cimișlia-Basarabeasca R3 și R34. Implementarea acțiunii exclude pericolul de inundare a 450 de case, Atractivitate investițională a localității majorată; Noi locuri de muncă create;
Durata proiectului	20 luni

XI. „Construcția drumului L473.3 sector s. Bălăbănești-s. Corjova - s.Dubăsării Vechi, r-ul Criuleni și s.Delacău-s.Puhăcenii, r-ul Anenii Noi – 24,45 km”

Denumirea proiectului	„Construcția drumului L473.3 sector s. Bălăbănești-s. Corjova-s.Dubăsării Vechi, r-ul Criuleni și s.Delacău-s.Puhăcenii, r-ul Anenii Noi – 24,45 km”
Localizarea	s. Bălăbănești, s. Corjova – zona de securitate Nistru, s. Dubăsării Vechi, raionul Criuleni, și s. Delacău, s. Puhăcenii raionul Anenii Noi;
Aplicantul	Primăria Corjova, raionul Criuleni;
Parteneri	Primăria Bălăbănești, raionul Criuleni; Primăria Dubăsării Vechi, raionul Criuleni; Primăria Delacău, raionul Anenii Noi; Primăria Puhăcenii, raionul Anenii Noi;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Construcția drumului local L473.3, sector s. Bălăbănești-s. Corjova-s.Dubăsării Vechi, r-ul Criuleni și s.Delacău-s.Puhăcenii, r-ul Anenii Noi – 24,45 km; Obiectivele specifice: Realizarea proiectului tehnic de construcție a drumului; Construcția drumului; Îmbunătățirea condițiilor de acces pe malul Nistrului și în zona de securitate, prin renovarea drumului;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul investițional propune îmbunătățirea căilor de acces, în special drumurile din localitățile de pe malul Nistrului și face conexiunea cu artera națională și legătura dintre două regiuni învecinate r-l Criuleni și r-l Anenii Noi. Proiectul va facilita scurtarea distanței parcurse spre capitală cu 30-35 km; va da impuls de dezvoltare pentru producătorii locali, cale transportă produsele la piața din Chișinău; va facilita accesul dintre localități – organizarea piețelor zilnice în sate diferite; scurtarea distanței către capitală va impulsiona atragerea investițiilor în localitățile rurale; va crește mobilitatea bunurilor din aceste localități și interesul investitorilor față de această zonă.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Populația localităților s. Bălăbănești-s. Corjova-s.Dubăsării Vechi, r. Criuleni și s.Delacău-s.Puhăcenii, r. Anenii Noi-18747 locuitori; Autoritățile publice locale; 19 instituții publice (grădinițe, școli); 110 agenți economici și 1896 gospodării țărănești; Primăriile satelor Bălăbănești, Corjova, Dubăsării Vechi din r. Criuleni și Delacău și Puhăcenii din r-nul. Anenii Noi;
Activități principale	1. Depunerea documentelor și completarea Cererii de finanțare pentru obținerea finanțării de la FNDR; 2.Elaborarea proiectului tehnic și obținerea avizelor necesare pentru renovarea drumului; 3.Semnarea acordului de parteneriat și finanțare a proiectului cu FNDR; 4.Campanie informațională privind începerea proiectului de construcție a drumului; 5.Executarea lucrărilor de reabilitare a drumului și monitorizarea efectuării acestor lucrări; 6.Darea în exploatare a drumului; 7.Campania informațională privind finalizarea proiectului;
Produsele proiectului	24,45 km de drum cu beton asfaltic, renovat;
Rezultatele proiectului	Distanța dintre sate scurtată cu peste 20 km; Infrastructur în EuroRegiunea Nistru reabilitată; Volum sporit a schimbului de mărfuri între sate; Acces facilitat de-a lungul râului Nistru de la Nord spre Sud; Investiții în Zona de Securitate (zonă defavorizată); Poluare diminuată a mediului prin economisirea de carburanți; Investiții mărite în infrastructura turismului;
Durata proiectului	18 luni

XII. „Reabilitarea străzilor de importanță națională din orașele centrale ale țării”

Denumirea proiectului	„Reabilitarea străzilor de importanță națională din orașele centrale ale țării”
Localizarea	Localitățile: Orhei, Telenești, Sărătenii Vechi (raionul Telenești), Pelivan, Mitoc, Mălăiești, Bravicieni, Ciocîlteni, Cucuruzeni, Zorile (raionul Orhei).
Aplicantul	Primăria orașului Orhei;
Parteneri	Primăriile Orhei, Telenești, Sărătenii Vechi (raionul Telenești), Pelivan, Mitoc, Mălăiești, Bravicieni, Ciocîlteni, Cucuruzeni, Zorile (raionul Orhei), precum și Consiliile Raionale Telenești și Orhei;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea infrastructurii locale, prin reparația străzilor centrale, utilizate la nivel național. Obiectivele specifice: 1) Asigurarea accesului pentru călătorii locali, regionali, naționali și turiști pe traseele centrale ale 2 dintre orașele centrale ale țării; ameliorarea condițiilor de trai ale locuitorilor orașelor Telenești și Orhei; 2) Asigurarea căilor de tranzit pentru rutele spre nordul țării; reabilitarea infrastructurii totale pentru 4 străzi din orașul Orhei și 5 străzi din orașul Telenești; 3) Sporirea atractivității investiționale a orașelor beneficiare și localităților partenere.

Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul vizează necesitatea de bază de reparație capitală a străzilor 31 August 1989, Chișinăului, Sadoveanu și Unirii (orașul Orhei) și străzile: Dacia (până la autogară), 8 Martie, C. Porumbescu, 31 August 1989 și Ștefan cel Mare (or. Telenești). Prezența drumului ar da posibilitatea de a-i atrage în teritoriu, în scopul îmbunătățirii sferei de deservire a populației. Odată cu construcția drumului, se va reduce timpul mediu de parcurs și se va mări numărul de pasageri care circulă pe acest traseu pentru a-și satisface diverse nevoi urgente, cum ar fi perfectarea actelor, întremarea sănătății, perfecționarea activității profesionale, etc. Se va micșora numărul șomerilor, ei se vor putea angaja la lucru la diverse întreprinderi din raion, făcând naveta pe aceste drumuri.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	10 primării și 18 localități: or. Orhei, s. Pelivan, Cișmea, Mitoc, Bravicenii, Zorile, Ocnîța Răzeși, Inculeț, Cucuruzeni, Ocnîța Țărani, Mălăiești, Tîrzieni, Ciocîlteni, Clișova, Fedoreuca(raionul Orhei), or. Telenești, s. Sărătenii Vechi, Zahareuca (raionul Telenești)- 61.786 de locuitori; 16.876 de gospodării individuale, 396 de agenți economici, 154 instituții publice.
Activități principale	1.Organizarea conferinței de lansare a proiectului; 2.Organizarea licitațiilor și achiziționarea serviciilor de reparație capitală a străzilor; 3.Realizarea lucrărilor de construcție conform proiectelor tehnice, monitorizarea lucrărilor de construcție; 4.Elaborarea regulamentului de activitate și transmiterea în gestiune a drumurilor către serviciile de exploatare a drumurilor. 5.Managementul și coordonarea zilnică a proiectului, alcătuirea rapoartelor de performanță și financiară; 6.Desfășurarea campaniilor de informare a cetățenilor în fiecare localitate beneficiară. 7.Elaborarea campaniei de informare și sensibilizare a opiniei publice; 8.Desfășurarea unui sondaj.
Produsele proiectului	8,5 de km de traseu de importanță națională reparate capital (4,5 km în or. Orhei și 4,0 km în orașul Telenești); 61.786 de cetățeni cu acces la drum de calitate europeană; 16.876 de gospodării mulțumite de activitățile administrației publice locale și centrale; 396 de agenți economici cu oportunități mai mari de desfășurare a afacerii; 154 de instituții publice cu acces la traseu reparat, favorizate de turiști, călători. 45 de rute naționale favorizate să intre în gările auto Orhei și Telenești.
Rezultatele proiectului	Timpul de deplasare redus; Securitate rutieră a cetățenilor și șoferilor crescută; Nivel de trai a populației din această regiune crescut; Acces liber către gările auto Orhei și Telenești și muzeul din or. Telenești; Veniturile agenților economici crescute; Infrastructură a drumurilor renovată: Iluminare stradală, canale de scurgere, poduri, acostamente nivelate.
Durata proiectului	18 luni

XIII. “Construcția drumului L-547 pe porțiunea M3-s.Răzeni-s. Cigârleni-s.Molești-s.Buțeni-R3, r-ul Ialoveni-Hîncești”

Denumirea proiectului	“Construcția drumului L-547 pe porțiunea M3-s.Răzeni-s. Cigârleni-s.Molești-s.Buțeni-R3, r-ul Ialoveni-Hîncești”
Localizarea	M3-s. Răzeni, s. Cigârleni, s. Molești, raionul Ialoveni, și s. Buțeni, raionul Hîncești;
Aplicantul	Primăria Răzeni, raionul Ialoveni;
Parteneri	Primăria Cigârleni, raionul Ialoveni; Primăria Molești, raionul Ialoveni; Primăria Buțeni, raionul Hîncești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Construcția drumului local L547, sector M3-s. Răzeni-s. Cigârleni, s.Molești, r-ul Ialoveni și s.Buțeni-r-ul Hîncești – 27,91 km; Obiectivele specifice: 1.Construcția drumului; 2.Decongestinarea traficului de drumurile naționale R3, M3 și conexiune ulterior cu R32;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat este dictat de necesitatea comunităților pentru a avea căi de acces la cele două drumuri naționale M3 și R3, fără a ocoli distanțe mari de drum prin alte localități și care va decongestiona traficul rutier de pe arterele importante ale țării pentru a traversa distanța de la drumul M3 la R3. Impactul regional al proiectului este redat prin conexiunea pe care o face drumul L547, dintre drumul național M3 și R3. Proiectul dat, prin conexiunea pe care o face drumul vizat cu arterele naționale R3 și M3, face legătura dintre două regiuni învecinate r-l Ialoveni și r-l Hîncești. În prezent, între aceste localități există un pseudo-drum de pământ aflat în stare deplorabilă iar deplasarea în perioada septembrie – mai este practic imposibilă. Pentru accesul populației din s. Răzeni spre s. Buțeni este necesar de ocolit o distanță de 60 km, însă drumul care se dorește a fi reparat va scurta distanța până la 22 km dintre aceste sate.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	17 instituții publice (grădinițe, școli); Populația localităților s. Cigârleni-s. Răzeni-s.Molești, r.Ialoveni și s. Buțeni, r. Hîncești- 16802 locuitori; Producătorii agricoli din regiune-144 agenți economici și 5944 gospodării țărănești; Autoritățile publice locale;
Activități principale	1.Semnarea acordului de parteneriat și finanțare a proiectului cu FNDR; 2.Campanie informațională privind începerea proiectului de construcție a drumului; 3.Executarea lucrărilor de

	reabilitare a drumului și monitorizarea efectuării acestor lucrări; 4.Darea în exploatare a drumului; 5.Campania informațională privind finalizarea proiectului;
Produsele proiectului	27,91 km de drum cu beton asfaltic, renovat.
Rezultatele proiectului	Distanță dintre sate cu peste 40 km scurtată; Carburanți pentru călătoria dintre localitățile vizate și spre capitală economisiți; Infrastructură în EuroRegiunea Siret-Prut-Nistru reabilitată; Conexiuni internaționale cu R3-M3-cu ieșire la R32 și ulterior la frontiera cu Ucraina create; Volum a schimbului de mărfuri între sate sporit; Poluarea mediului diminuată; Investiții în infrastructura turismului atrase;
Durata proiectului	16 luni

XIV. „Sporirea accesului la terenul de fotbal internațional „Sfântul Gheorghe” din s. Suruceni, r. Ialoveni prin construcția unui segment de drum în localitate”

Denumirea proiectului	„Sporirea accesului la terenul de fotbal internațional „Sfântul Gheorghe” din s. Suruceni, r. Ialoveni prin construcția unui segment de drum în localitate”
Localizarea	Satul Suruceni, raionul Ialoveni;
Aplicantul	Primăria satului Suruceni;
Parteneri	Consiliul Raional Ialoveni; Primăria Suruceni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea infrastructurii drumurilor cu impact strategic în localitatea Suruceni, r. Ialoveni; Obiectivele specifice: 1.Asigurarea accesului cetățenilor s. Suruceni, r. Ialoveni către instituțiile sociale din comunitate și terenul de fotbal internațional prin construcția unui segment de 1 km de drum conform standardelor europene. 2.Promovarea imaginii s. Suruceni ca centru cultural-sportiv de importanță națională și internațională.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede construcția unui segment de drum spre stadionul internațional din localitatea Suruceni r. Ialoveni, respectând normele și standardele europene. Drumul reprezintă unica direcție de accesare a terenului național de fotbal al echipei sportive „Sf. Gheorghe”.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Instituțiile sociale din localitate, agenții economici din localitate și din afara localității; membrii clubului de fotbal „Sf. Gheorghe”; cluburile sportive din Moldova; lucrătorii Centrului de Sănătate, Biserica și enoriașii, agenții economici din localitate, turiștii, vizitatorii, spectatorii la activitățile sportive organizate pe terenul sportiv.
Activități principale	1.Selectarea companiei de construcție pentru efectuarea lucrărilor de construcție a 1 km de drum asfaltat din localitatea Suruceni; 2.Demararea lucrărilor de construcție nemijlocit; 3.Construcția canalelor de scurgere; 4.Darea în exploatare a drumului; 5.Monitorizarea și evaluarea progresului și rezultatelor proiectului;
Produsele proiectului	1 km de drum în variantă asfalt și cu canale de scurgere dotat și construit;
Rezultatele proiectului	1 km de drum din s. Suruceni, construit și dotat cu canale de scurgere; condiții de accesare a terenului de fotbal îmbunătățite; imaginea satului Suruceni și atractivitatea turistică sporită; condiții de trai pentru 3000 cetățeni din s. Suruceni îmbunătățite;
Durata proiectului	10 luni

XV. „Modernizarea infrastructurii de transport în regiunea de dezvoltare centru pe o porțiune din drumul R20 Rezina–Orhei – Călărași”

Denumirea proiectului	„Modernizarea infrastructurii de transport în regiunea de dezvoltare centru pe o porțiune din drumul R20 Rezina–Orhei – Călărași”
Localizarea	Raionul Orhei, raionul Călărași; localitățile Morozeni, Breanova, Ghetlova, Noroceni, Hulboaca, Puțințe, Dișcova, Vîprova, Săseni, Bahu;
Aplicantul	Consiliul Raional Orhei;
Parteneri	Consiliul Raional Călărași, primăria Morozeni, primăria Ghetlova, primăria Puținței, primăria Săseni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea infrastructurii de drumuri regionale cu impact asupra dezvoltării economice a localităților din raionale Orhei și Călărași. Obiectivele specifice: Modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii rutiere; redirectionarea transportului spre Ungheni, Călărași prin oferirea unei alternative mai scurte; îmbunătățirea

	accesibilității și mobilității populației din zonă; desfășurarea circulației în condiții normale de securitate; atragerea investițiilor în această zonă.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Zona are o infrastructură de drumuri și transport de calitate foarte slabă, având nevoie urgentă de reabilitare. Astfel, această porțiune de drum va favoriza accesul din aria raionului, făcând legătura dintre raioanele Orhei și Călărași. Implementarea proiectului va duce la creșterea densității traficului, un indicator destul de important pentru dezvoltarea regională, condiționat de creșterea numărului de proprietari de mașini, contribuind și din acest aspect la ridicarea nivelului de trai. Proiectul include reabilitarea a 14 km de drum din care 10 km vor fi reabilitați din sursele Fondului Rutier.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	2442 locuitori din com. Morozeni, inclusiv s. Morozeni - 1445 locuitori, s. Breanova - 717; 3064 locuitori din com. Ghetlova, inclusiv s. Ghetlova – 1648 persoane, Noroceni - 576 persoane, Hulboaca – 840 persoane; 2710 locuitori din com. Puținței, inclusiv s. Puținței – 983 persoane, s. Dișcova – 922 persoane, s. Vîprova – 805 persoane; 2312 locuitori din comuna Săseni, r. Călărași; 56 de antreprenori din localitățile vizate; 2680 proprietari de automobile din localități; 125,85 mii persoane din Raionul Orhei, 78,8 mii persoane din Raionul Călărași.
Activități principale	1. Constituirea echipei de lucru. 2. Organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de construcție. 3. Realizarea lucrărilor de construcție; 4. Publicitatea proiectului și promovarea serviciilor create. 5. Monitorizarea și evaluarea internă a proiectului.
Produsele proiectului	14 km drum reabilitat, care face legătura între raioanele Orhei și Călărași; Număr de pasageri cu 30 % crescut; Volum de mărfuri transportate, crescute cu 23%; Transport spre Ungheni, Călărași prin oferirea unei alternative mai scurte redirectionată;
Rezultatele proiectului	Conexiune între localitățile din regiune îmbunătățită; Zonă atractivă pentru investitori crescută; Nivel de trai al locuitorilor din regiune îmbunătățit; Condiții de deplasare îmbunătățite; Mediu de afaceri îmbunătățit. Transport de călători și mărfuri asigurat; Număr de accidente cu cel puțin 20% pe porțiunea dată scăzut;
Durata proiectului	18 luni

XVI. „Lucrări de reabilitare a drumurilor locale L 479, L474, L 474.1 cu acces spre centrul raional Anenii Noi și drumul republican Chișinău-Odesa, cu lungimea totală de 21,6 km”

Denumirea proiectului	„Lucrări de reabilitare a drumurilor locale L 479, L474, L 474.1 cu acces spre centrul raional Anenii Noi și drumul republican Chișinău-Odesa, cu lungimea totală de 21,6 km”
Localizarea	Raionul Anenii Noi; Primăria Floreni – satul Floreni (3793 locuitori), Primăria Merenii Noi, – satul Mernii Noi (1552 locuitori), Primăria Chirca – satul Chirca (1668 locuitori), satul Botnăreștii Noi (142 locuitori); Primăria Anenii Noi – or. Anenii Noi satele: Albinița (380 locuitori), Socoleni(544 locuitori).
Aplicantul	Consiliul Raional Anenii Noi, Raionul Anenii Noi;
Parteneri	Primăria Floreni, raionul Anenii Noi; Primăria Merenii, Noi raionul Anenii Noi; Primăria Chirca, raionul Anenii Noi; Primăria Anenii Noi, raionul Anenii Noi;
Obiectivele proiectului	Obiectiv general: Îmbunătățirea situației social-economice în cadrul Regiunii de dezvoltare Centru prin consolidarea coeziunii infrastructurii rutiere . Obiectiv specific: Stimularea dezvoltării social-economice a zonelor rurale prin modernizarea infrastructurii de drumuri. Îmbunătățirea durabilității și calitatea de drumuri în zona țintă-21,6 km. Consolidarea cooperării regionale între administrațiile publice locale în domeniul managementului rutier.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede reabilitarea drumurilor locale L 479, L474, L 474.1 cu acces spre centrul raional Anenii Noi și drumul republican Chișinău-Odesa, cu lungimea totală de 21,6 km”, care va revigora întreaga zonă prin furnizarea de infrastructură rutieră de calitate, fiind benefică în această perioadă de tranziție a țării și în care se confruntă populația.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	8079 mii locuitori dintre care: persoanele fizice din localitățile implicate în trafic; potențiali antreprenori: agenți economici -236, titulari agricoli, instituții publice, elevii.
Activități principale	 Activități de pregătire a implementării proiectului; Activități de organizare de licitații pentru lucrările și procurările planificate în cadrul proiectului; Executarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor; Activități de consolidare a capacităților instituționale ale autorităților locale în gestionarea drumurilor; Activități de informare și comunicare.

Produsele proiectului	3 caiete de sarcini elaborate; 4 contracte semnate, 21,6 km drumuri reabilite, un certificat de calitate, autorizație de construcție, act de recepție a lucrărilor realizate, un mod de instruire elaborat, un curs de instruire organizat, 2 comunicate de presă, 4 publicații media, 500 pliante publicate; 20 CD/DVD multiplicat, 4000 arbori, tufari sădiți, fișii forestiere amenajate; Semne de circulație amenajate.
Rezultatele proiectului	Drumurile L 479 (Sîngera – Floreni) – 1,5 km; L 474 (Floreni – Merenii Noi – Chirca – Botnăreștii Noi) – 17,0 km; L 474.1 (Drum de acces spre Albinița) – 1,8 km; Socoleni - 1,3 km, lungimea totală de 21,6 km; Semne de circulație rutiere, marcaj rutier, conform normativelor de circulație rutieră; 6 localități publice locale instruite în gestionarea infrastructurii de transport;
Durata proiectului	24 luni;

XVII. „Construcția capitală a porțiunii de drum de 12 km pentru 7 localități din Regiunea Centru - acces direct la magistrala națională”

Denumirea proiectului	„Construcția capitală a porțiunii de drum de 12 km pentru 7 localități din Regiunea Centru - acces direct la magistrala națională”
Localizarea	com. Răzeni, r-nul Ialoveni;
Aplicantul	Primăria com. Răzeni, r-nul Ialoveni;
Parteneri	Primăriile Gangura, Cărbuna (raionul Ialoveni); Căinari (raionul Căușeni);
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Facilitarea accesului la magistrala Chișinău-Giurgilești prin construcția capitală a 20,3 km porțiuni de drum de nivel republican și local, în zona de centru a Republicii Moldova. pentru 7 localități rurale. Obiective specifice: 1. Acces direct la drumul magistral (M3) a 7 localități mici și mijlocii prin construcția capitală a porțiunii de drum de 20,3 km și evitarea a 35 km de traseu de ocolire; 2. Includerea 49 agenți economici în circuitul regional de schimb de mărfuri și accesul la piața de desfacere a mărfurilor raionale și din orașul Chișinău; 3. Facilitarea accesului la serviciile moderne de comunicație (traseu), de asistență medicală, educațională a 12300 locuitori.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede dezvoltarea infrastructurii de drum pentru 7 localități mici și mijlocii (Răzeni, Gangura, Cărbuna, Mileștii Noi, Misovca, Homuteanovca, Alexandrovca) cu o dezvoltare economică precară și care sunt dezavantajate prin lipsa de acces către administrațiile centrale, alte localități, piață de desfacere a mărfurilor.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	7 localități, 12300 locuitori dintre care; 3978 pensionari, elevi – 2023, copii de vîrstă preșcolară – 695 copii, agenți economici – 49, școli profesionale – cu 350 elevi, centre de sănătate – 7, punct de urgență medicală – 1.
Activități principale	- Instruirea grupului de inițiativă; - Vizite de schimb de bună practici între comune; - Organizarea și petrecerea audiențelor publice în localități; - Organizarea întrunirilor cu agenții economici din teritoriu; - Modificarea proiectului din varianta albă în varianta asfaltată; - Elaborarea studiului de fezabilitate ; - Construcția drumului de acces la magistrala națională precum și între comunele Răzeni-Gangura –Cărbuna; - Ziua ușilor deschise - prezentarea rezultatului proiectului.
Produsele proiectului	Un drum construit pe o lungime de 20,3 km care leagă 7 localități din RDC.
Rezultatele proiectului	1. 20,3 km traseu construit; 2. Accesul liber și direct la centrul raional și republican prin micșorarea cheltuielilor de transport și folosirea eficientă a timpului; 3. Includerea a 7 localități, 12300 locuitori în circuitul național de dezvoltare socio-economică.
Durata proiectului	24 de luni

XVIII. „Îmbunătățirea coeziunii infrastructurii de drumuri regionale R3-E581 în Regiunea de Dezvoltare Centru”

Denumirea	„Îmbunătățirea coeziunii infrastructurii de drumuri regionale R3-E581 în Regiunea de
------------------	---

proiectului	Dezvoltare Centru”
Localizarea	r-nul Ialoveni
Aplicantul	Consiliul raional Ialoveni;
Parteneri	Primăriile Ulmu, Vasieni, Ruseștii Noi;
Obiectivele proiectului	Îmbunătățirea situației social-economice în cadrul Regiunii de Dezvoltare Centru prin consolidarea coeziunii infrastructurii rutiere;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede stimularea inițiativelor de dezvoltare regională în domeniul dezvoltării infrastructurii fizice care va sprijini cu precădere reabilitarea acelor categorii de drumuri de importanță regională care ar contribui la îmbunătățirea traficului cu accesul la drumul European E581.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Persoanele fizice și juridice din cele 4 sate beneficiare (15400 locuitori, firme, entități ale administrației publice locale și raionale, ONG-uri și organizații nonprofit), potențiali antreprenori din zona regională: agenți economici, titularii agricoli-1200, persoane și instituții publice din aceste sate.
Activități principale	- Execuția construcției a 4,57 km de drum (Ulmu – E581); - Lucrări de reabilitare a 18,4 de drum raional (L464); - Activități de consolidare a capacităților instituționale autorităților locale în gestionarea drumurilor, etc.
Produsele proiectului	1. 4,57 km de drum modernizat, 2. 18,4 km de drum reconstruit,
Rezultatele proiectului	1. Acces îmbunătățit pentru 14917 locuitori prin 4,57 km de drum modernizat și 18,4 km de drum reconstruit, 2. Micșorarea distanței față de mun. Chișinău cu 17 km, etc.
Durata proiectului	24 luni

1.2. Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Acces asigurat la viața publică”	6 512,14 mii Lei	6 362,14 mii Lei	150,0 mii Lei	
2.	„Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic a Regiunii de Dezvoltare Centru”	28 699,14 mii Lei	28 699,14 mii Lei		
3.	„Reabilitarea infrastructurii de transport spre obiectivele de importanță majoră”	3 014,82 mii Lei	3 014,82 mii Lei		
4.	„Reabilitarea și modernizarea drumului regional L442 (G442) și L444 (G444) Voinova – Chirianca – Zubrești – Recea - Ghelauza - orașul Strășeni”	102 288, 95 mii Lei	98 450 mii lei	3 838,95 mii Lei	
5.	„Reabilitarea și modernizarea drumului regional L-452 (G-452) or. Strășeni - s. Scoreni (r-nul Strășeni) - s. Malcoci (r-nul Ialoveni)”	27 388,42 mii Lei	27 038,63 mii Lei	349,79 mii Lei	
6.	„Drumul R33 Pășcani-	93 344,84 mii	93 344,84 mii		

	<i>Secăreni-Bolțun - M1 – drum al speranței de relansare economică regională”</i>	<i>Lei</i>	<i>Lei</i>		
7.	<i>„Construcția drumului Drăgușenii Noi – Horodca”</i>	<i>11 595,57 mii Lei</i>	<i>11 595,57 mii Lei</i>		
8.	<i>„Modernizarea drumului de centură Ungheni – conexiune europeană”</i>	<i>21 870,69 mii Lei</i>	<i>20 777,16 mii Lei</i>	<i>1 093,53 mii Lei</i>	
9.	<i>„Îmbunătățirea căii de acces în regiunea centru prin reabilitarea drumului Bănești - Telenesti – Țibirica”</i>	<i>60 524,34 mii Lei</i>	<i>58 000 mii Lei</i>	<i>2 524,34 mii Lei</i>	
10.	<i>„Dezvoltarea activității economice în sectorul cu potențial industrial regional a orașului Hîncești prin construcția capitală a drumului de ocolire”.</i>	<i>73 235,29 mii Lei</i>	<i>28 517,16 mii Lei</i>		<i>44 718,13 mii Lei</i>
11.	<i>„Construcția drumului L473.3 sector s. Bălăbănești-s. Corjova-s.Dubăsării Vechi, r-ul Criuleni și s.Delacău-s.Puhăcenii, r-ul Anenii Noi – 24,45 km”</i>	<i>109 343,65 mii lei</i>	<i>99 900,0 mii lei</i>	<i>9 443,65 mii lei</i>	
12.	<i>„Reabilitarea străzilor de importanță națională din orașele centrale ale țării”</i>	<i>41 260,48 mii Lei</i>	<i>440 260,48 mii Lei</i>	<i>1 000 mii Lei</i>	
13.	<i>“Construcția drumului L-547 pe porțiunea M3-s.Răzeni-s. Cigărleni-s.Molești-s.Buțeni-R3, r-ul Ialoveni-Hîncești”</i>	<i>129 184,73 mii Lei</i>	<i>99 454 mii lei</i>	<i>546 mii lei</i>	<i>29 184,73 mii Lei</i>
14.	<i>„Sporirea accesului la terenul de fotbal internațional „Sfintul Gheorghe” din s. Suruceni, r. Ialoveni prin construcția unui segment de drum în localitate”</i>	<i>3 074,37 mii Lei</i>	<i>2 705,45 mii Lei</i>	<i>368,93 mii Lei</i>	
15.	<i>„Modernizarea infrastructurii de transport în regiunea de dezvoltare centru pe o porțiune din drumul R20 Rezina–Orhei – Călărași”</i>	<i>75 292,89 mii Lei</i>	<i>21 300, 00 mii Lei</i>	<i>53 992,89 mii Lei</i>	
16.	<i>„Lucrări de reabilitare a drumurilor locale L 479, L474, L 474.1 cu acces spre</i>	<i>97 434,0 mii Lei</i>	<i>95 988,0 mii Lei</i>	<i>1 446,0 mii Lei</i>	

	<i>centrul raional Anenii Noi și drumul republican Chișinău-Odesa, cu lungimea totală de 21,6 km”</i>				
17.	<i>„Construcția capitală a porțiunii de drum de 12 km pentru 7 localități din Regiunea Centru - acces direct la magistrala națională”</i>	<i>121 579,1mii Lei</i>	<i>120 659,1mii Lei</i>	<i>920,0 mii Lei</i>	
18.	<i>„Îmbunătățirea coeziunii infrastructurii de drumuri regionale R3-E581 în Regiunea de Dezvoltare Centru”</i>	<i>129 055,5 mii Lei</i>	<i>129 055,5 mii Lei</i>		
Total:		<i>1,013,119.83 mii Lei</i>	<i>864,462.89 mii Lei</i>	<i>75,674.08 mii Lei</i>	<i>73,902,86 mii Lei</i>

Programul 2. Reabilitarea și construcția rețelilor de apă, canalizare și a stațiilor de tratare a apei

Descrierea situației:

Alimentarea cu apă în RDC efectuată preponderent din captările de apă subterană din localitățile regiunii. Calitatea apei nu întotdeauna corespunde normativelor sanitare existente pentru apa potabilă, de aceea apa din multe conducte poate fi folosită doar ca apă tehnică. Apa din fântâni și izvoare este folosită ca apă potabilă de circa 80% din populația RDC. Densitatea rețelilor de apeduct în RDC este de 13,2 km/100 km², această constituind cea mai mică valoare față de toate celelalte regiuni și față de media națională de 23,3 km/100 km². Raioanele cu cea mai mare pondere a localităților care dispun de rețea centralizată de apeduct peste media națională sunt Anenii Noi, Orhei și Ialoveni. În celelalte raioane situația este foarte dificilă. În raioanele Dubăsari, Șoldănești și Rezina, de exemplu, doar sub 5% din localități dispun de rețea de apă potabilă.

Canalizare și stații de epurare. Rețeaua de canalizare în RDC este slab dezvoltată, iar tehnologiile de epurare a apelor reziduale sunt foarte depășite. Ponderea fondului locativ din RDC care dispune de rețea de canalizare este de 15,6% față de media națională 22,6%. În RDC funcționează doar 6 stații de epurare. Starea tehnică a stațiilor de epurare a apelor reziduale existente este nesatisfăcătoare. Stațiile din Rezina, Telenești, Criuleni nu funcționează iar deversările sunt evacuate direct în Nistru sau Răut. În perspectivă este proiectată construcția a 8 stații de epurare. În majoritatea cazurilor pentru renovarea celor existente și construcția celor noi sunt necesare sume enorme de bani de care autoritățile locale nu dispun.

Scopul Programului dat este de susține activitățile de extindere și reabilitare a sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stațiilor de epurare și a sistemelor de irigare.

Obiectivele Programului

- Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă din bazinele hidrografice.
- Îmbunătățirea accesului la servicii de AAC a locuitorilor RDC.
- Modernizarea și regionalizarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare.
- Promovarea măsurilor de protecție a mediului prin reconstrucția și modernizarea stațiilor de epurare.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
7	3 stații de epurare a apelor uzate construite; 6 stații de pompare construite; 126,827 km de rețea de canalizare (gravitațională și sub presiune) construită; 1 stație de tratare; 39,582 km de apeduct construit 1 laborator chimic construit și dotat cu echipament	Telenești, Hîncești, Nisporeni, Ungheni, Călărași	150,013.65	134,760.66

2.1. Proiecte investiționale

I. „Construcția și restabilirea sistemului de canalizare în or. Nisporeni, com. Vărzărești (apeduct Prut-Nisporeni)”

Denumirea proiectului	„Construcția și restabilirea sistemului de canalizare în or. Nisporeni, com. Vărzărești (apeduct Prut-Nisporeni)”
Localizarea	Regiunea Centru, Raionul Nisporeni, Localitățile Nisporeni, Vărzărești;
Aplicantul	Consiliul Raional Nisporeni
Parteneri	Primăria or. Nisporeni; Primăria com. Vărzărești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Protejarea și îmbunătățirea calității mediului prin extinderea și reabilitarea sistemului de canalizare în raionul Nisporeni (apeduct Prut-Nisporeni); Obiectivele specifice: 1. Construcția și înlocuirea unor conducte de canalizare existente, construirea de noi conducte de canalizare a apelor reziduale, contorizarea, monitorizarea stațiilor de hidrofor, monitorizarea rețelei de distribuție a apei, incluzând instalarea de senzori de presiune în or. Nisporeni și com. Vărzărești. 2. Crearea unui dispecerat general pentru sistemul de alimentare cu apă și canalizare în or. Nisporeni;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede reabilitarea și construcția sistemelor comunale de canalizare a localităților menționate, iar apa captată în sisteme comunale de canalizare a localităților menționate va diminua efectele negative asupra mediului și în special asupra apelor subterane care sunt într-o conexiune directă cu râului Prut. În rezultatul construcției și reabilitării sistemului de canalizare pentru localitățile beneficiare ca efect multiplicator, va fi servicii calitative de apă și canalizare oferite agenților economici și populație localităților Nisporeni, Vărzărești și Șendreni, la fel se va îmbunătăți mediul râului Nîrnova, afluent a râului Prut, de asemenea va crește și indicile de sănătate a populației Caracterul regional al proiectului va asigura, de asemenea multiplicarea rezultatelor atît în raionul Nisporeni cît și în raioanele vecine.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Consiliul raional Nisporeni; Primăria or. Nisporeni; Primăria com. Vărzărești-7000 persoane; Populația raionului Nisporeni-12102 persoane; Agenții economici din regiune- 350 persoane; Întreprinderea Municipală „Gospodăria de Alimentare cu Apă și Canalizare” Nisporeni.
Activități	1.Lansarea proiectului; 2.Organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de construcție;

principale	3.Realizarea lucrărilor de construcție; 4.Monitorizarea și evaluarea internă a proiectului;
Produsele proiectului	2 stații de pompare a apelor reziduale SPC-2 și SPC-3, construite; utilaje de pompare SPC 1 și PSPC, schimbate; rețele de canalizare gravitațională în or. Nisporeni, și s. Vărzărești și Șendreni, construite; rețea de canalizare sub presiune în or. Nisporeni și Vărzărești, 50 de locuri de muncă pe perioada implementării proiectului, direct create;
Rezultatele proiectului	Nivel de funcționare a sistemelor existente conform exigențelor actuale, îmbunătățite; noi parametri de funcționare stabiliți; activități de funcționare a ÎM „GAAC” Nisporeni, îmbunătățite; locuri de muncă indirecte create; sistem de canalizare Nisporeni - Vărzărești, inclus în FNDR pentru finanțare construit și reabilitat;
Durata proiectului	36 de luni;

II. „Îmbunătățirea calității vieții a peste 5000 de locuitori în regiunea Chirileni-Bușila-Grăseni prin acces la apă potabilă”

Denumirea proiectului	„ Îmbunătățirea calității vieții a peste 5000 de locuitori în regiunea Chirileni-Bușila-Grăseni prin acces la apă potabilă”
Localizarea	Raionul Ungheni, satele Chirileni, Bușila, Grăseni, cu posibilitatea extinderii spre satele Todirești, Agronomovca și Negureni-Vechi, raionul Ungheni și spre satul Făgădău, raionul Fălești, a regiunii NORD de dezvoltare;
Aplicantul	Primăria satului Bușila, raionul Ungheni;
Parteneri	Primăria satului Todirești, raionul Ungheni; Primăria satului Chirileni, raionul Ungheni; Consiliul Raional Ungheni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea infrastructurii de alimentare cu apă, ținând cont de protecția mediului și eficiența costurilor în ceea ce privește asigurarea conformității cu standardele naționale și europene. Obiectivele specifice: Reducerea impactului accesului limitat la apă potabilă asupra sănătății populației și a mediului în raionul Ungheni prin modernizarea unui apeduct comun pentru 3 localități; Îmbunătățirea ofertei de servicii de gospodărire a apelor în raionul Ungheni, prin extinderea rețelei de alimentare cu apă; Protecția surselor de apă, prin educarea actorilor comunității privind consumul eficient al apei din teritoriu și conservarea lor.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul va contribui la îmbunătățirea situației de mediu și a sănătății populației în regiune ca rezultat al construcției apeductului Grăseni-Bușila-Chirileni, al prestării unor servicii eficiente de alimentare cu apă, printr-un management adecvat al apelor și prin diferite metode de educare a populației privind utilizarea eficientă a apei și căile de conservare a ei. În majoritatea localităților raionului Ungheni, ca surse de apă potabilă, sunt utilizate apele subterane, care deseori sunt insuficiente și cu o calitate joasă. Printre efectele nefaste de o largă răspândire în regiunea Bușila-Chirileni-Grăseni, este lipsa infrastructurii corespunzătoare de alimentare cu apă și canalizare.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	5000 locuitori a 3 sate; instituțiile publice și agenții economici din localitățile implicate; primăriile satelor Todirești, Bușila, Chirileni; satele vecine-Todirești, Negureni Vechi, Agronomovca, Raionul Ungheni și satul Făgădău, raionul Fălești; populația raionului;
Activități principale	1.Lansarea proiectului; 2.Managementul proiectului; 3.Organizarea procedurii de achiziții a serviciilor de construcție a magistralei și a materialelor necesare; 4.Realizarea lucrărilor de construcții a magistralei; 5.Educarea populației privind utilizarea eficientă a apei și conservarea surselor de apă; 6.Promovarea proiectului și rezultatelor acestuia; 7.Darea în exploatare a magistralei.
Produsele proiectului	1 echipă de proiect creată; 8 rapoarte de activitate a membrilor echipei de proiect; 1 campanie de informare realizată; 5 articole mass media elaborate și publicate;
Rezultatele proiectului	1.Infrastructură modernă de aprovizionare cu apă potabilă pentru 3 sate; 2.Acces la apă potabilă a 5000 cetățeni; 3.Crearea de noi locuri de muncă pentru populația locală; 4.Dezvoltare economică pentru 3 sate; 5.Creșterea calității vieții a 5000 cetățeni; 6. Efectul de migrație a populației de la sat la oraș și migrației peste hotare diminuat.
Durata proiectului	24 luni

III. **„Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția sistemelor de apă potabilă și de canalizare, regionalizarea serviciilor comunale în satele din lunca r. Lapușnița, raionul Hîncești”.**

Denumirea proiectului	„Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția sistemelor de apă potabilă și de canalizare, regionalizarea serviciilor comunale în satele din lunca r. Lapușnița, raionul Hîncești”
Localizarea	Raionul Hîncești, satele Sofia, Negrea, Bălceana;
Aplicantul	Primăria satului Sofia, raionul Hîncești;
Parteneri	1.Primăria satului Negrea; 2.Primăria satului Bălceana; 3.Consiliul Raional Hîncești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Creșterea calității vieții în satele Sofia, Bălceana și Negrea ale r. Hîncești prin reabilitarea sistemelor comunale de apă și canalizare; Obiectivele specifice: 1.Construcția și reabilitarea sistemelor comune de aprovizionare cu apă potabilă, de evacuare și purificare a apelor uzate din s.Sofia, Bălceana și Negrea ale r. Hîncești; 2. Regionalizarea serviciilor comunale din s. Sofia, Bălceana și Negrea prin transmiterea sistemelor renovate în gestiunea SA „Apă-Canal” Hîncești; 3. Construcția stației de pompare și a rețelei de transportare sub presiune a apelor uzate din sistemele existente ale s. Negrea la stația de purificare din s. Sofia.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul propus prevede formarea unui sistem unic de aprovizionare cu apă, de canalizare și de curățire a apelor uzate într-un șir de localități situate în lunca r. Lapușnița, r. Hîncești. La moment localitatea nu are sistem centralizat de aprovizionare cu apă potabilă, doar fântinile de mină. Construcția stațiilor de purificare a apelor uzate reprezintă o prioritate pentru fiecare localitate. Din sursele comunităților și bugetele centrale și locale, în s. Negrea și s.Bălceana s-au construit apeducte. În s.Negrea se construiește o rețea de canalizare, dar stația de purificare „Spații verzi” are o capacitate de pînă la 5,0 m ³ de apă menajeră în 24 ore. Primaria s. Sofia a pregătit proiectul tehnic pentru toate sistemele comunale. Aceste eforturi ale primăriilor, focalizate într-un singur proiect, pot ameliora considerabil starea ecologică a acestor localități și spori atractivitatea lor investițională;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	1506 locuitori-s. Sofia; 1835 locuitori - s.Bălceana; 1951 locuitori - s.Negrea; agenții economici - 15 firme comerciale, agenți economici din agricultură - 78 de gospodării taranești; localitățile situate în avalul râului Lăpușnița – circa 12 000 de oameni;
Activități principale	1. Lucrările tehnice de construcție și renovare a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare, inclusiv achiziții publice, semnarea contractului de antrepriză, monitorizarea și recepția lucrărilor; 2. Activități de instituționalizare a sistemului comunal, care include formarea politicii tarifare a sistemului, contorizarea consumatorilor și contractarea serviciilor, emiterea acțiunilor pentru proprietatea publică construită, încheierea contractului de servicii între primării și operatorul economic regional, precum și activități de asigurare a vizibilității proiectului;
Produsele proiectului	5543 rețele de apă potabilă construite; 2 stații de potabilizare construite; 1 puț de apă reconstruit; 11543 m de rețele gravitaționale de canalizare; 4460 m de rețele de canalizare sub presiune; 3 stații de pompare de canalizare; 1 stație de epurare a apelor uzate;
Rezultatele proiectului	5000 locuitori s. Sofia, Bălceana și Negrea cu acces la apă potabilă, servicii de evacuare și epurare a apelor uzate; râul Lăpușnița, curățat în profunzime;
Durata proiectului	12 luni

Iç. **„Crearea condițiilor de dezvoltare social-economice și a unui mediu durabil eficient prin modernizarea tehnologică de întreținere a sistemului de evacuare a apelor uzate, rn. Călărași”**

Denumirea proiectului	„Crearea condițiilor de dezvoltare social-economice și a unui mediu durabil eficient prin modernizarea tehnologică de întreținere a sistemului de evacuare a apelor uzate, rn. Călărași”
Localizarea	Raionul Călărași, localitățile or. Călărași, s. Sipoteni, s.Tuzara, s. Nișcani, s. Hîrjauca, s. Vălcineț;
Aplicantul	Primăria orașului Călărași;
Parteneri	Consiliul Raional Călărași, primaria s. Sipoteni, Vălcineț, Hîrjauca, Nișcani, Tuzara;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Crearea unei infrastructuri funcționale pentru asigurarea întreținerii și menținerii sistemului de evacuare și tratare a apelor uzate în r. Călărași. Obiectivele specifice: 1. Îmbunătățirea serviciilor de întreținere a sistemului de canalizare și

	stațiilor de epurare prin dotarea cu tehnică și utilaje performante; 2. Asigurarea evidenței calității apelor epurate prin dotarea stației de epurare din or. Călărași cu utilaj pentru laborator; 3. Îmbunătățirea capacităților manageriale a Î.M.G.C.L.Călărași privind prestarea serviciilor de canalizare;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede crearea unor servicii de calitate, de întreținere a sistemelor de evacuare a apelor reziduale și epurarea acestora și se orientează spre reabilitarea infrastructurii fizice a sistemului de evacuare a deșeurilor lichide și anume prin consolidarea și menținerea rețelelor de canalizare în raza raionului în scopul asigurării durabilității stației de epurare din or. Călărași. La stația de epurare nou construită nu este un laborator chimic pentru a face analiza apei intrate și evacuate după epurare în r. Bic, deaceia Î.M. GCL apelează la serviciile altor institutii privind analiza chimică a apei. Dotarea cu tehnică modernă a Î.M. GCL e necesară pentru asigurarea unei infrastructuri funcționale și pentru prestarea serviciilor de calitate populației raionului Călărași.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	31778 locuitori ai localităților partenere; 2712 gospodării individuale; 349 de agenți economici; 20 de instituții publice și de învățământ;
Activități principale	1.Dotarea Î.M. GCL Călărași cu utilaj și echipament tehnic pentru prestarea serviciilor de canalizare; 2.Dotarea laboratorului chimic de evidență a calității apei epurate a Î.M. GCL Călărași; 3.Instruirea angajaților Î.M. GCL privind utilizarea eficientă a laboratorului chimic de evidență a calității apei epurate; 4. Activități de informare și conștientizare a populației;
Produsele proiectului	1.Laborator chimic de evidenta a calității apei epurate; 2.Autospecială pentru curățarea căminelor de vizită și depozitelor de deșeuri lichide achiziționată; O autobasculantă pentru evacuarea namolului uscat; O instalație de curățire și spălare a rețelelor de canalizare; O autospecială destinată pentru achipa de deservire; 8 panouri informative; 300 de afișe de conștientizare;
Rezultatele proiectului	936m ³ /lună de deșeuri lichide epurate; 60km de canalizare curățate și spălate; Controlul procesului tehnologic de epurare a apelor uzate; Poluarea apelor de suprafață și subterane reduse; Servicii de evacuare a apelor uzate îmbunătățite și consolidate;
Durata proiectului	18 luni

5. „Construcția stației raionale de epurare și dezvoltarea sistemului public de canalizare și epurare a apelor uzate la nivel intercomunitar”

Denumirea proiectului	„Construcția stației raionale de epurare și dezvoltarea sistemului public de canalizare și epurare a apelor uzate la nivel intercomunitar”
Localizarea	Regiunea Centru, raionul Telenești, satele Mihalăsa, Mihalăsa Nouă și Inești;
Aplicantul	Primăria orașului Telenești;
Parteneri	Consiliul Raional Telenești; Primăria satului Inești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea cooperării intercomunitare pentru creșterea calității vieții și a mediului înconjurător prin construcția stației raionale de epurare a apei uzate și extinderea sistemului de canalizare din orașul Telenești și satele Mihalăsa, Mihalăsa Nouă și Inești; Obiectivele specifice: 1. Construcția stației de epurare a apelor uzate cu o capacitate de 700 m ³ /24 ore; 2. Construcția sistemului de canalizare pe o lungime de 20,4 km și 2 stații de pompare; 3. Îmbunătățirea capacității de derulare a proiectelor de investiții în infrastructura utilitară de canalizare a orașului Telenești și a satelor adiacente Mihalăsa, Mihalăsa Nouă și Inești;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat este o continuitate a proiectului care se implementează la moment în orașul Telenești și satele Inești, Mihalăsa și Mihalăsa Nouă, ”Dezvoltarea sistemului public de canalizare și epurare a apelor uzate la nivel intercomunitar” și au fost preconizate activitățile de reparație a stației de pompare raională „C”, construcția a 1,1 km de rețea de canalizare. Problema majoră în acest proiect o constituie disfuncționalitatea sistemului de canalizare și epurare a apelor în zona orașului Telenești, inclusiv în comunitățile rurale din vecinătate și managementul defectuos al serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare la nivel local și regional. Implementarea proiectului urmărește creșterea standardelor de trai prin construcția stației de epurare a apei uzate, construcția și extinderea sistemului de canalizare având o arie de impact raional, stabilind un puternic parteneriat intercomunitar, cu reale posibilități de extindere: orașul Telenești, satele Mihalăsa, Mihalăsa Nouă și Inești cu o populație totală de circa 11 300 locuitori ceea ce reprezintă circa 15%

	din populația raionului. În această zonă sunt concentrate și cele mai multe întreprinderi din raionul Telenești.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	11 300 locuitori ai localităților din zona de proiect; 89 agenți economici; 1528 gospodării țărănești și fermieri; 10 angajați noi a Î.M D.P Apă Canal Telenești; Î.M: D:P: „Apa Canal Telenești”; APL Telenești; APL Inești; Populația raionului Telenești - 74,6 mii persoane;
Activități principale	1.Lansarea proiectului și Crearea Unității de Implementare a Proiectului (PIU) Elaborarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare; 2.Organizarea achizițiilor publice pentru efectuarea lucrărilor din cadrul proiectului; 3.Construcția stației raionale de epurare a apelor uzate, construcția a 20,4 km de canalizare și a 2 stații de pompare; 4.Instruirea personalului existent pentru exploatarea investiției; 5.Organizarea vizitei de studiu în domeniul prestării serviciilor publice; 6.Elaborarea Studiului privind evaluarea Impactului Proiectului asupra beneficiarilor și comunității; 7.Promovarea proiectului; 8.Monitorizarea și evaluarea implementării proiectului;
Produsele proiectului	Stația raională de epurare a apelor uzate cu capacitatea de 700 m ³ /24 ore construită; 20,4 km noi a sistemului de canalizare în orașul Telenești și satele Mihalașa, Mihalașa Nouă și Inești construit; 2 stații de pompare a apelor uzate construit; 30 functionari publici, specialiști ai Întreprinderilor Municipale în domeniul sistemului integrat de reabilitare a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare, operarea utilajelor și echipamentelor din stația de epurare instruiți; Strategia de dezvoltare a serviciilor comunitare de canalizare și epurare a apelor uzate elaborată;
Rezultatele proiectului	Managementul serviciilor publice de canalizare prestat pentru 11300 locuitori ai localităților în care este implementat proiectul îmbunătățit; Condiții pentru derularea proiectelor de investiții de extindere a sistemului de canalizare în satele Inești, Mihalașa, Mihalașa Nouă și 4 micraioane ale orașului Telenești cu o populație de circa 7 400 locuitori create; Poluarea râului Ciulucul Mic pe o lungime de 11 km (până la scurgerea în râul Răut) și a terenurilor pe o suprafață de 10 hectare redus; Starea mediului înconjurător, sănătatea populației și calitatea vieții locuitorilor din aria de implementare a proiectului și din regiune prin dezvoltarea de noi utilități publice de canalizare și epurare a apelor uzate îmbunătățită;
Durata proiectului	24 uni

5.1. „Eliberarea izvoarelor râului Bâc în s.Temeleuți (r.Călărași)”

Denumirea proiectului	„Eliberarea izvoarelor râului Bâc în s.Temeleuți (r.Călărași)”
Localizarea	r. Călărași, s.Temeleuți;
Aplicantul	Primăria satului Temeleuți;
Parteneri	Consiliul Raional Călărași;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Eliberarea izvorului r. Bâc în s. Temeleuți în scopul reabilitării cantității apei în râul Bâc. Obiectivele specifice: Aprovizionarea cu apă potabilă a s. Temeleuți din izvoarele situate pe dealul Bălănești; Crearea sistemului de canalizare și tratare a apelor uzate în s.Temeleuți; Creșterea nivelului de conștientizare a populației despre importanța protecției râului Bâc.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul vine să soluționeze problemele de aprovizionare cu apă a populației, prevenirea poluării și reabilitarea râului Bâc prin eliberarea izvorului râului. Proiectul contribuie la implementarea cerințelor UE referitoare la sectorul de aprovizionare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate în contextul negocierilor Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	1420 locuitori ai satului Temeleuți; 579 gospodării; 4 obiecte de menire socială; 4 angajați ai prestatorului de servicii Î.M. „Aprosalmem”; 9 agenți economici locali și 4 titulari de patentă; 1.000.000 locuitori din Bazinul Râului Bâc,– raioanele Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi și în municipiul Chișinău;
Activități	1. Stabilirea cadrului de lucru, lansarea și finalizarea proiectului; 2. Acțiuni de derulare a lucrărilor

principale	de construcție a sistemului de aprovizionare cu apă, canalizare și stației de epurare în satul Temeleuți; 3. Consolidarea capacităților operatorului local și eficientizarea gestionării serviciilor comunale; 4. Dotarea cu echipamente și rechizite necesare a operatorului local prestator de servicii comunale; 5. Desfășurarea campaniei de informare și sensibilizare a populației privind asigurarea cu apă potabilă și asigurarea evacuării apelor uzate precum și importanța protecției resurselor de apă; 6. Monitorizarea și evaluarea eficienței implementării proiectului.
Produsele proiectului	Fântâni și rezevor pentru captarea izvoarelor de pe dealul Bălănești, care merg în subteran; 16km de sistem de aprovizionare cu apă construit ; 11km de sistem de canalizare construit; 2 stații de pompare a apelor reziduale construite; 1 stație de epurare a apelor uzate construită; tehnică de birou achiziționată; 1 set de mobilier de birou achiziționat și instalat; 1 modul de instruire de gestionare a sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare pentru lucrătorii Î.M. „Aprosalmem”; 40-50 persoane instruite în vederea protecției resurselor de apă; 20 de elevi instruiți în monitoring biologic al calității apei; 1 metodologie de calcul al tarifelor pentru serviciile comunale; 1 sistem electronic de evidență a plăților și utilizatorilor; 1 conferință de lansare a proiectului cu participarea a 50 de invitați; 1 conferință de închidere a proiectului cu participarea a 50 de invitați; 1000 de postere privind protecția apelor de suprafață; 1 baner publicitar al proiectului;
Rezultatele proiectului	Izvorul râului Bâc eliberat; Infrastructura fizică de evacuare și tratare a apelor reziduale construită; 579 gospodării în satul Temeleuți conectate la rețeaua de aprovizionare cu apă și canalizare; Condiții de trai îmbunătățite pentru 15810 de locuitori ai satului; Norme sanitar-epidemiologice ce corespund standardelor europene implementate la nivel local; Condiții de mediu îmbunătățite prin eliberarea izvorului r. Bâc și epurarea apelor uzate; Capacități consolidate ale operatorului local de prestare servicii comunale; Condiții investiționale îmbunătățite; 1420 cetățeni sensibilizați și informați privind protejarea resurselor de apă;
Durata proiectului	18 luni;

șII. „12000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”

Denumirea proiectului	„12000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”
Localizarea	Comunele: Mănoilești, Unțești, Alexeevca, Cetîreni, Florițoaia Veche
Aplicantul	Primăria comunei Mănoilești, raionul Ungheni
Parteneri	Primăria s.Cetireni, Primăria s.Unțești, Primăria com.Florițoaia Veche, Primăria com.Alexeevca
Obiectivele proiectului	Obiectivul general al proiectului este: - Îmbunătățirea calității vieții în Regiunea Centru, Raionul Ungheni prin dezvoltarea infrastructurii de aprovizionare cu apă potabilă. Obiectivul Specific nr. 1 este: - Dezvoltarea unui sistem de aprovizionare cu apă potabilă în Comunele Mănoilești, Unțești, Alexeevca, Cetîreni, Florițoaia Veche din Raionul Ungheni; - Îmbunătățirea accesului locuitorilor la servicii comunale de calitate prin intermediul creării și dezvoltării instituțiilor abilitate; - Îmbunătățirea calității vieții pentru 12 000 de cetățeni.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul este relevant din următoarele considerente: • Va îmbunătăți situația social-economică a populației din localitățile vizate prin construirea infrastructurii de aprovizionare cu apă potabilă; • Va asigura accesu populației la servicii comunale de calitate prin crearea infrastructurii instituționale de gestiune a serviciilor comunale; • Va îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor și a viitoarelor generații; • Va oferi condiții de viață mai sigure și va contribui la îmbunătățirea stării sănătății în regiune; • Va îmbunătăți mediul de afaceri în regiune și va contribui la dezvoltarea economică.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	- 12 mii de locuitori ai comunelor Mănoilești, Unțești, Alexeevca, Cetîreni, Florițoaia Veche; - Primăria Mănoilești, r. Ungheni ca aplicant; - Primăriile a 5 Comune: Mănoilești, Unțești, Alexeevca, Florițoaia Veche și s. Cetîreni din r. Ungheni ca parteneri, - CRGA ”Apele Moldovei” fil. Ungheni ; - Întreprinderile private din localități ; - ONG-urile locale;

	- Populația Raionului Ungheni care va avea de beneficiat de pe urma dezvoltării economice a regiunii aprovizionate cu apă.
Activități principale	- Managementul proiectului, activități de coordonare și comunicare; - Construirea magistralei de apeduct pentru aprovizionarea cu apă potabilă; - Dezvoltarea infrastructurii instituționale și a capacităților; - Promovarea rezultatelor proiectului.
Produsele proiectului	- 1 echipă de proiect creată; - 24 rapoarte de activități a membrilor echipei de proiect; - 1 proiect tehnic elaborat și avizat; - 3 Întreprinderi Municipale înregistrate; - 1 curs de instruire de 5 zile desfășurat; - 10 articole Mass media elaborate și publicate; - 3,5 milioane Lei colectați ca co-finanțare; - 22,1 km de apeduct construit.
Rezultatele proiectului	- Infrastructură modernă de aprovizionare cu apă potabilă; - Acces la apă potabilă; - Crearea de noi locuri de muncă; - Dezvoltare economică pentru 12 sate; - Sănătate mai bună și speranță de viață mai mare; - Creșterea capacităților de administrare și management a Întreprinderilor Municipale; - Creșterea calității vieții pentru populația locală.
Durata proiectului	24 luni

2.2 Bugetul integrat al programului.

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Construcția și restabilirea sistemului de canalizare în or. Nisporeni, com. Vărzărești (apeduct Prut-Nisporeni)”	44 995, 30 mii Lei	44 995, 30 mii Lei		
2.	„Îmbunătățirea calității vieții a peste 5000 de locuitori în regiunea Chirileni-Bușila-Grăseni prin acces la apa potabilă”	20 366,22 mii Lei	14 699,63 mii Lei	5 666,59 mii Lei	
3.	„Îmbunătățirea calității vieții populației rurale prin construcția sistemelor de apă potabilă și de canalizare, regionalizarea serviciilor comunale în satele din lunca r. Lapușnița, raionul Hîncești”	24 156 mii Lei	24 156 mii Lei		
4.	„Crearea condițiilor de dezvoltare social-economice și a unui mediu durabil eficient prin modernizarea tehnologică de întreținere a sistemului de evacuare a apelor uzate, rn. Călărași”	3 165 mii Lei	2 848,5 mii Lei	316,5 mii Lei	
5.	„Construcția stației raionale de epurare și dezvoltarea sistemului	23 582,42 mii Lei	23 432,42 mii Lei	150 mii Lei	

	<i>public de canalizare și epurare a apelor uzate la nivel intercomunitar”</i>				
6.	<i>„Eliberarea izvoarelor râului Bâc în s.Temeleuți (r.Călărași)”</i>	<i>10 619,9 mii Lei</i>	<i>4 999,9 mii Lei</i>	<i>5 620 mii Lei</i>	
7	<i>„12000 cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”</i>	<i>23,128.80 mii Lei</i>	<i>19,628.90 mii Lei</i>	<i>3 500 mii Lei</i>	
Total:		<i>150,013.65 mii Lei</i>	<i>134,760.66 mii Lei</i>	<i>15,253.09 mii Lei</i>	<i>0.00 mii Lei</i>

Programul 3. Creșterea eficienței energetice în clădirile publice și facilitățile publice

Descrierea situației

Sectorul energetic. Alimentarea cu energie electrică în localitățile RDC se efectuează prin rețelele de distribuție care aparțin companiei Rețelele Electrice „Centru”, întreprindere cu capital străin a companiei „Union Fenosa” și prin rețelele Întreprinderii de Stat „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”. Pe teritoriul RDC sunt amplasate două stații mari de distribuție a energiei electrice cu capacitate de 333 kW la Ialoveni și Strășeni. Celelalte peste 200 stații de distribuție au capacitatea între 35-110 kW. Teritoriul RDC este străbătut de două linii electrice aeriene de capacitate mare de 330 kW (Tiraspol – Ialoveni - Strășeni - Bălți). Toate localitățile din regiune sunt conectate la rețelele electrice. La nivel local probleme în domeniul asigurării cu energie electrică sunt în sectoarele noi construite, unde sunt necesare proiecte tehnice ale rețelilor. Costul proiectului tehnic urmează a fi achitat de către autoritățile publice locale și potențialii consumatori. În lipsa de mijloace financiare conectarea la rețelele electrice se târăgănează.

În condițiile absenței resurselor energetice proprii și dependenței tot mai mari de importurile resurselor energetice, o soluție pentru sectorul energetic, precum și pentru îmbunătățirea factorilor de mediu, ar fi implementarea pe larg a tehnologiilor inovatoare și utilizarea surselor de energie regenerabilă (eoliană, solară, biomasă), asigurând astfel fiabil economia RDC și populația cu energie și combustibil în cantități necesare și la prețuri rezonabile.

Alimentarea cu energie termică este o problemă pentru majoritatea locuitorilor RDC de la blocuri. Blocurile locative au fost alimentate cu energie termică de la centralele termice centrale, care în prezent nu mai funcționează. Astfel, locuitorii blocurilor locative din localitățile care sunt gazificate și-au construit cazangerii autonome, unii au construit sobe în blocuri, iar alții folosesc mijloace electrice pentru generarea căldurii în timp de iarnă. O situație similară este și în instituțiile publice care și-au construit cazangerii autonome sau sobe. În sectorul particular (casele pe pământ) atât din mediul urban, cât și în cel rural consumatorii se folosesc în special de sobe. Sursele de energie sunt lemnele și cărbunii. Este dificilă asigurarea instituțiilor de învățământ cu energie termică. Nu sunt resurse suficiente pentru aprovizionarea acestora cu energie termică și pentru repararea sistemelor termice uzate. Intervențiile aferente acestui Program vor reduce costurile de întreținere și vor spori confortul beneficiarilor. Proiectele de eficiență energetică fie vor avea ca scop creșterea randamentului consumului de energie prin diverse metode, fie vor prevedea instalarea colectoarelor solare pentru asigurarea cu apă caldă.

Scopul programului este de a promova activitățile de eficientizare energetică a clădirilor publice din RDC.

Obiectivele Programului

- Eficientizarea energetică a clădirilor publice și valorificarea surselor de energie regenerabilă, pentru minimalizarea costurilor de întreținere și protejarea mediului înconjurător.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
1	1 sistem inteligent de monitorizare a energiei instalat; schimbarea ferestrelor la Centrul perenatal și blocul terapeutic; renovarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare; renovarea sistemului de iluminare exterioară	Orhei	6 312,0	0,00

3.1. Proiecte investiționale

I. „Creșterea eficienței energetice a spitalului regional Orhei”

Denumirea proiectului	„Creșterea eficienței energetice a spitalului regional Orhei”
Localizarea	Raionul Orhei
Aplicantul	Consiliul raional Orhei
Parteneri	
Obiectivele proiectului	Creșterea eficienței energetice a spitalului raional din orașul Orhei;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Colaboratorii și pacienții spitalului din or. Orhei
Activități principale	-studiul pentru determinarea măsurilor de eficiență energetică necesare; -instalarea sistemului inteligent de monitorizare a energiei; -schimbarea ferestrelor și ușilor externe; -termoizolarea pereților;
Durata proiectului	24 luni;

3.2 Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Creșterea eficienței energetice a spitalului regional Orhei”	6 312,0 mii Lei	-	-	6 312,0 mii Lei
Total		6 312,0 mii Lei	0,00 mii Lei	0,00 mii Lei	6 312,0 mii Lei

PRIORITATEA 2: SUSTINEREA DEZVOLTĂRII SECTORULUI PRIVAT ȘI A PIEȚEI FORȚEI DE MUNCĂ

Argumentare:

Performanța economică, potențialul industrial și uman reprezintă un avantaj în dezvoltarea economică regiunii. Principala provocare în acest sens este activitatea economică diversificată. Deși în ultimii ani PIB-ul regional înregistrează o tendință pozitivă de creștere, economia RDC bazată, în special, pe agricultură, nu face față cerințelor și competitivității europene. Forța de muncă ieftină, productivitatea scăzută a muncii, în mare parte, condiționată de utilizarea tehnologiilor de producere depășite și costurile energetice înalte, reprezintă cele mai vulnerabile puncte ale economiei regiunii. Deși economia regională este influențată de un anumit număr de factori pozitivi care ar putea să se transforme în oportunități considerabile de dezvoltare, majoritatea agenților economici au investiții scăzute în cercetare și dezvoltare, marketing ne-performant, tehnologii și echipamente încă insuficient modernizate și, implicit, capacitate scăzută de a face față presiunii pieței și competiției europene. În acest context, este necesară sporirea performanței în agricultură și diversificarea activității economice. Astfel, dezvoltarea sectorului privat este imperativă pentru creșterea dinamică a regiunii și crearea locurilor de muncă.

Scopul programelor priorității 2 este de a susține IMM, de crea condiții pentru conectarea la utilitățile publice și căile de acces la Parcurile Industriale și ZEL din regiune, care vor contribui la intensificarea procesului de atragere a investițiilor autohtone și străine, la crearea noilor locuri de muncă, la formarea unor sectoare competitive ale industriei, bazate pe tehnologii moderne, inovaționale, eficiente energetic și racordate la standardele europene.

Programul 4. Îmbunătățirea mediului de afaceri și stimularea IMM-urilor și întreprinderilor începătoare din industria prelucrătoare

Descrierea situației

IMM reprezintă un segment important al dezvoltării economice la nivelul întregii regiuni, participând activ în procesul de relansare a economiei Republicii Moldova, inclusiv prin crearea de noi locuri de muncă. În anul 2010, în RDC activau 6 539 întreprinderi mari, micro, mici și mijlocii. Pondere cea mai mare în numărul total al IMM o înregistrează întreprinderile micro, fiind urmate de întreprinderile mici și cele mijlocii. Întreprinderile mari angajează circa 20,2 mii salariați, iar IMM circa 49,9 mii salariați.

Cifra de afaceri a IMM din RDC (anul 2009), a constituit (12%) din totalul cifrei de afaceri a IMM pe țară. RDN înregistrează cea mai mare cifră de afaceri a IMM (13%), comparativ cu Regiunea Centru și Regiunea Sud (5%), însă cea mai mare cifră de afaceri a IMM se înregistrează în mun. Chișinău (67%).

Programul dat are scopul de a sprijini IMM-urile deja existente, precum și unele noi inițiative private, pentru ce este necesară extinderea rețelei centrelor de consultanță. Aceste centre de consultanță vor sprijini IMM-urile în pregătirea și implementarea de planuri de afaceri, vor oferi servicii pentru inițierea în afaceri, marketing, management, consultanță și asistență privind organizarea sistemului informațional.

Obiectivele Programului

- Sprijinirea creării, extinderii, modernizării infrastructurii incubatoarelor și a altor centre de afaceri (spații de producție pentru IMM-uri, relocalizarea IMM-urilor în aceste structuri de afaceri).

- Consultanța IMM-urilor în vederea identificării noilor piețe de desfacere a producției.
- Diversificarea activităților economice ale IMM-urilor.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
2	• 1 Incubator de afaceri creat în cadrul zonei investiționale; • 3,4 km rețea de canalizare construită; • 4 km de apeduct construit; • 32 întreprinderi incubate; • 1 centru de afaceri creat	Orhei, Telenești	22,255.30	18,010.50

4.1. Proiecte investiționale

I. „Crearea zonei investiționale GREENFIELD în orașul Orhei”

Denumirea proiectului	„Crearea zonei investiționale GREENFIELD în orașul Orhei”
Localizarea	Raionul Orhei - or. Orhei, s. Pelivan, s. Cișmea, s. Mitoc, c. Seliște, s. Lucașeuca, s. Mana, s. Neculăieuca;
Aplicantul	Primăria Orașului Orhei;
Parteneri	satul Pelivan, satul Mitoc, comuna Seliște, satul Neculăieuca;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea inițiativelor direcționate spre atragerea investițiilor și dezvoltarea producției industriale; Obiectivele specifice: Crearea și amenajarea Parcului Industrial de tip green-field (PI) în or. Orhei, prin dezvoltarea infrastructurii interne, conectarea acestuia la utilitățile principale: apa, canalizare, electricitate, drumuri de acces;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Implementarea acestui proiect are ca scop ameliorarea situației socio-economice a zonei vizate, cât și atragerea resurselor exterioare prin crearea unui mediu benefic unei dezvoltări durabile. Crearea unui Parc Industrial reprezintă un instrument eficient pentru fluidizarea proceselor economice, ameliorarea situației existente și crearea premiselor necesare pentru atragerea investițiilor în zonă. Prin aceste mijloace se va asigura un climat benefic și sprijin pentru afacerile noi create cât și atragerea investițiilor străine, și asigurarea cu locuri de muncă nou-create.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Rezidenții Parcului Industrial (PI) Orhei—circa 40 agenți economici; Angajații ai PI Orhei - de circa 4851 ; APL orașului Orhei; Locuitorii orașului Orhei; Locuitorii în raza de 20 km a orașului Orhei:s. Pelivan, Cișmea, Mitoc, Seliște, Lucașeuca, Mana, Neculăieuca;
Activități principale	1.Activități de organizare, coordonare și comunicare; 2. Lucrări de construcție și amenajare a PI Orhei; 3.Activități de promovare;
Produsele proiectului	Parc Industrial de tip green-field în orașul Orhei; 1 Incubator de Afaceri înființat în cadrul Parcului Industrial; 51 de locuri de munca noi create; 3,4 km apeduct și canalizare construite; 4 km Rețelele de apă; 3,4 km rețelele de canalizare; Drumuri construite – 1,9 km; Articole în presa, emisiunile la radio și TV; O broșura și un set de pliante informaționale, 32 întreprinderi incubate; 3,4 km rețelele de canalizare construite; Materiale informaționale și promoționale .
Rezultatele	Utilități necesare construite; PI Orhei la comunicațiile respective conectate; Obiective propuse

proiectului	de asigurare a eficienței existente PI Orhei realizate; Condiții necesare pentru lucrători organizate; Creșterea nivelului de trai al circa 5 000 de familii a angajaților asigurat; Oportunități noi pentru economie dezvoltate; Rată de supraviețuire a întreprinderilor crescută;
Durata proiectului	12 luni;

II. Crearea Centrului de Afaceri în or. Telenеști

Denumirea proiectului	Crearea Centrului de Afaceri în or. Telenеști
Localizarea	Orașul Telenеști
Aplicantul	Consiliul Raional Telenеști
Parteneri	ODIMM
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Contribuirea la dezvoltarea economică regională prin crearea unui mediu eficient de inițiere și susținere a afacerilor, prin deschiderea Centrului de Afaceri în or. Telenеști. Obiectivele specifice: 1. Dezvoltarea capacităților manageriale și abilităților performante în domeniul businessului; 2. Promovarea agenților economici și pătrunderea pe piețele interne și externe; 3. Creșterea calității și competitivității produselor, proceselor și serviciilor.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Prin deschiderea centrului de afaceri se vor rezolva probleme ce presupune relansarea economica a raionului și a Regiunii Centru: se vor deschide noi afaceri în raion în domeniul productiv și prestări servicii; se va crea oportunități de creare a întreprinderilor mixte; se vor crea noi locuri de muncă; se va îmbunătăți nivelul de trai al populației din regiuni.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	12 - IMM-urile incubate, (potențialii incubatori cu genul de activitate): Industria ușoară – 1; Industria lemnului – 1; Industria poligrafică – 1; Consultanță în afaceri – 1; Agenție imobiliară – 1; Organizație de microfinanțare/ filială bancară - 1; IT – 1; Proiectări în construcții - 1; Alimentarea publică – 1; Serviciu de turism – 1; Serviciu de consultanță juridică -1; Serviciu de export / import , achiziții de produse agricole – 1
Activități principale	Proiectul prevede următoarele activități de baza: Activitatea 1: Managementul proiectului, activitățile de coordonare și comunicare. (Numirea coordonatorului de proiect și organizarea echipei; Elaborarea unui plan de acțiune; Monitorizarea proiectului; Raportare financiară; Activităților de atragere de fonduri; Finalizarea regulamentului ; Evaluare proiect și audit); Activitatea 2. Promovarea proiectului. (Editarea buletin informativ; Publicarea în revista raională; Editarea de pliante și materiale promoționale; Organizarea Forumului; Creare paginii Web); Activitatea 3. Renovarea, dotarea și amenajarea centrului de afaceri. (Reabilitarea clădire; Petrecerea licitațiilor; Elaborarea proiectului tehnic; Achiziționarea de bunurilor; Instalarea de echipamente); Activitatea 4. Dezvoltarea capacităților grupului țintă și beneficiarelor. (Crearea bazei de date; Selectarea personalului ; Selectarea potențialilor incubati; Selectarea consultanților, elaborarea cursurilor; Organizarea de seminarii și instruiți; Instruirea beneficiarilor / GȚ); Activitatea 5. Dezvoltarea serviciilor post incubarii. (Consultații pentru personal; Elaborarea unei scheme de servicii post - incubare)
Produsele proiectului	1 Centru de afaceri creat (12 firme incubate, pagina web)
Rezultatele proiectului	Creat un mediu eficient inițiere și susținere a afacerilor
Durata proiectului	12 luni;

4.2. Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Crearea zonei investiționale GREENFIELD în orașul Orhei”	18 677, 4 mii Lei	15 000 mii Lei	3 677,4 mii Lei	
2	”Crearea Centrului de	3,577.90 mii Lei	3,010.50 mii	567,4 mii Lei	

	<i>Afaceri în or. Telenești</i>		<i>Lei</i>		
Total		22,255.30 mii Lei	18,010.50mii Lei	4244.8 mii Lei	0.00 mii Lei

Programul 5. Dezvoltarea sectorului logistic și a legăturilor funcționale cu capitala (mun.Chișinău)

Descrierea situației

Analiza socio-economică a regiunii, precum și analiza SWOT, relevă în mod clar disparitățile semnificative între Chișinău și regiuni, precum și între localitățile urbane și rurale din interiorul regiunii. Starea proastă a infrastructurii fizice pare a fi un factor fundamental care generează și aprofundează această disparitate prin creșterea costurilor de transport și limitarea circulației mărfurilor și a persoanelor.

Pe de altă parte, proximitatea regiunii de Chișinău care este un pol de creștere major al țării, oferă un potențial semnificativ de dezvoltare pentru RDC nu doar cu funcție de piață pentru produsele regiunii și resursă de instruire și calificare, dar și ca locație pentru întreprinderi noi în vecinătatea capitalei și furnizorilor de servicii în logistică și comerț cu amănuntul.

În același timp, potențialul economic este limitat de posibilitățile reduse în inițierea altor activități economice, atât în zonele urbane cât și rurale. Prin urmare, creșterea eficienței sectorului agricol și agro-industrial, împreună cu promovarea unei diversități mai largi a activităților economice, în special în domeniul industriilor producătoare care ar asigura venituri alternative, devin imperativele dezvoltării scontate.

Obiectivele Programului

- Sprijinirea creării, extinderii, modernizării infrastructurii logistice.
- Atragerea întreprinderilor în RDC, fiind în proximitate de cel mai mare pol de creștere din Republica Moldova – mun Chișinău.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
1	• 1 casă de ambalare construită; • 1 grup de producători creat; • 150 de fermieri instruiți	Ialoveni	20,283.64	14,970.40

5.1. Proiecte investiționale

I. „Grup de producători și Casă de ambalare pentru servicii moderne de marketing la export”

Denumirea proiectului	„Grup de producători și Casă de ambalare pentru servicii moderne de marketing la export”
Localizarea	Costești, raionul Ialoveni;
Aplicantul	Primăria satului Costești, raionul Ialoveni;

Parteneri	Agenția de Dezvoltare Regională Centru; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Primăria s. Bardar, r. Ialoveni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Creșterea veniturilor și a competitivității producătorilor de fructe și struguri de masă din Regiunea de Dezvoltare Centru; Obiectivele specifice: 1.Construirea Centrului agro-industrial – Casă de ambalare a fructelor și strugurilor de masă cu capacitatea de păstrare simultană de 1860 tone și capacitatea de procesare (pre-răcire, sortare, calibrare, ambalare și etichetare) de 6000 tone anual în localitatea Costești, r. Ialoveni. 2.Consolidarea unui grup de producători dotați cu infrastructura necesară ca model pilot pentru a fi replicat în cadrul altor clustere de producători agricoli din Regiunea Centru. 3.Crearea accesului direct a producătorilor la piața lanțurilor de supermarket-uri din Rusia, Ucraina, Belarus, România, Polonia, Germania, Țările Baltice.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Crearea Casei de ambalare în s. Costești este o necesitate stringentă la momentul dat pentru acești producători și pentru beneficiul sectorului de fructe și struguri de masă pentru export. Practic acest sector este unicul domeniu productiv în Republica Moldova care contribuie la aducerea valutei străine în țară, iar în prezent el nu are acces la piață din cauza unui lucru simplu, a aspectului și calității care pot fi ușor gestionate și ajustate la nivelul corespunzător prin intermediul unui semenea obiect. proiectul este relevant necesităților producătorilor regionali de struguri și fructe. Prin implementarea Proiectului dat și a activităților care vor avea loc, se vor elimina constrângerile majore legate de lipsa accesului la piața de desfacere. Astfel producătorii vor putea beneficia fără impedimente de apartenența la grupul de producători și prin urmare la o infrastructură de marketing și servicii moderne.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Primăria s. Costești, r. Ialoveni; Producătorii de struguri de masă și fructe din Regiune – membri ai grupului de producători; Primăria s. Bardar, r. Ialoveni; Cooperativa de întreprinzător "FructAgroCom"; Asociația Producătorilor și Exportatorilor de Struguri din Costești; Asociația Producătorilor de Struguri din Moldova.
Activități principale	1.Elaborarea și aprobarea caietului de sarcini ; 2. Instituirea Comisiei pentru susținerea procesului de construcție a Casei de ambalare; 3.Lansarea tenderelor pentru companiile furnizoare de echipamente și materiale și companiile de construcții; 4.Selectarea companiilor; 5.Pregătirea terenului; 6.Construcția Casei de ambalare; 7. Darea în exploatare a obiectului; 8. Elaborarea Regulamentelor și contractelor; 9.Lansarea tenderelor pentru Grupurile de producători – Mai 2013; 10. Selectarea solicitanților; 11. Semnarea contractelor de arendă; 12. Monitorizarea activității Casei de ambalare;
Produsele proiectului	Obiect de infrastructură agro-industrială – Casă de ambalare; 880 m2 de suprafață a Casei de ambalare; 6 000 tone de struguri și fructe exportate pe an; 40 de locuri noi de muncă; Grup de producători creat cu 200 membri; 150 fermieri instruiți.
Rezultatele proiectului	Infrastructură modernă de păstrare și recondiționare a fructelor și strugurilor de masă pentru export; Grup de producători ce satisface cerințele importatorilor masivi din Uniunea Europeană și CSI format din 200 de membri (Gospodării Țărănești, SRL-uri, etc); 10 tipuri de servicii noi create (pre-răcire, calibrare, ambalare, paletizare, transport, marketing; Venituri mai mari la producători și la angajați; Calificare îmbunătățită a producătorilor și angajaților;
Durata proiectului	15 luni

5.2. Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Grup de producători și Casă de ambalare pentru servicii moderne de marketing la export”	20 283, 63 mii Lei	14 970, 4 mii Lei	5 313,23 mii Lei	

Total		20 283,63 mii Lei	14 970,4 mii Lei	5313,23 mii Lei	0,00 mii Lei
--------------	--	--------------------------	-------------------------	------------------------	---------------------

PRIORITATEA 3: ÎMBUNĂTĂȚIREA FACTORILOR DE MEDIU ȘI A ATRACTIVITĂȚII TURISTICE

Argumentare:

Starea de mediu afectează în mod direct confortul, sănătatea populației și atractivitatea regiunii. La moment, deșeurile solide și lichide sunt gestionate în mod nesustenabil, ducând la degradarea resurselor, poluarea acvatică și înrăutățirea sănătății populației. Sporirea frecvenței stărilor extreme de vreme impune elaborarea unor programe ce ar permite adaptarea oamenilor și organizațiilor la schimbările de climă. În special, este importantă anticiparea și reacționarea promptă la asemenea evenimente. Sectorul turismului este puțin explorat, cu toate că regiunea are potențial, dar infrastructura turistică este slab dezvoltată. Scopul priorității este de a genera inițiative în domeniul protecției mediului și pentru dezvoltarea unui sistem integrat de colectare și transportare a deșeurilor. Sporirea atractivității RDC pentru populație și vizitatori, prin dezvoltarea turistică durabilă, creșterea competitivității și atractivității turistice, prin valorificarea patrimoniului natural și antropic și creșterea calității produselor și serviciilor turistice. Ameliorarea factorilor de mediu și dezvoltarea sectorului turistic, utilizarea surselor de energii regenerabile ar contribui la atractivitatea regiunii și la accelerarea dezvoltării economice a ei.

Programul 6. Dezvoltarea sistemelor integrate de management pentru prelucrarea deșeurilor solide, precum și crearea poligoanelor moderne de depozitare a deșeurilor nereciclabile

Descrierea situației

În RDC infrastructura și managementul deșeurilor menajere solide este foarte slab dezvoltată, atât cantitativ, cât și calitativ. Se atestă un nivel înalt de poluare a solurilor, apelor și altor componente de mediu cauzat preponderent de tradițiile neprietenoase mediului și infrastructura slab dezvoltată de colectare a deșeurilor solide și lichide, inclusiv a celor toxice. Pentru regiune e specifică colectarea ne separată a deșeurilor și o cotă foarte redusă a deșeurilor reciclate. Zilnic în RDC se produc circa 1000 tone de deșuri menajere solide, care sunt în prezent colectate și stocate în circa 350 de deponii mici, amplasate la marginea localităților din regiune. Majoritatea acestor deponii ocupă suprafețe mari, dar sunt inadecvat amenajate.

Mult mai eficientă și inofensivă pentru mediu ar fi schimbarea radicală a infrastructurii colectării deșeurilor menajere, care prevede colectarea acestor deșuri în trei - patru poligoane mari, ce ar permite separarea lor, reciclarea parțială și colectarea biogazului de la descompunerea deșeurilor nereciclabile. În perspectivă în raioanele Nisporeni, Orhei, Ialoveni și Anenii Noi se preconizează construcția acestor poligoane mari. Pentru reorganizarea durabilă a infrastructurii serviciilor comunale din regiune este necesar de efectuat un studiu de fezabilitate al sectorului și de elaborat un plan regional de gestionare a deșeurilor care ar avea drept scop crearea cadrului necesar pentru dezvoltarea și implementarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient și durabil din punct de vedere economic și ecologic.

Obiectivele Programului

- Promovarea și implementarea sistemului de gestionare integrată a deșeurilor menajere la nivel de regiune.
- Construcția unor depozite regionale de stocare a deșeurilor solide și crearea stațiilor de transfer.

- Susținerea APL din RDC în procesul de elaborare a documentelor de planificare strategică și programare în domeniul MDS.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
14	• 9 poligoane de stocare a deșeurilor solide construite • 1558 platforme de colectare construite (dotate cu containere) • 97 de gunoiști neautorizate lichidate • Servicii de salubritate dotate cu echipament (autospeciale, tractoare etc.) • Materiale de informare (pliante) elaborate și distribuite • 1 Plan de management al râului Bîc elaborat • 1 festival al râului Bîc organizat	Hîncești, Strășeni, Șoldănești, Călărași, Anenii Noi, Ungheni, Orhei, Ialoveni, Rezina	177,675.84	146 523,08

6.1. Proiecte investiționale

I. „Construcția Poligonului de depozitare și livrare a deșeurilor animaliere de pe teritoriul aferent Fermei de porcine în extravilanul orașului Hîncești”

Denumirea proiectului	„Construcția Poligonului de depozitare și livrare a deșeurilor animaliere de pe teritoriul aferent Fermei de porcine în extravilanul orașului Hîncești”
Localizarea	Orașul Hîncești, raionul Hîncești;
Aplicantul	Consiliul Raional Hîncești;
Parteneri	Nu are parteneri, doar asociat -SRL „Vergecom”;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Crearea în raionul Hîncești a unui sistem integrat al managementului deșeurilor la nivel regional; Obiectivele specifice: Utilizarea judicioasă a deșeurilor animaliere -segment principal în lanțul tehnologic al producerii de carne la Ferma de porcine a SRL „Vergecom” Hîncești; Aproximarea cu energie electrică alternativă a Fermei de porcine din or. Hîncești și a comunităților din jurul Fabricii de producere a biogazului din s. Fîrlădeni;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul urmărește nemijlocit construcția Poligonului de depozitare și livrare a deșeurilor animaliere de pe teritoriul aferent Fermei de porcine în extravilanul orașului Hîncești, îmbunătățirea infrastructurii, obținerea biomasei, energie alternative, traseu turistic inedit, mediul din regiune mai salubru.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	15500 locuitori ai or. Hîncești; Circa 15 mii locuitori ai satelor adiacente orașului Hîncești
Activități	Activități de coordonare, comunicare și management de proiect.

principale	Lucrări de construcție, reabilitare și modernizare a obiectului. Efectuarea auditului;
Produsele proiectului	Poligon de stocare a deșeurilor animale construit; 3 bazine speciale construite; Cameră de distribuție construită (diametrul 1,5 m); 1 teren betonat pentru vehiculele destinate transportării deșeurilor; 850 m de drum de acces construit; Teritoriu al fermei amenajat și asfaltat – 3200 m ²
Rezultatele proiectului	Mediu mai salubru; Nivel înalt de gestionare deșeurilor în raionul Hîncești; Volum mărit de deșeuri animale colectate; Includerea în sistemul energetic al raionului surselor de energie alternativă (biogazul); Aproximativ 30 mii locuitori vor utiliza energie din sursele alternative, la preț mai redus; 35 locuri de muncă noi create; 3 postere fotografice; 3 stand-up banners; 3 articole publicate; 1 interviu la radio realizat; 2 rapoarte de evaluare a proiectului.
Durata proiectului	24 luni

II. „Sistem de management integrat de gestionare al deșeurilor menajere pentru 26 comune din 3 raioane și municipiul Chișinău”

Denumirea proiectului	„Sistem de management integrat de gestionare al deșeurilor menajere pentru 26 comune din 3 raioane și municipiul Chișinău”
Localizarea	R-nul Anenii Noi: or. Anenii Noi, c.Calfa, c.Chirca, s.Cobusca Nouă, s. Floreni, c.Geamăna, s.Gura Bîcului, s.Mereni, s.Merenii Noi, s.Speia, s.Șerpeni, c.Țîntăreni; r-nul Criuleni: or.Criuleni, s.Corjova, c. Bălăbănești, c.Bălțața, s.Cimișeni, s.Coșernița, s.Dubăsarii Vechi; r-nul Dubăsari: s. Holercani, s. Molovata, Ustiamun. Chișinău: c.Tohatin, Bubuieci.
Aplicantul	Primăria comunei Țîntăreni, raionul Anenii Noi;
Parteneri	APL parteneri din localitățile menționate;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Ridicarea nivelului de trai a locuitorilor din 24 localități din Regiunea de Dezvoltare Centru și suburbia mun. Chișinău Îmbunătățirea calității mediului și a resurselor naturale din microregiunea vizată. Obiectivele specifice: 1.Asigurarea colectării/utilizării adecvate a DMS prin funcționarea sistemului integrat de management al deșeurilor intercomunitar; Diminuarea cantității de deșeuri depozitate neautorizat; Dezvoltarea culturii ecologice a populației din localitățile date.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul presupune implementarea principiilor de cooperare intermunicipală și anume: constituirea, organizarea, reglementarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea, gestionarea în comun a APL-parteneri a activităților din Proiect, dar și gestionarea ulterioară, iarăși în comun, a sistemului integrat de management al deșeurilor. Acest serviciu va asigura monitorizarea permanentă a procesului de precollectare a DMS și transportare la gunoștea autorizată, precum și reciclarea acestora.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Populația localităților implicate în proiect – 78,1 mii locuitori; 785 agenți economici / 92 instituții publice / gospodăriile țărănești și fermierii din regiune; 35 angajați noi ai Serviciului Intercomunitar de Salubritate (SIS); APL Țîntăreni în calitate de aplicant; APL partenerii Proiectului;
Activități principale	1. Lansarea proiectului și activitățile administrative; 2.Desfășurarea campaniilor de sensibilizare a opiniei; 3.Stabilirea cadrului de reglementare pentru managementul integrat al deșeurilor; 4.Construcția și amenajarea infrastructurii de colectare și utilizare a DMS; 5.Crearea și dezvoltarea serviciului intercomunitar de salubritate pentru localitățile vizate; 6.Lansarea serviciului de salubritate; 7.Încheierea proiectului.

Produsele proiectului	Platforme construite și instalate; 3 autospeciale de tip EURO 3 procurate; Tractor pentru manipularea deșeurilor la depozit, achiziționat; 786 containere pentru colectarea selectivă a DMS instalate; 262 containere pentru colectarea plasticului instalate; 1000 de urne stradale; Echipament pentru uzina de reciclare procurat; Serviciu întrecomunitar de salubritate creat, dotat cu mobilier și echipament electronic și capacități de management dezvoltate; Plan de afaceri elaborat pentru Serviciul Intercomunitar de Salubritate; Sistem de parteneriat public-privat stabilit și funcțional pentru gestionarea eficientă a DMS.
Rezultatele proiectului	Nivel înalt de curățenie și acțiuni de salubritate în majoritatea localităților, inclusiv prin lichidarea definitivă a peste 100 de gunoiști neautorizate; Tip nou de serviciu de salubritate de nivel intercomunitar; Cultură civică sporită din partea populației; Actori sociali antrenați în activități de salubritate și întreținere a teritoriului; Indicii de sănătate a populației din localitățile date îmbunătățite; Condiții ale mediului îmbunătățite: apă, aer curat, sol nepoluat.
Durata proiectului	24 luni;

III. *"Managementul deșeurilor solide în raionul Ialoveni pentru comunele Răzeni, Gangura, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, și satele Costești, Hansca, Cărbuna, Cigîrleni, Puhoi, Văratice, Horăști, Molești din raionul Ialoveni și satul Buțeni din raionul Hîncești"*

Denumirea proiectului	<i>"Managementul deșeurilor solide în raionul Ialoveni pentru comunele Răzeni, Gangura, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, și satele Costești, Hansca, Cărbuna, Cigîrleni, Puhoi, Văratice, Horăști, Molești din raionul Ialoveni și satul Buțeni din raionul Hîncești"</i>
Localizarea	R. Ialoveni, comunele Răzeni, Gangura, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, și satele Costești, Hansca, Cigîrleni, Puhoi, Văratice, Horăști, Molești și Buțeni din r. Hîncești;
Aplicantul	Consiliul raional Ialoveni;
Parteneri	Primăria Răzeni, Primăria Gangura, Primăria Țipala, Primăria Zîmbreni, Primăria Mileștii Mici, Primăria Costești, Primăria Hansca, Primăria Molești, Primăria Horăști, Primăria Cigîrleni, Primăria Puhoi, Primăria Văratice, Primăria Buțeni din raionul Hîncești .
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Crearea infrastructurii de Management a Deșeurilor Menajere Solide în r. Ialoveni și s. Buțeni din r. Hîncești. Obiectivele specifice: Construcția poligonului de depozitare a deșeurilor pe suprafața de 5 ha; Construcția platformelor de colectare; Procurarea articolelor de investiție specificate în devizul general de proiect; Crearea stației de sortare a deșeurilor.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede crearea unui serviciu regional integrat de management al deșeurilor solide oferă localităților partenere oportunitatea de a-și uni eforturile pentru soluționarea pe termen lung a problemelor de mediu și va fi o practică bună de cooperare la nivel regional de asigurare durabilă a securității ecologice: de prevenire a poluării mediului, utilizarea tehnologiilor relevante non-poluante.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Locuitorii din 21 localități: Răzeni, Mileștii Noi, Gangura, Misovca, Alexandrovca, Hamuteanovca, Țipala, Budăi, Bălțați Zîmbreni, Găureni , Mileștii Mici, Piarta Albă, Costești, Hansca, Cigîrleni, Puhoi, Văratice, Horăști, Molești din raionul Ialoveni și Buțeni din raionul Hîncești.
Activități principale	1.Elaborarea proiectului tehnic și obținerea avizelor; 2.Semnarea acordului de parteneriat; 3.Campanie informațională privind începerea proiectului; 4.Construcția poligonului de depozitare a DMS; 5.Construcția stației de sortare a DMS; 6.Construcția platformelor de colectare; 7.Procurarea containerilor, autogunoiere, buldozer și utilaj de sortare; 8.Procurarea tehnicii de birou pentru serviciul de salubritate; 9.Campania informațională privind finalizarea proiectului.
Produsele proiectului	Condiții create pentru demararea lucrărilor; Infrastructură modernă nou creată pentru stocarea și depozitare a DMS; Locuri de muncă nou create (35 locuri de muncă permanent și 60 temporar); Drum de acces creat pînă la poligonul de stocare a deșeurilor (100 m variantă albă); Utilaj și echipament modern pentru stocarea și depozitarea DMS; Serviciu de salubritate specializat nou creat în cele 13 localități partenere; Serviciu de colectare și reciclare a DMS în r. Ialoveni; Localități salubre și bine amenajate; Populație informată în probleme de protecție a mediului.
Rezultatele proiectului	Calitatea vieții îmbunătățită a populației; Capacități consolidate a APL-urilor implicate în proiect; 80 % din populația localităților țintă informată; Condiții sanitare salubre în mediile sociale, instituții publice, școli, grădinițe; Poluarea diminuată asupra mediului ambiant; Risc de

	îmbolnăviri redus; Curățenie în localități păstrată, fapt ce va diminua riscul izbucnirii unor epidemii, atât la oameni cât și la animale; nivel de informare și conștientizare a populației privind necesitatea de a reduce cantitatea de deșeuri păstrate crescut; poligon pentru depozitarea deșeurilor pentru cel puțin 20 ani cu posibilitate de extindere.
Durata proiectului	24 luni;

Iș. „Managementul deșeurilor pentru o dezvoltare durabilă”

Denumirea proiectului	„Managementul deșeurilor pentru o dezvoltare durabilă”
Localizarea	R. Ungheni, or. Ungheni, s. Unțești, com. Valea Mare, com. Florițoaia Veche, s. Costuleni, com. Măcărești, com. Morenii Noi, s. Cetireni.
Aplicantul	Primăria orașului Ungheni;
Parteneri	Primăriile Unțești, Valea Mare, Florițoaia Veche, Costuleni, comuna Măcărești, Morenii Noi, Cetireni, Consiliul Raional Ungheni.
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Implementarea sistemului performant de management al deșeurilor pentru colectarea selectivă și reducerea cantității de deșeuri depozitate în zona orașului Ungheni și localitățile adiacente. Obiectivele specifice: Extinderea colectării și transportării deșeurilor către zone nedeservite în prezent; Promovarea unui sistem de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede crearea unui sistem integrat performant de management al deșeurilor în raionul Ungheni, care va vor duce la îmbunătățirea standardelor de viață prin asigurarea serviciilor de utilități publice în managementul deșeurilor, la calitatea și cantitatea necesare prin extinderea sistemului către localități mai puțin dezvoltate. Scopul proiectului este de a reduce cantitatea de deșeuri depozitate la gunoște, care ulterior va duce la ridicarea calității vieții populației raionului;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	120000 locuitori ai raionului Ungheni; Primăriile orașului Ungheni, Unțești, Valea Mare, Florițoaia, Costuleni, Măcărești, Morenii Noi, Cetireni, Consiliul Raional Ungheni, ÎM ”Servicii Comunale Ungheni”; 4 întreprinderi de reciclare a deșeurilor. Blocuri locative (45); Case la sol (4000) Agenți economici (150); școli (8); 4 întreprinderi de reciclare a deșeurilor.
Activități principale	1. Investigația; 2. Procedurile de achiziții și lucrările de amenajare a punctelor de colectare și tratare a deșeurilor; 3. Educația ecologică și sensibilizarea; 4. Organizarea sistemului de colectare și tratare a deșeurilor; 5. Durabilitatea sistemului de colectare selectivă și tratare a deșeurilor; 6. Campania de comunicare și vizibilitate; 7. Managementul proiectului.
Produsele proiectului	Eco centru pentru colectarea, tratarea deșeurilor construit; Platforme de colectare (63), containere (139), containere pentru depozitarea DMS, pubele (4000), autocompactoare (2), autobasculante (1) achiziționate; Campanie de sensibilizare realizată; Regulament orășenesc de management a deșeurilor elaborat; Contracte întreprinderi de reciclare a deșeurilor semnate.
Rezultatele proiectului	1. Cantități reduse a deșeurilor depozitate; 2. Deșeuri reciclabile valorificate; 3. Poluare redusă; 4. Gunoști neautorizate lichidate; 5. Educația ecologică realizată; 6. Serviciu extins; 7. Sistem performant de management introdus al deșeurilor; 8. Noi locuri de muncă create;
Durata proiectului	24 luni;

Ș. „Managementul deșeurilor solide în orașul Anenii Noi”

Denumirea proiectului	„Managementul deșeurilor solide în orașul Anenii Noi”
Localizarea	or. Anenii Noi și satele Berezchi, Socoleni;
Aplicantul	Primăria orașului Anenii Noi;
Parteneri	Consiliul Raional Anenii Noi; Întreprinderea municipală de Gestionare a gospodăriei Locativ-Comunale Anenii Noi;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea economico-socială durabilă în zona orașului Anenii Noi; modernizarea elementelor de infrastructură de mediu din domeniul gestionării deșeurilor urbane în vederea creșterii gradului de reciclare și valorificare a deșeurilor; îmbunătățirea nivelului de protecție a mediului ambiant și reducerii riscurilor asupra populației din zona țintă. Obiectivele specifice: Intensificarea cooperării economice și sociale în zona Centru a republicii prin crearea unui sistem integrat de colectare selectivă în or. Anenii Noi prin: construcția a 10 puncte de colectare selectivă a deșeurilor, achiziționarea a 1340 pubele, 40

	containere și 1 autospecială; realizarea unei companii de informare în rândul populației și al agenților economici, pentru a înțelege importanța colectării selective a deșeurilor și prevenirii producerii de deșeuri, precum și reciclarea lor în alte forme de valorificare a acestora ,astfel încât să se reducă volumul de deșeuri eliminate.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede următoarele realizări concrete: conduce , pe termen mediu, la creșterea atractivității zonei țintă în care se implementează proiectul în vederea atragerii de investiții în sectorul de afaceri; contribuie în mod direct la stimularea colectării selective și la valorificarea superioară a deșeurilor reciclabile, prin extinderea procesului de implementare a 10 puncte de colectare selectivă a deșeurilor și instalare a 1340 pubele în gospodăriile din sectorul particular, desăvârșind astfel acoperirea întregii arii cu serviciul dat; contribuie la reducerea volumului deșeurilor, prin valorificarea deșeurilor reciclabile într-un procent foarte ridicat; Proiectul vine în întâmpinarea obiectivelor privind modernizarea elementelor de infrastructură de mediu din domeniul gestionării deșeurilor ;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	5079 locuitori din orașul Anenii Noi (orașul Anenii Noi sectorul particular și casele bloc locative din periferie - 4020 locuitori; satul Bereșchi-603 locuitori; satul Socoleni – 456 locuitori) și un număr de 348 agenți economici și instituții publice din zona țintă care vor fi expuși la compania de informare și educare; Populația r. Anenii Noi: 82084 persoane, dintre care 8283 populație urbană și 73801 populație rurală; turiștii care vizitează raionul Anenii Noi; agenții de reciclare privați în particular și mediul de afaceri în general prin introducerea deșeurilor reciclabile în circuitul economic; Consiliul orășenesc Anenii Noi;
Activități principale	1.Pregătirea implementării proiectului; 2.Desfășurarea lucrărilor de amenajare construcție a punctelor de colectare pentru amplasarea containerilor; obținerea autorizației de construire, 3.Achiziționarea echipamentelor (containere, pubele, autospecială); 4.Desfășurarea companiei de informare a populației privind colectarea selectivă a deșeurilor; 5.Monitorizarea și evaluarea eficienței implementării proiectului.
Produsele proiectului	Zone ale orașului (extinderea în sectorul particular periferia) și satelor Bereșchi, Socoleni acoperite cu un sistem stabilit de colectare selectivă a deșeurilor solide; 3,1 ha suprafețe reabilite a depozitelor neconforme; 16 locuri de muncă temporare create a în faza de construcție a platformelor și 5 locuri de muncă permanente în faza de funcționare a lor; Activități extinse a serviciului municipal existent de colectare, sortare compactare și depozitare a deșeurilor menajere.
Rezultatele proiectului	10 puncte de colectare selectivă a deșeurilor construite, 40 containere de deșeuri și 1340 pubele achiziționate; 1 autocompactantă achiziționată; 1 companie de informare privind colectarea selectivă realizată; 2 inserții machetă în ziarul local „Drapelul Muncii”
Durata proiectului	7 luni;

5I. „Crearea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor în 9 localități din raionul Telenești”

Denumirea proiectului	„Crearea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor în 9 localități din raionul Telenești”
Localizarea	9 localități din raionul Telenești, satele Tântăreni, Nucăreni, Negureni, Căzănești, Brânzanii Noi, Târșiței, Pistruieni, Ordășei; Chițcanii – Vechi;
Aplicantul	Consiliul Raional Telenești;
Parteneri	Administrațiile Publice Locale de nivel I din Tântăreni, Nucăreni, Negureni, Căzănești Brânzanii Noi, Târșiței, Pistruieni, Ordășei; Chițcanii – Vechi;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea și îmbunătățirea coeziunii sociale și a mediului la nivelul raionului Telenești pentru a îmbunătăți sistemul de colectare al deșeurilor; Obiectivele specifice: 1.Implementarea unui sistem de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile; 2. Creșterea cu circa 15 mii a numărului de beneficiari de servicii de salubritate; 3. Creșterea cantității totale de deșeuri reciclabile valorificate; 4.Protecția mediului prin adoptarea de strategii comune de gestionare, valorificare a deșeurilor; 5. Campanii de conștientizare și informare în scopul colectării selective a deșeurilor;

Relevanța și impactul regional al proiectului	În cadrul proiectului se planifică crearea unui sistem de colectare a deșeurilor solide, care va contribui la creșterea calității mediului înconjurător ca urmare a gestionării eficiente a deșeurilor prin construirea gropii zonale de depozitare a deșeurilor, construirea platformelor betonate, a platformelor de compostare și elaborarea ghidului comun. Proiectul propune creșterea gradului de conștientizare a importanței gestionării eficiente a problemei deșeurilor aducând beneficii pentru fiecare localitate prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăviri.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Populația satelor cuprinse în proiect – 19 245 persoane: autoritățile publice din satele cuprinse în proiect - 9 primării; agenții economici din localitate – 117 agenți; instituțiile publice – 4 licee, 9 grădinițe, 7 gimnazii, 9 puncte medicale, adică în total 29 de instituții publice; gospodării – 6488;
Activități principale	1. Activități de coordonare, comunicare și management de proiect; 2. Activități privind asigurarea infrastructurii necesare implementării proiectului; 3. Acțiuni de cooperare între parteneri; 4. Publicitatea proiectului – organizarea comunicatelor și a conferințelor de presă, elaborarea și distribuirea materialelor publicitare, inclusiv publicitatea web și mass-media locală.
Produsele proiectului	Un proiect implementat; groapă zonală pentru depozitarea deșeurilor construită; 250 de platforme de colectare construite în 9 localități; autogunoiere, un buldozer, un utilaj de presare, un cântar tip pod, achiziționat; gropi de gunoi lichidate; 20 de persoane instruite; ateliere de lucru efectuate; strategie de bune practici elaborată; strategie comune de management al deșeurilor îndeplinită.
Rezultatele proiectului	O echipă comună de management formată, un plan de comunicare în cadrul proiectului, un plan detaliat al implementării, 18 rapoarte lunare întocmite, rapoarte audit financiar al proiectului; 1 proiect implementat cu succes; 1 strategie comună de gestionare a deșeurilor în zona de stepă a raionului;
Durata proiectului	12 luni;

§II. ***“Îmbunătățirea serviciilor municipale privind extinderea sistemului de colectare a deșeurilor solide, eliminarea controlată și măsurile de reducere a deșeurilor în raionul Șoldănești și alte localități din bazinul râului Ciorna”***

Denumirea proiectului	<i>“Îmbunătățirea serviciilor municipale privind extinderea sistemului de colectare a deșeurilor solide, eliminarea controlată și măsurile de reducere a deșeurilor în raionul Șoldănești și alte localități din bazinul râului Ciorna”</i>
Localizarea	Regiunea Centru, raionul Șoldănești, orașul Șoldănești;
Aplicantul	Primăria orașului Șoldănești;
Parteneri	Primăriile satelor: Parcani, Glingeni, Mihuleni, Șestaci, Șipca, Olișcani din raionul Șoldănești și satul Lipceni din raionul Rezina.
Obiectivele proiectului	<i>Obiectivul general:</i> Îmbunătățirea serviciilor municipale din orașul Șoldănești și din localitățile vecine prin extinderea serviciilor de salubritate, precum și construirea unui depozit sanitar pentru stocarea deșeurilor, conform standardelor europene minime obligatorii și a unei stații centrale de compactare. <i>Obiectivele specifice:</i> Construcția și amenajarea poligonului regional de stocare a deșeurilor din regiunea Șoldănești conform standardelor europene; Reducerea deșeurilor organice din gospodăriile agricole prin compostare; Prelucrarea și tratarea controlată a fluxurilor speciale de deșeuri; începerea construcției unității de deshidratare a nămolului la depozitul de deșeuri; Supravegherea construcției și dezvoltarea programului de extindere a depozitului de deșeuri; Minimizarea deșeurilor prin instalarea stației de sortare, compactare și depozitare controlată a deșeurilor reciclabile; Extinderea sistemului de colectare a deșeurilor în orașul Șoldănești și 7 localități vecine; Informarea și instruirea ecologică a beneficiarilor serviciului de salubritate extins;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede dezvoltarea sistemului de management integrat al deșeurilor solide, inclusiv colectarea separată, reciclarea și crearea poligoanelor moderne de stocare a deșeurilor nereciclabile. El va consolida capacitățile și posibilitățile funcționale de extindere a serviciului de salubritate a întreprinderii municipale Șoldănești în cele 33 localități ale raionului Șoldănești și Rezina (la etapa a II) cu perspectiva regionalizării managementului deșeurilor și în raioanele Rezina și Florești (la etapa a III). Va fi o practică bună de cooperare la nivel regional, de asigurare durabilă a securității ecologice: de

	prevenire a poluării mediului, utilizarea tehnologiilor relevante non-poluante.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Locuitorii or. Șoldănești și satelor: Parcani, Glingeni, Mihuleni, Șestaci, Șipca, Olișcani din r. Șoldănești și satul Lipcenii din r. Rezina. Toți locuitorii orașului Șoldănești, a satelor: Parcani, Lipcenii, Hligeni, Mihuleni, Șestaci, Șipca, Olișcani din raionul Șoldănești și satul Lipcenii din raionul Rezina. 8 APL – uri, Serviciul de salubritate al Întreprinderii Municipale.
Activități principale	Construcția poligonului DMS; Instalarea echipamentului de compostare; Instalarea echipamentului pentru deshidratarea nămolului; Proiectarea conceptuală și de detaliu tehnic pentru Faza II de extindere a poligonului DMS; Construcția a 78 platforme (Faza I -61 și Faza II – 17) Procurarea 234 containere cu capacitatea de 240 l; Procurarea 103 containere cu capacitatea de 1100 l; Confecționarea 78 containere PET; Instalarea stației de compactare; Editarea a 12 numere de „Buletin ecologic „Amenajarea a 8 panouri informative în localitățile partenere; Angajarea și formarea muncitorilor în domeniul serviciilor de salubritate.
Produsele proiectului	78 platforme construite, 103 containere de 1100 l. amplasate, 234 containere de 240 l. amplasate, 78 containere PET confecționate, poligon DMS construit, echipamente pentru tratarea deșeurilor procurate, 16 locuri de muncă permanente, 40 gunoiști recultivate, 12 buletine ecologice editate, stație de compactare instalată;
Rezultatele proiectului	16 someri beneficiari de un loc de lucru, sporind veniturile familiilor vulnerabile; Deșeurile menajere și organice depozitate la platforme, cu risc minim a poluării gradinilor și apelor din fântini, risc minim a îmbolnavirilor contagioase; Natalitate sporită și mortalitatea micșorată odată cu încetarea scurgerilor de ape menajere în izvoare, fântini și apele riului; Risc minim a mortalității pasărilor și animalelor din gospodării; Starea alimentației familiilor îmbunătățită; Locuitorii din localitățile bazinului riului Ciorna cu afaceri deschise în domeniul turismului rural sau agriculturii ecologice; APL-urile de nivel I și II cu servicii asigurate de salubritate de calitate; 50 cetățeni cu locuri de muncă temporare obținute, la construcția poligonului și a platformelor de stocare a deșeurilor; 14848 cetățeni cu mod de viață conformat bazat pe normele sanitar-ecologice.
Durata proiectului	24 luni;

§III. *„Extinderea și modernizarea sistemului existent de management al deșeurilor în localitățile raionului Orhei, etapa II”*

Denumirea proiectului	<i>„Extinderea și modernizarea sistemului existent de management al deșeurilor în localitățile raionului Orhei, etapa II”</i>
Localizarea	7 primării și 13 localități: Piatra, Jeloboc, Păhârniceni, Seliște, Lucașeuca, Mana, Ivancea, Brănești, Furceni, Peresecina, Trebujeni, Butuceni (raionul Orhei); Mașcăuți (raionul Criuleni).
Aplicantul	Primăria orașului Orhei, raionul Orhei;
Parteneri	Primăria com. Seliște, Primăria com. Păhârniceni, Primăria com. Piatra, Primăria com. Ivancea, Primăria com. Trebujeni, Primăria comunei Peresecina, raionul Orhei. Primăria comunei Mașcăuți, raionul Criuleni.
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Extinderea sistemului eficient de gestionare a deșeurilor menajere solide, prin colectare în containere și transportare la gunoiștea autorizată a Primăriei Orhei (etapa II) din comunele Piatra, Păhârniceni, Seliște, Ivancea, Peresecina, Trebujeni (raionul Orhei); Mașcăuți (raionul Criuleni). Obiectivele specifice: Crearea unui sistem eficient de colectare și de transportare a deșeurilor menajere solide (DMS) pentru 7 comune din 2 raioane; Protejarea mediului ambiant prin creșterea gradului de colectare a deșeurilor menajere solide și diminuarea cantității de deșeuri depozitate neautorizat; Extinderea serviciului de salubritate în zona vizată; Conștientizarea populației referitor la necesitatea unui sistem eficient de gestionare a DMS; Ameliorarea condițiilor sanitare pentru populația din comunele vizate, ridicarea nivelului de trai.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Implimentarea proiectului prevede acumularea selectivă, sortarea și transportarea deșeurilor la întreprinderile de prelucrare de profil; În scopul soluționării complexe a problemei salubrității și amenajării durabile a celor 13 localități rurale vecine se prevede concomitent crearea noului sistem comunal regional de salubritate integră, dotarea lui tehnică, corespunzătoare cu crearea unei infrastructuri adecvate de acumulare, transportare, depozitare și valorificare a deșeurilor. Proiectul propus va contribui considerabil la îmbunătățirea aspectului general al celor 13 localități rurale vecine, minimizând impactul negativ asupra mediului și sănătății populației, asigurând nivelul ecologico-sanitar corespunzător, prevenind poluarea surselor funciare și acvatice.

Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Piatra, Jeloboc, Păhârnicieni, Seliște, Lucașeuca, Mana, Ivancea, Brănești, Furceni, Peresecina, Trebujeni, Butuceni (raionul Orhei); Mașcăuți (raionul Criuleni). 29 mii de locuitori ai zonei, 137 instituții sociale (grădinițe, gimnazii, puncte medicale, oficii poștale, centre sociale), 86 de agenți economici din zonă.
Activități principale	1.Lansarea proiectului; 2.Desfășurarea unui sondaj de opinie referitor la crearea serviciului de salubritate; 3.Construcția și amenajarea platformelor de pre colectare a DMS; 4.Extinderea serviciului de salubritate în toate localitățile beneficiare; 5.Dotarea serviciului de salubritate cu facilitățile necesare: oficiu (pentru o filială locală în s. Ivancea), tehnica și echipament, personal; 6.Instruirea personalului serviciului de salubritate și a reprezentanților APL parteneri în gestionarea integrată a deșeurilor; 7.Elaborarea cadrului regulativ pentru colectarea, transportarea și depozitarea DMS; 8.Desfășurarea campaniilor publice de sensibilizare a opiniei publice cu privire la managementul deșeurilor; 9.Desfășurarea unui studiu de fezabilitate privind crearea în viitor a unei gunoști autorizate pentru toată zona vizată de proiect. 10.Desfășurarea unui sondaj referitor la opinia cetățenilor asupra funcționării serviciului de salubritate și identificării problemelor; 11.Stabilirea strategiei de continuare a proiectului.
Produsele proiectului	13 localități cu sistem stabilit de colectare a deșeurilor; serviciu extins de gestiune a deșeurilor menajere; 8 locuri de muncă permanente nou-create; 70 de platforme de pre colectare a DMS construite și amenajate; 10.000 de buclețe răspândite;
Rezultatele proiectului	29.000 de persoane, 137 de agenți economici și 137 de instituții publice care beneficiază de serviciile de colectare a deșeurilor; 400 de m ³ /lună de deșeuri colectate, transportate și depozitate controlat; 57 de gunoști neautorizate lichidate; condițiilor mediului ambiant îmbunătățite: apa, aer, sol; sănătatea populației din localitățile date îmbunătățite; rezultatele proiectului la nivel regional diseminate;
Durata proiectului	12 luni;

IE. „Dezvoltarea regională durabilă prin crearea parteneriatelor în bazinul râului Bîc”

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea regională durabilă prin crearea parteneriatelor în bazinul râului Bîc”
Localizarea	Raioanele Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi;
Aplicantul	Agentia de Dezvoltare Regionala Centru;
Parteneri	Consiliile Raionale Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Promovarea parteneriatelor dintre toate părțile interesate în bazinul râului Bîc ca un instrument de rezolvare a problemelor de mediu și dezvoltare regională; Obiectivele specifice: Creșterea capacităților Consiliului de Bazin Bîc în domeniul managementului integrat al resurselor de apă; Creșterea capacităților APL situate în bazinul râului Bîc pentru atragerea de fonduri necesare prin crearea de parteneriate publice-private cu scopul de a îmbunătăți infrastructura publică, cu un impact semnificativ asupra mediului și asupra sănătății populației; Atragerea de fonduri în infrastructura publică de alimentare cu apă, canalizare și tratare a apelor uzate, managementul deșeurilor și tilizarea energiei regenerabile în bazinul râului Bîc; Informarea populației despre probleme și soluții în bazinul r. Bîc;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Scopul proiectului este îmbunătățirea managementului resurselor de apă din bazinul râului Bîc care traversează patru raioane din regiunea Centru a țării. Acesta prevede un șir de aspecte cum ar fi, promovarea îmbunătățirii serviciilor de apă și canalizare, managementului apelor de suprafață în scopul irigației, pisciculturii și recreării, îmbunătățirii managementului deșeurilor menajere solide, împăduririi terenurilor degradate din lunca râului, aplicării practicilor agricole prietenoase mediului, prevenirea secetei, inundațiilor etc.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, autoritățile locale din raioanele Călărași, Strășeni, Ialoveni și Anenii Noi, companii private din bazinul r.Bîc; 1.000.000 populație locală din bazinul r.Bîc, Guvernul RM, donatori, 3 companii private care vor beneficia de PPP; 5 APL care vor beneficia de 5 proiecte finanțate, ADR Nord și ADR Sud, APL din bazinele r. Ichel și Botna.
Activități principale	1.Managementul proiectului, coordonare și comunicare; 2.Suport pentru activitățile Consiliului de Bazin Bîc; 3.Campanie de conștientizare, informare și consolidare a capacităților ale părților interesate pe problemele de mediu și de promovare a PPP în r.Bîc; 4. Vizibilitatea proiectului;

Produsele proiectului	12 seminare cu participarea APL și alte părți interesate pe problemele r.Bîc, 3 seminare pe raion; 4 ședințe ale Consiliului de Bazin Bîc; Pagina web a Consiliului de Bazin Bîc elaborată; 4 seminare cu participarea sectorului privat, 1 seminar pe raion; Vizită de studiu în România la Comitetul de Bazin Siret; 1 masă rotundă cu donatorii din RM pe Planul de Management; 1 conferință internațională pe „Practici și experiențe în protecția mediului – Parteneriate Public-Private”; Broșuri tipărite pe apă, deșeuri și regenerabile, și PPP (1000 buc./fiecare); Planul de Management al r. Bîc elaborat cu participarea experților relevanți; Set de note conceptuale prioritare pentru bazinul r.Bîc elaborat (min.10); Festival pe r.Bîc cu participarea a 200 persoane organizat; 12 articole despre proiect scrise, 6 emisiuni TV despre proiect;
Rezultatele proiectului	300 persoane informate pe probleme importante din bazinul r.Bîc; 100 persoane informate pe PPP din bazinul r.Bîc; 5 persoane instruite pe Planuri de Management în România (pe r. Siret); 20 donatori informați despre Planul de Management pe Bîc precum și 20 persoane de decizie de nivel național din Guvern, Parlament la seminar; 100 persoane informate despre PPP în cadrul Conferinței internaționale pe PPP, cel puțin 3 PPP identificate pentru r. Bîc; Informația diseminată prompt și accesată de toate părțile interesate pe pagina web a Consiliului de Bazin Bîc; Cel puțin 5 proiecte susținute în urma elaborării Planului de management pentru r.Bîc în regiunea Centru; Întreaga populație și factorii de decizie din bazinul r.Bîc informată despre problemele importante și soluții propuse în Planul de Management pe r.Bîc.
Durata proiectului	12 luni

E. „Colectarea deșeurilor și salubritizarea localităților Lozova, Stejăreni și Vorniceni”

Denumirea proiectului	„Colectarea deșeurilor și salubritizarea localităților Lozova, Stejăreni și Vorniceni”
Localizarea	Raionul Strășeni, satele Lozova, Stejăreni și Vorniceni;
Aplicantul	Primăria c. Lozova, raionul Strășeni;
Parteneri	Primăria or. Nisporeni; Primăriile com. Ciorești, com. Seliște, com. Ciutești, s.Vînători, r-nul Nisporeni; com.Micleușeni, s.Dolna, s. Vorniceni r-nul Strășeni; satul Horodiște și satul Pîrjolteni, r-nul Călărași.
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea calității mediului ambiant cu impact pozitiv asupra sănătății și condițiilor de trai ale cetățenilor din localitățile Lozova, Stejăreni și Vorniceni; Creșterea atractivității turistice a localităților nominalizate; Educația populației vis-à-vis de protejarea mediului; Colectarea, sortarea și evacuarea deșeurilor menajerie și solide. Obiectivele specifice: Introducerea în instituțiile educaționale ori educative cu tematica “Salubritizare și sănătate” pentru formarea deprinderilor de preselecție și acumulare a deșeurilor în locuri special amenajate; Formarea abilităților de participare și activitate în parteneriat cu alte comunități beneficiare din cadrul proiectului; Extinderea serviciului regional de salubritizare din raioanele Nisporeni, Călărași și Strășeni și în comunitățile Lozova, Stejăreni și Vorniceni.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul dat va extinde arealul proiectului „Salubritizarea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos”, la cele 8 primării și 12 localități vor mai adera 2 primării cu 3 localități, care va avea serviciu de salubritizare, poligon de stocarea deșeurilor și cu extinderea de mai departe o posibilă întreprindere de prelucrare a deșeurilor prin reciclarea lor. Proiectul prevede construcția platformelor, achiziționarea de bunuri și servicii;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	3 localități: Lozova, Stejăreni și Vorniceni-5076 gospodării casnice ce constituie circa 12,0 mii locuitori, 95 agenți economici și 25 instituții publice (școli, grădinițe, case de cultură, centre de sănătate, oficii poștale ș.a.)
Activități principale	1.Lansarea proiectului; 2; Desfășurarea campaniilor publice de sensibilizare a opiniei publice cu privire la sistemul nou de management al deșeurilor; 3.Construcția și amenajarea platformelor de precolectare a DMS; 4.Achiziționarea autospecialei, containerelor și europubelelor; 5.Lansarea serviciului de salubritizare; 6.Încheierea proiectului (conferință de totalizare);
Produsele proiectului	Sistem comun de colectare a deșeurilor menajerie solide stabilit pentru cele 3 localități; Serviciu de salubritizare creat și dotat, autospecială, platforme cu containere, europubele, muncitori angajați; Infrastructură de colectare a deșeurilor, inclusiv selectivă, creată din 16 platforme de precolectare construite și dotate cu câte 4 containere fiecare de 0,76 m ³ pentru deșeuri menajerie, inclusiv 1 container pentru deșeurile din plastic; Instalate 5 panouri de informare referitor la importanța selectării, evacuării deșeurilor; Crearea a circa 4 locuri noi de muncă; Cadrul de reglementare și tarifele pentru prestarea serviciului de salubritizare aprobate de Consiliile Locale;
Rezultatele proiectului	5076 gospodării casnice informate privind implementarea noului sistem de gestionare a deșeurilor menajerie solide; 12 adunări generale desfășurate pe cartiere pentru diseminarea importanței

	proiectului; 40 gunoiști neautorizate lichidate; Arie extinsă a serviciului de colectare a deșeurilor - 3 localități; 30% a indicilor de sănătate în localitățile nominalizate crescut și îmbunătățit; Mediu ambiant curat; 5 panouri (2 mari, 3 mici) informaționale instalate; 16 platforme de precolectare a deșeurilor construite și utile; 1867 de europubele pentru colectarea deșeurilor achiziționate;
Durata proiectului	18 luni;

EI. "Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos"

Denumirea proiectului	"Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos"
Localizarea	Nisporeni, Strășeni și Călărași
Aplicantul	Primăria or. Nisporeni, r. Nisporeni;
Parteneri	CR Nisporeni, Primăria com. Micleușeni, Primăria s. Dolna r-nul Strășeni, Primăria com. Seliște, Primăria com. Ciutești, Primăria s. Vinători, Primăria com. Ciorești r-nul Nisporeni, Primăria s. Pîrjolteni, Primăria Horodiște r-nul Călărași.
Obiectivele proiectului	Obiective generale: 1. Ameliorarea calității resurselor naturale; 2. Ameliorarea condițiilor de trai ale locuitorilor din 13 localități ale raionului Nisporeni, Strășeni și Călărași. Obiective specifice: 1. Crearea condițiilor necesare realizării unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor solide în zona r.Nisporeni, Strășeni și Călărași; 2. Dezvoltarea culturii ecologice a populației din localitățile zonei date.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede crearea unui serviciu regional integrat de management al deșeurilor solide pentru 13 localități.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Beneficiarii finali ai proiectului sunt cei circa 6774 gospodării casnice ce constituie circa 21 mii locuitori, 96 agenți economici și 48 instituții publice precum școli, grădinițe, centre de sănătate, oficii poștale, centre sociale, etc. Grupurile țintă sunt cele 9 primării care includ cele 13 localități. Nisporeni și satele : Ciorești, Vulcănești, Seliște, Păruceni, Ciutești, Valea Nîmrovei și Vinători din r-nul Nisporeni ; Micleușeni, Huzun, și Dolna din r-nul Strășeni ; Pîrjolteni și Horodiște din r-nul Călărași.
Activități principale	• Desfășurarea campaniilor publice de sensibilizare a opiniei publice; • Construcția și amenajarea platformelor de precolectare a DMS; • Construcția și amenajarea poligonului ecologic pentru depozitarea DMS; • Elaborarea cadrului de reglementare și stabilire a tarifelor; • Crearea serviciului regional de salubritate unic pentru toate localitățile;
Produsele proiectului	• Sistem comun de colectare a DMS stabilit pentru 13 localități; • Serviciu de salubritate dotat; • Infrastructură de colectare a deșeurilor inclusiv selectivă creată; • 7 locuri noi de muncă create; • Circa 6800 de gospodării casnice informate privind implementarea noului sistem de gestionare a DMS.
Rezultatele proiectului	• Circa 6774 de gospodării casnice (21 mii persoane) care beneficiază de servicii de salubritate; • Poligonul de deșuri de o importanță regională; • Sistem extins de colectare selectivă a DMS; • Circa 50 de gunoiști neautorizate lichidate; • Condiții de mediu îmbunătățite; • Indicii de sănătate a populației îmbunătățite; • Arie de acoperire cu servicii de salubritate lărgită.
Durata proiectului	24 luni

EII. "Construcția poligonului modern de depozitare a deșeurilor solide"

Denumirea proiectului	"Construcția poligonului modern de depozitare a deșeurilor solide"
Localizarea	Satele Cojușna, Sireți, Roșcani, r-n Strășeni

Aplicantul	Primăria satului Cojușna, r-n Strășeni
Parteneri	Satele Sireți și Roșcani
Obiectivele proiectului	Obiectivul general al proiectului: Crearea unui sistem integrat al managementului deșeurilor la nivel regional. Obiectivele specifice: Construcția unui poligon de selectare a deșeurilor reciclabile și depozitare a deșeurilor nereciclabile pentru deservirea a 3 sate. Conștientizarea populației la necesitatea colectării selective a deșeurilor solide, ridicarea culturii sanitaro-ecologice și a nivelului de trai a populației.
Relevanța și impactul regional al proiectului	- Proiectul poate fi aplicat pe o arie geografică mai mare din regiune, prin identificarea potențialilor parteneri pentru etapa a doua a proiectului. - Rezultatele proiectului pot avea un impact pozitiv asupra unui mai mare număr de persoane din regiune. - Declanșarea unui nou gen de activitate în domeniul gestionării deșeurilor menajere și solide prin reciclarea economică și efectivă și primirea unui beneficiu financiar și ecologic.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	14882 locuitori
Activități principale	Acest proiect prevede următoarele tipuri de activități: - Construcția Poligonului modern de selectare și depozitare a deșeurilor solide în s. Cojușna - Achiziții de utilaje, tehnică specială - Activități de lichidare a gunoiștilor neautorizate - Activități de informare, publicitate și instruire a reprezentanților APL parteneri în proiectul dat, personalului serviciilor de salubritate din localitățile parteneri, desfășurarea seminarelor. - Activități de administrare, monitorizare și elaborarea cadrului regulatoriu pentru colectarea selectivă, transportarea și depozitarea deșeurilor solide. - Desfășurarea campaniilor de sensibilizare a populației cu privire la managementul deșeurilor prin organizarea și petrecerea adunărilor publice în localitățile beneficiare, publicarea articolelor în mass-media, distribuirea buchetelor și pliantelor, promovarea la televiziunea locală.
Produsele proiectului	1 poligon de stocare construit - Un greider pentru împrăștierea gunoiului menajer pe suprafața gropii - Un excavator pentru activitățile de sortare încărcare a deșeurilor reciclabile - Un tractor cu remorcă pentru transportul deșeurilor reciclabile către centrele de colectare
Rezultatele proiectului	Serviciu eficient de gestionare a deșeurilor solide
Durata proiectului	12 luni

III. "Un mediu salubru pentru dezvoltarea regională durabilă"

Denumirea proiectului	"Un mediu salubru pentru dezvoltarea regională durabilă"
Localizarea	Or.Hîncești, satele: Bozieni, Mereșeni și Logănești
Aplicantul	Primăria or.Hîncești
Parteneri	Primaria Bozieni; Primăria Mereșeni; Primaria Logănești
Obiectivele proiectului	Obiectivul general al proiectului: Dezvoltarea inițiativelor regionale în vederea îmbunătățirii factorilor de mediu în raionul Hîncești prin reducerea impactului negativ al deșeurilor menajere solide. Obiectivele specifice: - Crearea și dezvoltarea infrastructurii și a sistemului de management integrat al deșeurilor solide în orașul Hîncești. - Regionalizarea serviciilor de salubritate în zona adiacentă orașului Hîncești. - Conștientizarea și educația ecologică a cetățenilor din localitățile țintă.
Relevanța și impactul regional al proiectului	
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Consiliul și Primăria or. Hîncești; Consiliul comunal și Primăria comunei Mereșeni; Consiliul comunal și Primăria comunei Bozieni; Consiliul sătesc și Primăria s.Logănești. Beneficiarii finali: Populația orașului Hîncești (circa 16 800) și comunele: Bozieni, Mereșeni și Logănești (circa 10214)

Activități principale	Proiectul prevede acțiuni complexe, care sunt grupate în grupe de activități: • Elaborarea Proiectului Tehnic de Execuție a lucrărilor de renovare și modernizare a poligonului din orașul Hîncești la Institutul de Proiectări „IPROCOM” IPS. • Pregătirea pachetelor de acte pentru executarea lucrărilor de amenajare și modernizare a poligonului din orașul Hîncești, care va deservi localitățile: Hîncești, Logănești, Mereșeni și Bozieni. • Renovarea și modernizarea poligonului de stocare a deșeurilor menajere solide în orașul Hîncești, care va deservi localitățile: Hîncești, Logănești, Mereșeni și Bozieni. • Construcția drumului de acces la poligonul de stocare a deșeurilor solide în or. Hîncești. • Achiziționarea echipamentelor necesare pentru funcționarea eficientă a poligonului de stocare a deșeurilor solide. • Regionalizarea serviciilor de salubritate în zona adiacentă a orașului Hîncești: comuna Logănești, comuna Mereșeni și comuna Bozieni. • Organizarea lucrărilor de lichidare a gunoștilor neautorizate din or. Hîncești și din 3 localități partenere. • Organizarea campaniei de informare și conștientizare a populației din raionul Hîncești.
Produsele proiectului	1 poligon de stocare construit; 53 platforme de colectare construite; echipament și utilaj
Rezultatele proiectului	Va fi organizat un sistem regional eficient de colectare a deșeurilor în or. Hîncești și zonele adiacente: Bozieni, Mereșeni și Logănești
Durata proiectului	24 luni

Elc. **”Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/managementul deșeurilor solide”**

Denumirea proiectului	”Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/managementul deșeurilor solide”
Localizarea	20 localități din r-nele Orhei, Strășeni și Călărași
Aplicantul	Primăria comunei Vatici, r. Orhei
Parteneri	Primăria Seliște, Isacova, Neculăieuca, Morozeni, Puținței și Ghetlova (raionul Orhei); Săseni (raionul Călărași); Codreanca (raionul Strășeni), Consiliul Raional Orhei
Obiectivele proiectului	Obiectivul general al proiectului este realizarea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor menajere solide (DMS) în 20 de localități din 3 raioane: Orhei, Călărași și Strășeni. Obiectivele specifice sunt crearea unui sistem eficient de colectare și transportare a DMS în 3 raioane; crearea unui serviciu de salubritate; conștientizarea populației referitor la necesitatea gestionării eficiente a DMS; ridicarea nivelului de trai a populației.
Relevanța și impactul regional al proiectului	”Printre efectele multiple cele mai importante sunt: deoarece suntem 20 localități credem că experiența noastră va avea un impact benefic asupra altor localități din regiune și planificăm, în viitor, extinderea serviciilor de salubritate pe o arie geografică mai mare; identificarea potențialilor donatori pentru etapa II a proiectului, în vederea primirii unui suport financiar și realizării scopului propus, efect de trambulină pentru celelalte localități; declanșarea unui nou gen de activitate (în domeniul gestionării deșeurilor menajere solide) în zona Codrilor”
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Beneficiarii finali ai proiectului sunt: circa 25 de mii de locuitori ai localităților sus-menționate, 68 de agenți economici, 107 instituții publice.
Activități principale	Activități majore planificate: • Finisarea platformelor prin instalarea carcaselor de metal; • Construcția poligonului de depozitare DMS; • Crearea întreprinderii de salubritate; • Desfășurarea campaniei publice de conștientizare și sensibilizare a opiniei publice; • Procurarea urnelor stradale; • Dotarea serviciului de salubritate cu facilitățile necesare: oficiu, tehnică și echipament;
Produsele proiectului	1 poligon de stocare construit; 77 platforme de colectare construite, echipament și utilaj achiziționat
Rezultatele proiectului	25.000 de persoane, 68 de agenți economici și 107 de instituții publice beneficiari ai serviciului de colectare a deșeurilor
Durata proiectului	18 luni

6.2. Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Construcția Poligonului de depozitare și livrare a deșeurilor animaliere de pe teritoriul aferent Fermei de porcine în extravilanul orașului Hîncești”	5 000,0 mii Lei	5 000,0 mii Lei		
2.	„Sistem de management integrat de gestionare al deșeurilor menajere pentru 26 comune din 3 raioane și municipiul Chișinău”	26 935,61 mii Lei	19 985,19 mii Lei	6 950,42 mii Lei	
3.	„Managementul deșeurilor solide în raionul Ialoveni pentru comunele Răzeni, Gangura, Tîpala, Zîmbreni, Mileștii Mici, și satele Costești, Hansca, Cărbuna, Cîgîrleni, Puhoi, Văratic, Horăști, Molești din raionul Ialoveni și satul Buțeni din raionul Hîncești”.	24 740,43 mii Lei	24 667, 43 mii Lei	73,0 mii Lei	
4.	„Managementul deșeurilor pentru o dezvoltare durabilă”	17 015, 43 mii Lei	13 000,0 mii Lei	4 015,43 mii Lei	
5.	„Managementul deșeurilor solide în orașul Anenii Noi ”	1 122, 25 mii Lei	955,0 mii Lei	167,25 mii Lei	
6.	„Crearea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor în 9 localități din raionul Telenești”	18 196,8 mii Lei	18 174,7 mii Lei	22, 1 mii Lei	
7.	“Îmbunătățirea serviciilor municipale privind extinderea sistemului de colectare a deșeurilor solide, eliminarea controlată și măsurile de reducere a deșeurilor în raionul Șoldănești și alte localități din bazinul râului Ciorna”	28 872, 69 mii Lei	10 000,0 mii Lei	5 980,269 mii Lei	12 892,421 mii Lei, FEN
8.	„Extinderea și modernizarea sistemului existent de management al	5 080,05 mii Lei	4 629,17 mii Lei	450,875 mii Lei	

	<i>deșeurilor în localitățile raionului Orhei, etapa II</i>				
9.	<i>„Dezvoltarea regională durabilă prin crearea parteneriatelor în bazinul râului Bîc”</i>	<i>2 200,0 mii Lei</i>	<i>2 200,0 mii Lei</i>		
10.	<i>„Colectarea deșeurilor și salubritatea localităților Lozova, Stejăreni și Vorniceni”</i>	<i>3 279,8 mii lei</i>	<i>3 153,8 mii lei</i>	<i>126,0 mii Lei</i>	
11.	<i>Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos</i>	<i>10 705, 1mii Lei</i>	<i>10 705, 1mii Lei</i>		
12.	<i>Construcția poligonului modern de depozitare a deșeurilor solide</i>	<i>4 056,52 mii Lei</i>	<i>4 056,52 mii Lei</i>		
13.	<i>Un mediu salubru pentru dezvoltarea regională durabilă</i>	<i>12 542, 86 mii Lei</i>	<i>12 477, 86 mii Lei</i>	<i>65, 00 miiLei</i>	
14.	<i>Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/managementul deșeurilor solide</i>	<i>17 928,31 mii lei</i>	<i>17 518,31</i>	<i>410,00 mii Lei</i>	
Total:		<i>177 675,84 mii Lei</i>	<i>146 523,08 mii Lei</i>	<i>18 260.344 mii Lei</i>	<i>12 892,421 mii Lei</i>

Programul 7. Dezvoltarea infrastructurii de turism, servicii și marketing

Descrierea situației

RDC reprezintă un înalt potențial turistic, care este asigurat de existența unor resurse naturale specifice reprezentate prin fondul forestier, resursele acvatice, rezervațiile peisagistice și numeroase monumente cu destinație turistică, arii extinse de păduri relict și peisaje pitorești relativ bine păstrate, fapt ce permite dezvoltarea diverselor proiecte în domeniu. În RDC sunt amplasate Rezervațiile științifice Codrii și Plaiul Fagului, Rezervațiile naturale și peisagistice: Molești - Răzeni, Sadova, Saharna, Țipova, Trebugeni, diverse așezări paleolitice și neolitice multistratiale, numeroase mănăstiri pitorești: Căpriana, Curchi, Butuceni, Saharna, Condrița, etc.

Prin această zonă își are traseul principal „Drumul vinului” care include cele mai importante puncte de vinificație (Mileștii Mici, Ialoveni, Cojușna, Brănești, Peresecina), vinotecile Ialoveni, Mileștii Mici, Peresecina, Hâncești. De asemenea, pentru turiști prezintă interes Complexul muzeal „Orheiul Vechi”, Muzeul Meșteșugurilor Populare din s. Ivancea, precum și așezările pitorești din satele Saharna, Japca, Țipova. Aceste locuri sunt foarte atractive pentru turiștii naționali și internaționali. De asemenea, în regiune sunt amplasate cele mai mari mănăstiri ale Moldovei (Căpriana, Hâncu, Dobrușa, Hârjaucă, Racovăț, Curchi, etc). Punerea în valoare a acestor destinații turistice necesită atât dezvoltarea infrastructurii, cât și promovarea lor pentru a deveni cunoscute pentru turiștii internaționali.

Fiind o regiune de conexie a câtorva zone biogeografice cu diverse arii umede și împădurite, numeroase monumente arheologice, istorice și naturale, fapt ce oferă posibilități sporite pentru dezvoltarea proiectelor regionale de mediu, turistice, recreative și balneologice, etc

Obiectivele Programului

- Promovarea potențialului turistic al RDC.
- Atragerea investițiilor în infrastructura turistică din RDC.
- Încadrarea patrimoniului turistic din RDC în circuitul turistic național și internațional.
- Promovarea dezvoltării activității antreprenoriale în domeniul turistic.
- Acordarea suportului consultativ APL și altor actori regional în elaborarea proiectelor în domeniul turismului.

Caracteristici generale ale programului:

Nr. proiecte de dezvoltare regională	Indicatori de performanță	Aria de intervenție (raioane)	Valoarea proiectelor	
			Valoarea totală a proiectelor	Suma solicitată de la FNDR
7	• 8 muzee renovate; • 8 monumente istorice renovate; • 16 parcuri auto amenajate; • 69 de popasuri amenajate; • 16 centre info create; • 5 camping-uri construite (cu condiții de cazare) • 1 complex turistic sportiv construit • 2 expoziții organizate; • Conacul Manuc Bey restaurat • Materiale informative și promoționale elaborate etc.	Orhei, Călărași, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Șoldănești, Rezina, Dubăsari, Telenești, Nisporeni	74,590.63	63,652.40

7.1. Proiecte investiționale

I. „Sporirea atractivității turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent”

Denumirea proiectului	„Sporirea atractivității turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent”
Localizarea	Primăriile Donici, Orhei, Cucuruzeni, Raionul Orhei, Codreanca, raionul Strășeni, Sărătenii-Vechi, raionul Telenești.
Aplicantul	Primăria Donici, r. Orhei;
Parteneri	1.Prim. Orhei, 2.prim.Cucuruzeni, raionul Orhei, 3.Consiliul Raional Orhei; 4.prim.Codreanca, raionul Strășeni, 5.prim. Sărătenii-Vechi, raionul Telenești.
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Consolidarea eforturilor pentru ridicarea gradului de atractivitate investițională și creșterea imaginii turistice a localităților din zona Centru a țării prin crearea traseului turistic „Drumul muzeelor”. Obiectivele specifice: Valorificarea resurselor atractive ale cadrului natural, crearea premiselor pentru atragerea turiștilor, promovarea localităților la nivel național și internațional, oferirea oportunităților către cetățeni pentru desfășurarea activităților turistice, valorificarea monumentelor naturale și artificiale, renovarea obiectivelor de menire culturală, oferirea oportunităților pentru crearea noilor locuri de muncă.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Necesitățile regiunii respective se referă în primul rând la necesitatea dezvoltării turismului rural , având în vedere multitudinea de obiective turistice de importanță națională situată în această zonă, ameliorarea imaginii generale a localităților prin crearea unui aspect estetic, atragerea turiștilor și dezvoltarea turismului rural, amenajarea infrastructurii locale pentru a realiza aceste scopuri, etc. Cea mai persistentă rămîne necesitatea de a crește numărul de turiști

	și de a crește numărul de zile petrecute de ei pe teritoriul localităților respective; necesitatea de a crește veniturile generale per localitate în urma vizitelor turiștilor, etc.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	630 de agenți economici, 55 instituții publice; 5 primării cu 10 localități: s. Donici, Camencea, Pocșești, or. Orhei, s. Cucuruzeni, Ocnita Țărani, (raionul Orhei), Codreanca, Lupa-Recea (raionul Strășeni), Sărătenii-Vechi, Zahareuca (raionul Telenești), precum și Consiliile Raionale Telenești și Orhei- 44,4 mii de locuitori ai localităților sus-menționate.
Activități principale	1. Organizarea conferinței de lansare a proiectului; 2. Elaborarea deciziilor de către Administrațiile Publice Locale; 3. Crearea traseului turistic „Drumul muzeelor”; 4. Renovarea obiectivelor turistice; 5. Amenajarea parcurilor în jurul obiectivelor; 6. Renovarea stațiilor auto de pasageri din localități; 7. Amenajarea popasurilor turistice în localități; 8. Amenajarea intrărilor în localitățile beneficiare; 9. Amplasarea panourilor mari informative; 10. Instalarea urnelor stradale; 11. Nivelarea drumului de acces către obiectivele culturale; 12. Elaborarea și distribuirea materialului publicitar și de promovare; 13. Difuzarea emisiunilor la televiziunea națională; 14. Organizarea adunărilor generale ale comunităților; 15. Îmbunătățirea gradului de informativitate și estetizare a atracțiilor turistice. 16. Susținerea APL în reabilitarea turistică a locațiilor turistice/ taberelor estivale din raioane.
Produsele proiectului	10 localități amenajate, atractive din punct de vedere turistic; 5 muzee ca obiective turistice renovate și amenajate; 3 parcuri amenajate, zone verzi create în localitățile beneficiare; 5 locuri de muncă nou-create; 10 intrări în localități amenajate; 20 de panouri informative amenajate; 30 de popasuri turistice amenajate; 5300 m.p. de trotuare amenajate, pavate.
Rezultatele proiectului	44,4 mii de persoane, 630 de agenți economici și 55 de instituții publice beneficiari în urma implementării acestui proiect; locații pentru investiții și turism regionale relansat; venituri generale și din turism crescute; număr crescut de turiști atrași; durate medii de ședere a turiștilor crescute; valoarea investițiilor atrase în RDC; număr de întreprinderi direct și indirect implicate; număr de accesări site centre de informare și promovare turistică crescut;
Durata proiectului	12 luni;

II. **„Deschiderea traseului turistic (Vama Veche Lăpușna) prin restaurarea obiectelor de patrimoniu istoric, Conacul „Manuc-Bey” din or. Hîncești , Locația geto-dacică din s. Stolniceni”**

Denumirea proiectului	„Deschiderea traseului turistic (Vama Veche Lăpușna) prin restaurarea obiectelor de patrimoniu istoric, Conacul „Manuc-Bey” din or. Hîncești , Locația geto-dacică din s. Stolniceni”
Localizarea	Raionul Hîncești, orașul Hîncești și satul Stolniceni;
Aplicantul	Consiliul Raional Hîncești, raionul Hîncești, Republica Moldova;
Parteneri	1. Primăria Stolniceni, raionul Hîncești, 2. Direcția Cultură a Consiliului Raional Hîncești;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Îmbunătățirea situației economice și sociale prin creșterea contribuției sectorului de turism la economia regională Obiectivele specifice: Reabilitarea într-o perioadă de 24 luni a Casei contesei Dolgorukii din cadrul Complexului de clădiri „Manuc-Bey” ; Valorificarea obiectivelor turistice din regiune; Dezvoltarea potențialului de valorificare a zonei turistice; Creșterea gradului de conștientizare asupra importanței prezentului proiect.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul urmărește reabilitarea Casei contesei Dolgorukii, includerea Complexului muzeistico-turistic Conacul-Parc „Manuc-Bey” din or. Hîncești, Cetății geto-dacice din satul Stolniceni și Mănăstirii Hînceu în circuitul turistic al RM, intensificarea contactelor între specialiștii în domeniul patrimoniului cultural din țară, creșterea gradului de promovare și eficientizare a turismului. Constituirea unui traseu turistic intern de o asemenea valoare, pe lângă avantajele economice, va servi drept imbold la o mai bună cunoaștere a istoriei și culturii ținutului natal.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Locuitorii or. Hîncești și s. Stolniceni – circa 17 mii persoane; APL de nivelul I și II din raion – Primăriile Hîncești și Stolniceni, Consiliul Raional Hîncești; Turiștii care vizitează zonele turistice ale raionului Hîncești; Operatori în turism, firme turistice, firme de construcție ce vor oferi bunuri și presta serviciile solicitate; Implementatorii proiectului. Populația raionului Hîncești, în ansamblu – circa 120 mii de locuitori.
Activități principale	1. Activități de coordonare, comunicare și management de proiect; 2. Reabilitarea și amenajarea obiectivelor turistice; 3. Creșterea gradului de conștientizare a importanței turistice și asigurarea vizibilității proiectului;

Produsele proiectului	Casa contesei Dolgorukii restaurată și amenajată cu expoziție a Locației geto-dacice și vinotecă; 200 m de treceri subterane restaurate de la Conacul Manuc-Bey și amenajate cu expoziții pentru a fi incluse în traseul turistic; 10 ha de teritoriu a Complexului „Manuc-Bey” amenajate; 2 ha de teritoriu a Locației geto-dacice din s. Stolniceni amenajate; 2,0 km de drum de acces spre Locația geto-dacică din s. Stolniceni construite; Nivel crescut de dezvoltare a economiei grație deschiderii noilor locuri de muncă în sectorul turismului.
Rezultatele proiectului	Trei obiecte importante din raionul Hîncești: Mănăstirea Hîncu, Locația geto-dacică din s. Stolniceni și Complexul de cladiri „Manuc Bey” din or. Hîncești introduse în circuitul turistic al RM; Oferte turistice ale raionului diversificate; Piață extinsă a serviciilor turistice prestate; Noi locuri de muncă în sectorul turismului create; Defalcări sporite în buget din partea prestatorilor de servicii turistice; Populația va obține un plus de satisfacție, mîndrie și cunoștințe mai profunde despre istoricul plaiului.
Durata proiectului	24 luni;

III. „Dezvoltarea atractivității turistice în mediul rural din lunca râului Nistru”

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea atractivității turistice în mediul rural din lunca râului Nistru”
Localizarea	Doroțcaia, Pohrebea, Coșnița, Pîrîta, Ustia, Holercani, Marcăuți, Oxentea, Molovata, Molovata Nouă, Cocieri, Corjova;
Aplicantul	Consiliul Raional Dubăsari;
Parteneri	1.Prim. Oxentea, 2. prim.Marcăuți, 3. prim.Molovata, 4.prim.Coșnița, 5.prim. or. Criuleni, 6.Consiliul Raional Criuleni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Valorificarea potențialului turistic existent în lunca râului Nistru; Obiectivele specifice: Reabilitarea monumentului arhitectural din s. Pohrebea; Fondarea și dotarea cu mijloace necesare a unei agenții turistice (instituție publică); Crearea a 3 puncte de atracție turistică; Instituirea punctelor de informare Coșnița și Criuleni; Deschiderea traseului turistic Oxentea – Criuleni – Pohrebea;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul urmărește crearea de noi puncte de atractivitate turistică în Zona de RDC, prin reabilitarea unor obiective turistice și promovarea sectorului dat pe ambele maluri ale râului Nistru și vine în susținerea și promovarea dezvoltării organizațiilor care activează în domeniul turismului, prestării serviciilor de întremare a sănătății și agrement în regiunea vizată. Ca urmare a implementării proiectului în regiune vor putea fi promovate cu mai mult succes astfel de activități precum turismul ecologic, turismul rural, turismul de aventură;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Administrațiile publice locale implicate în proiect primăriile s. Oxentea, Marcăuți, Molovata, s. Coșnița și or. Criuleni, consiliile raionale Dubăsari și Criuleni; Agenții economice din aria de acoperire a proiectului; Personalul Agenției turistice formate; Locuitorii comunităților din aria de acoperire a proiectului; Turiști; Agenți economici; Aplicant și parteneri implicați în implementarea proiectului;
Activități principale	1.Crearea grupului de monitorizare a implementării proiectului; 2.Identificarea și contractarea întreprinderilor pentru demararea lucrărilor de construcție planificate; 3.Informarea populației regiunii despre proiect, obiectivele și rezultatele scontate ale acestuia; 4.Demararea lucrărilor de construcție; 5.Instituirea Agenției turistice; 6.Procurarea mijloacelor necesare pentru punctele de atracție turistică; 7.Aprobarea planului de activitate a Agenției turistice și a traseului turistic Oxentea - Criuleni – Pohrebea; 8.Deschiderea punctelor de informare în or. Criuleni și s. Coșnița; 9. Darea în exploatare a sitului turistic reabilitat din s. Pohrebea și a punctelor de atracție turistică amenajate cu deschiderea traseului turistic nominalizat.
Produsele proiectului	Agenție turistică instituită pe lângă Consiliul raional Dubăsari; 5 locuri de muncă nou create; 1 monument arhitectural de importanță atât regională cât și națională reabilitat; 2 zone de agrement amenajate; 1 traseu turistic instituit pe itinerarul Oxentea – Criuleni – Pohrebea; 2 puncte de informare instituite; 2 expoziții de opere confecționate manual, petrecute.
Rezultatele proiectului	Circuit turistic nou format a monumentului arhitectural din s. Pohrebea reabilitat, amenajat și inclus; Potențial turistic valorificat din lunca r. Nistru și promovat la nivel național; Număr de turiști atrași în regiunea de proiect sporit; venit generat de turism inclusiv pentru sectorul privat din regiune crescut; Venituri suplimentare la bugetele administrației publice locale din impozitele și taxele locale majorate indirect; Arte tradiționale în rîndul populației promovate și dezvoltate; număr de locuri de muncă nou formate în aria de implementare a proiectului crescut;
Durata proiectului	24 luni;

Iș. „Traseul turistic în 9 localități – crearea oportunităților de investire în turism”

Denumirea proiectului	„Traseul turistic în 9 localități – crearea oportunităților de investire în turism”
Localizarea	satele/comunele Ruseștii Noi, Văsieni, Ulmu, Suruceni din raionul Ialoveni; satul Condița din mun. Chișinău; satul Drăgușenii Noi din raionul Hîncești; satul Căpriana din raionul Strășeni și satul Bursuc din raionul Nisporeni
Aplicantul	Primăria satului Ulmu;
Parteneri	1.Primăria s. Drăgușenii Noi (r-nul Hîncești), 2.prim. com. Ruseștii Noi, 3.prim.Văsieni, 4.prim Suruceni, (r-nul Ialoveni), 5.prim. Bursuc (r-nul Nisporeni), 6.prim. Căpriana (r-nul Strășeni); Asociați: Chiriac Olga (s. Drăgușenii Noi), SC „Poiana codrilor” SRL, GT „Zdrobău Valeriu Ion”, mănăstirea „Sf. Nicolae” din s. Condița (mun. Chișinău;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Crearea oportunităților de atragere a turiștilor străini și locali în regiunea de dezvoltare Centru; Obiectivele specifice:
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul respectiv prevede restaurarea, renovarea și amenajarea edificiilor/obiectivelor turistice; Proiectul are o importanță de ordin local și regional, ținând cont de faptul că starea de mediu afectează în mod direct confortul populației și atractivitatea regiunii. Pe de altă parte, atractivitatea turistică influențează direct calitatea vieții populației;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	APL-urile partenere la proiect, agenții economici, meșteșugarii. Populația satele/comunelor Ruseștii Noi, Văsieni, Ulmu, Suruceni din raionul Ialoveni; satul Condița din mun. Chișinău; satul Drăgușenii Noi din raionul Hîncești; satul Căpriana din raionul Strășeni și satul Bursuc din raionul Nisporeni (cca 22 500 locuitori); agenții economici care deserve localitățile respective;
Activități principale	1.Amenajarea Mobilei funerare-monument istoric de importanță locală (s. Ulmu); 2. Crearea unui muzeu cu amenajarea teritoriului aferent; 3. Amenajarea teritoriului bisericii „Intrarea în templu a Maicii Domnului”; 4.Renovarea fântinii partizanilor și a monumentului mormîntul ostașilor căzuți în 1944; 5. Crearea unei zone de odihnă pentru turiști pe malul iazului Ulmu, inclusiv cu amenajarea a 2 stadioane de volei de plajă (s. Ulmu, r-nul Ialoveni); 6.Restaurarea bisericii „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil”; 7.Renovarea muzeului cu deschiderea unei crame rustice; 8. Amenajarea unui parc de odihnă și agrement pe dealul Țiglei; 9. Crearea unui muzeu de obiecte naționale în satul Ruseștii Noi; 10. Crearea unei miniparcări amenajate în preajma complexului edilitar al mănăstirii „Sf. Gheorghe”; 11. Crearea Aleii Voievozilor în apropierea mănăstirii Căpriana; 12. Amenajarea unui parc la intrarea în mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului”; 13. Amenajarea unui zid de protecție a mănăstirii de la alunecările de teren locale; 14. Amenajarea unei parcări auto cu îmbunătățirea factorilor turistici și de mediu în apropierea mănăstirii Hîncu; 15. Amenajarea cetății de pămînt cu 4 vetre umane care dăinuiau aici cu mult pînă la nașterea lui Hristos, cu construcția unui machet improvizat al cetății; 16.Renovarea „fântinii Partizanilor”;
Produsele proiectului	Hărți/ghiduri investiționale și de turism; 7 monumente istorice de importanță locală/națională renovate/reabilitate; 3 muzee construite/renovate; 3 zone de agrement și odihnă amenajate; o alee nou-creată; 3 autoparcări nou-create și amenajate;
Rezultatele proiectului	Număr de întreprinderi direct și indirect implicate; Relansarea unor locații pentru investiții și turism regionale; Venituri generale și din turism crescute; număr de turiști atrași crescut; Durate medii de ședere a turiștilor crescute;
Durata proiectului	24 luni;

Ș. „Construcția Complexului Turistic Sportiv”

Denumirea proiectului	„Construcția Complexului Turistic Sportiv”
Localizarea	Raionul Călărași, localitățile: s. Vălcineț, or. Călărași, s. Sipoteni, s. Peticeni, s. Temeleuți, s. Tuzara.
Aplicantul	Primăria satului Vălcineț;
Parteneri	1.Orașul Călărași, 2.prim.Sipoteni, 3.prim. Peticeni, 4.prim. Temeleuți, 5.prim.comuna Tuzara;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Dezvoltarea turismului sportiv prin organizarea competițiilor sportive, atragerea turiștilor și tineretului în activități sportive de nivel regional, național și internațional. Obiectivele specifice: 1.Crearea condițiilor optime de dezvoltare a turismului sportiv regional prin construcția centrului turistic sportiv în s. Vălcineț; 2. Promovarea zonelor

	turistice sportive din regiunea Centru prin elaborarea Ghidului Turistic Sportiv. 3. Conștientizarea tinerilor privind modul sănătos de viață prin organizarea competițiilor sportive.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul prevede construcția complexului sportiv și elaborarea unui ghid turistic, în care vor fi incluse traseele turistice și sportive din regiunea Centru, ce va da posibilitatea atragerii turiștilor vizitarea acestor obiecte și participarea lor la diferite competiții sportive naționale și internaționale. Iar conform ghidului turistic sportiv vor fi efectuate excursii pe aceste trasee turistice, fapt care va pune în valoare turismul național, dezvoltând economic regiunea;
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	29500 populația s. Vălcineț și localităților partenere, 5000 de tineri cuprinși între vîrsta 10-30 ani, 500 de turiști anual care vor participa la competițiile sportive.
Activități principale	1. Construcția Centrului Sportiv Turistic, amenajarea teritoriului centrului în s. Vălcineț; 2. Identificarea obiectelor turistice sportive regionale și elaborarea Ghidului Turistic Sportiv; 3. Organizarea și desfășurarea competițiilor sportive, conștientizarea populației;
Produsele proiectului	Complexul turistic sportiv construit; Ghid Turistic Sportiv elaborat, 1500 de exemplare editate; Competiții sportive în Centrul Construit organizate și petrecute.
Rezultatele proiectului	500 de turiști atrași anual în zona complexului turistic sportiv; venituri generate de prestarea serviciilor de turism sportiv crescute, Regiune dezvoltată economic; Factori de sănătate a 5000 de tineri și a populației beneficiare îmbunătățiți; Atractivitate turistică îmbunătățită și crescută; Sportivi de performanță crescut;
Durata proiectului	24 luni;

5.1. „Dezvoltarea turismului regional în zona Parcului Național Orheiul Vechi”

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea turismului regional în zona Parcului Național Orheiul Vechi”
Localizarea	14 primării din 3 raioane: 1) Orhei: Vatici, Morozeni, Seliște, Pohorniceni, Piatra, Ivancea, Trebujeni, Peresecina, Donici; 2) Călărași: Săseni, Bravicea, 3) Strășeni: Codreanca, Țigănești, Onești.
Aplicantul	Primăria comunei Vatici
Parteneri	APL parteneri din localitățile menționate din cele 3 raioane (14 parteneri);
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Sporirea gradului de atractivitate investițională și vizibilitate turistică a locațiilor de importanță regională în PN Orhei. Obiectivele specifice: 1. Crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii și serviciilor turistice în PN Orhei; 2. Întărirea capacităților administrative, profesionale și a resurselor umane pentru activități de cooperare intercomunitară; 3. Diversificarea economiei regionale prin promovarea serviciilor și turismului; 4. Amenajarea unor terenuri în scopuri turistice (popasuri, campinguri, turnuri de observare a naturii, piețe de artizanat) la o distanță de maxim 1 oră de la capitala Chișinău.
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul presupune implementarea principiilor de cooperare intermunicipală și anume: organizarea, reglementarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea, gestionarea în comun a APL-parteneri a activităților din Proiect, dar și gestionarea ulterioară, iarăși în comun, a infrastructurii de turism.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	APL aplicant; APL parteneri din localitățile menționate (14 parteneri) Elevi / studenți / fermieri din microregiunea respectivă; Peste 8 mii clienți unitari deserviți pe parcursul primului an de activitate la toate categoriile de servicii;
Activități principale	1. Crearea echipei de implementare; 2. Lansarea proiectului; 3. Amenajarea campingurilor și popasurilor turistice; 4. Activități de marcare a traseelor și de informare turistică; 5. Amenajarea piețelor de comercializare; 6. Reparația Centrului de vizite; 7. Dezvoltarea resurselor umane; 8. Elaborarea Programului de Dezvoltare a Parcului Național Orhei; 9. Promovarea destinațiilor regionale investiționale și de turism; 10. Încheierea proiectului.
Produsele proiectului	Program de Dezvoltare a Turismului și Plan de Amenajare Turistică a Teritoriului, elaborat/aprobat de administrația PN Orhei; 3 Centre info turism și 7 automate info turism; 5 campinguri cu capacitatea totală: 60 locuri cazare în căsuțe, 50 locuri cazare în cort, 200 locuri în foșoare; 34 popasuri (a câte 2 foșoare), masă și scaune, urne, vetre pentru foc; 12 tarabe pietre tradiționale și de artizanat; 68 locuri amenajate pentru cazare; 1200 marcaje pentru 5 trasee forestiere; 350 indicatoare rutiere trasee auto și 33 panouri info; 8 unități transport (motociclete); 39 locuri noi de muncă create; Număr sporit de turiști deserviți anual;
Rezultatele	Dezvoltarea organizată a activităților turistice din zonă prin punerea în circulație economică a

proiectului	unei infrastructuri de turism adecvate cu un nivel înalt de deservire a vizitatorilor; Grad sporit de atractivitate turistică a zonei și promovarea ei pe plan național/ internațional; Vizibilitate crescută a Parcului Național Orhei ca destinație turistică națională și regională; Ramuri de turism dezvoltate, comerț și servicii, prin creșterea nivelului de competență antreprenorială și respectiv a bunăstării populației din zonă; Populație conștientizată pe probleme ecologice și de protecție a mediului; Venituri crescute generale și din turism cu 30% în primii 5 ani pentru PN Orhei; Număr de turiști atrași, cu minim 20-25% anual crescuți; Durată medie de ședere a turiștilor – de la 2 zile la 4-5 zile crescută;
Durata proiectului	24 luni;

șII. „Dezvoltarea rutei turistice Rogojeni - Dobrușa -Cușelăuca -Cobîlea -Vadul-Rașcov - Climăuții de Jos - Șoldănești - Saharna - Țipova - Horodiște -Cuizăuca - Trifești - Pripiceni”

Denumirea proiectului	„Dezvoltarea rutei turistice Rogojeni - Dobrușa -Cușelăuca -Cobîlea - Vadul-Rașcov - Climăuții de Jos - Șoldănești - Saharna - Țipova - Horodiște -Cuizăuca - Trifești - Pripiceni”
Localizarea	Raioanele Șoldănești și Rezina, localitățile Rogojeni – Dobrușa – Cușelăuca –Cobîlea – Vadul-Rașcov - Climăuții de Jos - Șoldănești – Saharna – Țipova - Horodiște-Cuizăuca - Trifești – Pripiceni;
Aplicantul	Consiliul raional Șoldănești;
Parteneri	1.CR Rezina, 2.or. Șoldănești, 3.pr. com Rogojeni, 4.pr. com. Dobrușa, 5. pr. com. Cotiujenii Mari, 6.pr. sat. Cobîlea, 7.pr. com. Vadul Rașcov, 8.pr. com. Climăuții de Jos, 9. pr. sat. Saharna, 10.pr. sat. Țipova, 11.pr. sat. Horodiște, 12.pr. sat. Cuizăuca, 13.pr. sat. Trifești, 14.pr. sat. Pripiceni;
Obiectivele proiectului	Obiectivul general: Creșterea atractivității raionului Șoldănești și Rezina din regiunea Centru, R.Moldova prin facilitarea accesului turiștilor la informații, servicii de informare și evenimente specifice. Obiectivul specific: Dezvoltarea modalităților de promovare a turismului și eficientizarea acestui sector în regiunea Centru raioanele Șoldănești-Rezina; Îmbunătățirea cooperării între instituțiile vizate, prin realizarea schimburilor de experiență și bune practici; Creșterea numărului de turiști prin promovarea online și offline a turismului; Organizarea unor campanii de informare și publicitate a proiectului în regiunea Centru;
Relevanța și impactul regional al proiectului	Proiectul propus vine spre îmbunătățirea situației economice a regiunii, prin cooperare optimă la nivelul structurilor implicate în activitatea turistică, cooperare ce ia forma unor parteneriate regionale puternice, prin promovarea și dezvoltarea unui centru de informare turistică și instalarea de infochioscuri în zonele de interes se va putea realiza promovarea turismului local precum și dincolo de frontiera fizică. Prin implementarea activităților din proiect va fi posibilă creșterea cererii pentru servicii turistice, cu potențial de extindere către un număr crescut de turiști.
Beneficiarii finali ai proiectului / grupurile țintă	Utilizatorii sistemului informatic integrat; Angajați din centrele de promovare turistică; Populația din zona care va urmări campania de conștientizare; Turiști; Participanți la workshopuri și vizitele de studiu; CR Șoldănești și CR Rezina; Persoanele care trăiesc în regiunea Centru vizate de proiect.
Activități principale	1. Organizarea procedurilor de achiziție publică; 2.Monitorizarea proiectului; 3.Crearea și dezvoltarea platformei; 4.Organizarea sesiunilor de instruire ale utilizatorilor sistemului; 5.Instalarea infochioscurilor; 6.Amenajarea stațiilor de parcare. 7.Organizarea workshopurilor între parteneri și operatorii de turism din zonă; 8. Organizarea campaniei de conștientizare și informare, inclusiv editarea materialelor promoționale, spoturilor TV; 9.Activități de informare și de promovare a proiectului.
Produsele proiectului	O strategie comună de promovare și valorificare a turismului, produsul contribuției Agenției de Turism; 1 platformă dezvoltată și funcțională cu o baza de date actualizată; 13 infochioscuri instalate și intergrate; 15 utilizatori instruiți; 300 urne stradale achiziționate; 8 stații de parcare amenajate și asfaltate; 15 panouri informative 2m x 3m; 100 panouri informative 0,4m x 0,6m; 1000 broșuri de prezentare a proiectului; 1000 pliante de prezentare mijloace de promovare;
Rezultatele proiectului	Zonă turistică națională în regiunea Centru relansată; Strategie comună de promovare și valorificare a turismului publicată; 1 portal web cu o baza de date actualizată; 13 locații turistice beneficiare în urma implementării proiectului; 13 infochioscuri instalate și integrate; 8 stații de parcare amenajate și asfaltate; 15 panouri informative 2m x 3m, instalate; 100 panouri

	informative 0,4m x 0,6m, instalate; 300 urne stradale, instalate; Număr crescut de turiști, 8000 turiști anual; 1000 broșuri de prezentare a proiectului; 1000 pliante de prezentare distribuite vizitatorilor; Evenimente culturale de importanță regională realizate și capacități consolidate în promovarea regiunii ca destinație turistică nouă și ospitalieră; 18 locuri de muncă create.
Durata proiectului	12 luni;

7.2. Bugetul integrat al programului

Nr.	Proiect	Finanțare, mii lei			
		Total Proiect	FNDR	Contribuția	Alte surse
1.	„Sporirea atractivității turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent”	5 639,49 mii Lei	4 969,49 mii Lei	670, 0 mii Lei	
2.	„Deschiderea traseului turistic (Vama Veche Lăpușna) prin restaurarea obiectelor de patrimoniu istoric, Conacul „Manuc-Bey” din or. Hincești, Locația geto-dacică din s. Stolniceni”	23 500 mii Lei	23 500 mii Lei		
3.	„Dezvoltarea atractivității turistice în mediul rural din lunca râului Nistru”	4 976 ,027 mii Lei	4 976, 027 mii lei		
4.	„Traseul turistic în 9 localități – crearea oportunităților de investire în turism”	19 300,026 mii Lei	11 097,026 mii Lei	8 203, 0 mii Lei	
5.	„Construcția Complexului Turistic Sportiv”	4 125,510 mii Lei	3 400 mii Lei	725,51 mii Lei	
6.	„Dezvoltarea turismului regional în zona Parcului Național Orheiul Vechi”	12 349,572 mii Lei	11 024,855 mii Lei	1 324, 717 mii Lei	
7.	„Dezvoltarea rutei turistice Rogojeni - Dobrușa -Cușelăuca -Cobîlea - Vadul-Rașcov - Climauții de Jos - Șoldănești - Saharna - Țipova - Horodiște -Cuizăuca - Trifești - Pripiceni”	4 700 mii Lei	4 685 mii Lei	15 mii Lei	
TOTAL:	7 proiecte	74 590,625 mii Lei	63 652,398 mii Lei	10 938,227 mii Lei	

Programul 8. Dezvoltarea resurselor umane și consolidarea capacităților

Descrierea situației

Disponibilitatea de resurse umane calificate cu profiluri potrivite necesităților de calificare ale economiei și întreprinderilor regionale sunt esențiale pentru competitivitatea economică și reprezintă o premisă în aspirațiile regiunii de atragere a investițiilor suplimentare.

Accesul la locurile de muncă în regiune crește pe măsură ce forța de muncă devine mai competitivă, mai bine instruită prin intermediul sistemelor îmbunătățite de suport (inclusiv instruire oferită prin intermediul centrelor de șomaj și programe de studii noi în învățământul secundar și profesional).

În consecință, este necesar să se creeze o forță de muncă aptă de angajare pe parcursul unui termen mediu, în baza unei înțelegeri mai bune a pieței muncii locale / regionale, tendințelor, necesităților și a cerințelor de perspectivă ale mediului de afaceri. În acest context, birourile locale și regionale de ocupare a forței de muncă joacă un rol mult mai important decât ceea ce privește buna informare și comunicare pentru populația aptă de muncă.

Este deosebit de important ca angajatorii, precum și potențialii angajatori să fie antrenați în procesele de dezvoltare și prestare a instruirii profesionale în cadrul tuturor nivelurilor sistemului de învățământ. Tinerii trebuie să fie încurajați să se perfecționeze și să se dezvolte pentru oportunitățile reale, acum și în viitor.

Pentru a evita emigrarea forței de muncă calificate din regiune, îmbunătățirea ofertelor de instruire și calificare, prestate la fața locului este o măsură esențială pentru regiune.

Prin îmbunătățirea rețelei centrelor de Formare Profesională Tehnică (FPT) și a altor instituții care prestează instruire profesională și învățământ la nivel local, precum și acordarea suportului acestora în ajustarea modulelor de instruire și programelor de studii în conformitate cu necesitățile economiei; se va crea o bază solidă pentru dezvoltarea durabilă a resurselor umane în RDC.

În acest context, o atenție specială ar trebui acordată creșterii calității resurselor umane în sectoarele-cheie ale regiunii, cum ar fi agricultura și turismul.

În scopul susținerii începătorilor și creării noilor întreprinderi în regiune, se vor întreprinde acțiuni ample de promovare a spiritului antreprenorial și de dezvoltare a aptitudinilor antreprenoriale și manageriale fundamentale care vor complementa eforturile regiunilor în dezvoltarea resurselor umane.

Obiectivele Programului

- Promovarea activităților de calificare și recalificare profesională.
- Promovarea culturii antreprenoriale.
- Promovarea activităților de îmbunătățire a calității și productivității muncii.
- Elaborarea programelor comune de sprijinire a activităților de educare și formare a tinerilor.

Indicatori

- Nr. de instituții FTP modernizate;
- O platformă regională de educație („Regiunea Studioasă”) creată;
- Nr. de sesiuni de formare.

8.1. Activități prioritare

Activități prioritare						
Activități	Parteneri	Perioada de implementare			Indicatori de produs	Indicatori de rezultat
		2013	2014	2015		
Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și FTP în regiune.	APL de nivel I și II, autorități guvernament	x	x	x	Nr. de instituții FTP modernizat	Facilități FTP de calitate

	ale				e	
Crearea unei platforme regionale de educație ("Regiune Studioasă") care cuprinde principalii actori instituționali relevanți DRU (Dezvoltarea Resurselor Umane).	APL de nivelul I și II, autorități guvernamentale	x	x	x	O platformă regională de educație („Regiunea Studioasă”) creată	Sistem regional de învățământ adaptat la necesitățile economiei
Consolidarea spiritului antreprenorial și a competențelor manageriale.	APL de nivelul I și II, autorități guvernamentale, agenți economici	x	x	x	Nr. de sesiuni de formare	Competențe manageriale antreprenoriale adaptate la necesitățile economiei
Servicii de informare, consiliere și promovare în afaceri	Agenți economici, agenții guvernamentale etc	x	x	x	Nr. sesiuni de informare și formare organizate, Nr. activități de promovare desfășurate	Nr. de întreprinderi noi și competitive

2.2 Activități prioritare pentru implementarea SDR 2010-2016 și P.O.R 2013-2015

PLANIFICAREA STRATEGICĂ ȘI PROGRAMAREA REGIONALĂ							
Activități	Parteneri	Perioada de implementare			Indicatori de produs	Indicatori de rezultat	Concordanță cu prioritățile și măsurile de dezvoltare
		2013	2014	2015			
Suport APL în planificarea strategică integrată privind îmbunătățirea serviciilor publice locale	GIZ, APL de nivelul I și II, autorități guvernamentale	x	x	x	Nr. sesiuni de consultanță și facilitare organizate în RDC	Strategii de dezvoltare socio-economică actualizate și/sau elaborate; Îmbunătățirea capacităților de planificare	Eficientizarea sistemului de planificare teritorială/ Managementul proiectelor regionale

						a APL	
Elaborarea planurilor operaționale regionale în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, managementul deșeurilor solide și eficiența energetică a clădirilor publice	GIZ, APL de nivelul I și II, autorități guvernamentale	x	x		Nr. ședințe de lucru (ședințe tehnice, consultanță, consultări publice) organizate	Planuri operaționale regionale în domeniul elaborate	Eficientizarea sistemului de planificare teritorială
MANAGEMENTUL PROIECTELOR REGIONALE							
Suport APL în elaborarea și promovarea proiectelor de cooperare transfrontalieră în domeniile de interes comun (afaceri, protecția mediului, turism, infrastructura fizica etc)	APL	x	x	x	Nr. proiecte elaborate și/sau promovate	Infrastructura fizică și cooperare a transfrontalieră îmbunătățită	Îmbunătățirea infrastructurii fizice; Dezvoltarea sectorului privat;
Elaborarea fișelor de proiecte investiționale conform măsurilor de dezvoltare ale SDR Centru	GIZ, APL, autorități guvernamentale	x	x		Nr. fișe de proiecte investiționale elaborate	Proiecte investiționale fezabile	Conform priorităților și măsurilor de dezvoltare
PROMOVAREA POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE A RD CENTRU							
Organizarea evenimentelor de promovare a regiunii (conferințe, forum, expoziții, festivaluri)	APL, antreprenori, agenții guvernamentale, parteneri de dezvoltare	x	x	x	Nr. evenimente organizate	RDC promovată activ	Conform priorităților și măsurilor de dezvoltare
Consolidarea relațiilor de parteneriat cu instituții și agenții de dezvoltare similare din țară și de peste hotare	ADR-uri, instituții publice și private	x	x	x	Nr. acorduri semnate, Nr. vizite de studiu	Nr. proiecte în elaborate și implementate în comun	Dezvoltarea parteneriatelor regionale
Elaborarea studiilor regionale conform domeniilor majore de	Medii academice și	x	x	x	Nr. studii elaborate		Conform priorităților și măsurilor de

activitate	universitare, ONG-uri de profil						dezvoltare

III. Sistemul de monitorizare și evaluare

ADR Centru va raporta despre proiectele finanțate din FNDR către CRD Centru bi-anual și către MDRC lunar, trimestrial, semestrial, anual.

Rapoartele vor conține informații despre implementarea proiectelor și gradul de realizare a priorităților și măsurilor SDR Centru. Rapoartele bi-anuale prezentate CRD Centru, de asemenea, vor indica progresul în vederea implementării POR Centru și SDR Centru. Un raport anual cu privire la implementarea POR Centru va fi pregătit de către Agenția de Dezvoltare Regională la sfârșitul fiecărui an fiscal. În cazuri excepționale de bifurcații regresive a evoluției proiectelor SDR Centru, echipa ADR Centru ad-hoc va raporta organelor abilitate prognozaarea anticipativă a evenimentelor.

Fiecare proiect, finanțat din FNDR și inclus în Documentul Unic de Program, va conține în documentul de proiect:

- a. *Obiectivele generale ale proiectului, cu referire la obiectivele naționale pentru dezvoltarea regională după cum sunt incluse în SND;*
- b. *Contribuția proiectului cu privire la obiectivele SNDR și prioritățile SDR Centru;*
- c. *Rezultatele imediate ale proiectului;*
- d. *Activitățile care trebuie întreprinse pentru a obține acele rezultate imediate; și*
- e. *Contribuțiile necesare.*

Aceasta va forma baza identificării indicatorilor relevanți pentru monitorizare și evaluare. Adicional la raportarea obișnuită referitor la progres, fiecare proiect va prezenta un raport detaliat cu privire la finalizarea proiectului, care va estima succesul general al proiectului, rapoarte referitor la rezultate specifice și indicatori de impact, și va identifica impactul proiectului pe termen lung odată cu finisarea implementării.

Studiile de evaluare se vor efectua pentru proiectele mai mari, care pot include o serie de metodologii corespunzătoare, inclusiv sondaje participative ale beneficiarilor în baza valorii rezultatelor proiectului. Pentru un număr de proiecte mari, în special unde beneficiile sunt așteptate să fie de durată lungă și pe scară largă, Agenția de Dezvoltare Regională va trebui să organizeze evaluări la perioade necesare după completarea proiectului. Fonduri pentru efectuarea acestor evaluări trebuie să fie incluse în bugetul proiectului.

Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, de asemenea, va efectua sondaje de percepție periodice pentru CRD, pentru a estima cum activitățile Consiliului și progresul din Strategia de Dezvoltare Regională Centru sunt percepute de către populația locală. Rezultatele acestora vor trebui raportate ca parte a rapoartelor trimestriale, dar și ca rapoarte separate, prezentate Consiliului Regional de Dezvoltare.

Evaluarea Impactului

Evaluarea impactului este un exercițiu periodic, de regulă, efectuat de către un specialist neimplicat nemijlocit în procesul de planificare și implementare al proiectului / programului, pentru aprecierea eficienței, eficacității, impactului, durabilității și relevanței proiectului sau a programului în contextul atingerii obiectivelor stabilite. Scopul principal al acestui exercițiu este de a însuși anumite lecții din concluziile făcute și pentru utilizarea acestora în proces de luare a deciziilor (programare) pe viitor.

Evaluarea impactului poate fi efectuată atât pe parcursul, cât și după finalizarea proiectului. Perioada recomandabilă de evaluare a proiectelor în proces de realizare este 1-3 luni până la sfârșitul implementării proiectului, iar executarea evaluării ex-post este recomandabilă între 12 luni și numai în cazuri de excepție (când impactul poate fi observat doar într-o perioadă mai îndelungată) între 24 și 36 luni.

Criteriile de evaluare

Există diferite metodologii pentru evaluarea impactului, însă majoritatea acestora este axată pe utilizarea celor cinci criterii ale Comitetului Asistenței în Dezvoltare (CAD) al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, care sunt:

Relevanța, Eficiența, Eficacitatea, Impactul și Durabilitatea (Viabilitatea). Mai jos sunt descrise succint definițiile criteriilor date.

Tabel: Criteriile de evaluare

Criteriul	Descrierea
Relevanta	Relevanța unui proiect reprezintă măsura în care obiectivele stabilite și planul de implementare propus abordează în mod coerent și corect problemele identificate. În cazul schimbării caracterului problemelor identificate inițial sau a anumitor circumstanțe de implementare a proiectului de ordin fizic, economic, instituțional sau politic, proiectul poate deveni irelevant pentru rezolvarea problemelor / necesităților identificate.
Eficienta	Criteriul dat se referă la raționalitatea folosirii resurselor disponibile pentru a transforma activitățile efectuate / propuse în realizările intenționate. Acest criteriu vizează, de asemenea, calitatea realizărilor obținute.
Eficacitatea	Criteriul dat încearcă să identifice, dacă proiectul și-a atins obiectivele specifice, stabilite la etapa de programare. Întrebările cheie pentru criteriul dat sunt: beneficiile tangibile generate de proiect, măsura în care grupurile țintă au beneficiat în mod real din produsele sau serviciile puse la dispoziție de proiect.
Impactul	Noțiunea impact se referă la efectul în ansamblu al beneficiilor aduse de un anumit proiect, asupra unui număr mai mare de persoane decât principalii beneficiari dintr-un anumit sector, o anumită regiune sau chiar din întreaga țară.
Durabilitatea	Criteriul de durabilitate arată dacă există probabilitatea ca rezultatele pozitive ale proiectului să continue după terminarea perioadei de finanțare externă și, totodată, dacă beneficiile pot fi menținute la nivel de program, sector, regiune sau țară, în dependență de amploarea intervenției.